

תשורה

משמחת הנישואין של
מנחם מענדל זשיינא ברכה
שמוקלעד
ד' שבט ה'תשפ"ב

פתח דבר

לזכרון טוב, יום כלולת צאצאינו החתן התמים מנחם מענדל שי' עם ב"ג הכלה מ' שיינא ברכה תי', הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק – מיוסד על ההנהגה בעת שמחת הנישואין של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א – בתשורה המוסגרת בזה.

*

התשורה כוללת:

א) שער הגהות (התועדות יום הבהיר יו"ד שבט תשי"א; והתועדות ש"פ בא ד' שבט (תאריך החתונה) – תשמ"ח ותנש"א); ב) שער מענות קודש בקשר לשיחות; ג) שער מענות קודש; ד) שער כתבי יד קודש; ה) ר"ד יחידות לעטרת משפחתנו הרב יצחק דוב אושפאל ע"ה, ומכתב בהמשך לזה; ו) הגהות ברוסית על הנחה משיחת ג' סיון תש"מ – בעריכת אב הכלה; ז) יומן אבי הכלה מחודש מנחם אב תשל"ד (כולל הנחה פרטית מהתועדות ש"פ עקב, כ"ב מנ"א ה'תשל"ד); ח) שער הגהות על "Talks And Tales"; ט) שער מכתבים באנגלית; יו"ד) שער התמונות; יא) קטעי ווידיאו מיחידות לחברי מחנה ישראל, כ"ג אדר ה'תש"נ.

רוב החומר מתפרסם בזה לראשונה.

התודה והברכה לכל אלו שפתחו את אוצרותיהם עבור תשורה זו. במיוחד תודתנו נתונה למערכת RebbeDrive ולארכיון Lubavitch Archives, על מסירת חומרים יקרים לדפוס, וזכות הרבים תלוי בהם.

*

ויהי רצון, שתיכף ומיד "ישמע... קול ששון וקול שמחה" האמתי, כאשר "נזכה זעהן זיך מיטן רבי'ן", בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, תיכף ומיד ממוש!

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד!

משה חיים ודאבא לוין

משה ובת שבע שמוקלער

ד' שבט ה'תשפ"ב

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ברוקלין, נ.י.

בס"ד שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א, יו"ד שבט ה'תשי"א.

א. אזורי א"ז עס זיינען דאך פראנען חילוקים פון דעם ערשטין יאר פון הסתלקות - ביז שפעטער. דער חילוק איז פראנען סאיי בא פשוט'ע אידין, סאיי בא גדולי ישראל, און אויך בא נשיאי ישראל, אז נאך דעם יאר גיפינען זיי זיך¹ ניט למטה אזוי למטה ווי פריער. אבער פונדעסטוועגין..... עס שטייט איז דאך אז צדיק גוזר והקב"ה מקיים, נאך מער - אז הקב"ה גוזר און צדיק מבטל (מו"ק טז, ב. זח"א י, א), נאך מער גיפינען מיר, אז ניט נאר גדולים צדיקים אז וואס צדיק גוזר והקב"ה מקיים, אדער ואפילו וואס הקב"ה גוזר און וצדיק מבטל, נאר אויך אז צדיקים קענען פועל'ן א שינוי במעשי בראשית. במילא איז הגם אז בגמרא במסכת שבת (קנב, סע"ב) ועוד בכמה מקומות רעכינט זיך אויס פמה חילוקים פון יב"ח ביז שפעטער, אבער דער כלל איז בא אזא וואס איז ניט קיין בעה"ב אויף עולם ומלואו. משא"כ צדיקים וואס זיי האט מען איבערגעגעבן די מפתחות פון² חיי גשמים, ותחה"מ וואס דאס זיינען דאך אזעלכע מפתחות וואס מ'גיט זיי ניט איבער ביידע צוויי מיט אמאל צו איין מענטשן איינם (סוף סנהדרין), און פונדעסטוועגין האבן מיר דאך גיזעהן אז צדיקים גיט מען איבער אויך די מפתחות מיט אמאל, איז ווי באלד אז זיי זיינען בעה"ב אויף אלן, עאפ"כ אז איז על אחת כמה וכמה אז זיי קענען זיך אויסקלייבן וואו צו זיין, ווי זיין דארט וואו זיי גיפינען אז אזוי פ'איז בעסער.

ב. בא דעם רבי'ן איז דאך גיווען אהבת ה' אהבת התורה און אהבת ישראל איין זאך, ווי וכידוע וואס דער אלטער רבי האט גיזאגט (ראה שיחת יט כסלו תרפ"ט. התמים ח"ד עמ"ה): אז ואהבת לרעך כמוך איז א כלי (פירוש וביאור) צו ואהבת את הוי' אלקיך, איז ווי באלד אז די דריי זאכן זיינען גיודען בא פארבונדן, במילא איז הגם די ענינים פון למטה זיינען דאך מעלים, זיי זיינען מבלבל צו נהנין מזיו השכינה, צו זיו תורתן ועבודתן און אויך צו העכערע ענינים, פונדעסטוועגין ווי באלד דער רבי האט קיין פאל ניט גימאכט קיין חשבונות און האט פארבייגן זיינע גשמיות און אפילו זיינע רוחניות צוליב אידין, וואס ע"ד וואס עס שטייט דאך (יומא לח, ב) אז אויב יצאו רוב שנותיו בהנהגה טובה - מנבטת איז ער א פארזיכערטער אז אזוי וועט זיין אויך ווייטער, וואס דאס איז און אפילו בא סתם אידין, ומכ"ש א צדיק א חסיד, וואס האט זיך כל ימיו מוסר נפש גיווען, זיין נפש הטבעית און אפילו דעם נפש האלקית, איז דאך גיוויס אז אויך איצטער וויל ער זיין דא, און ווי באלד ער וויל - וועט ער גיוויס זיין מיט אונז, וכמ"ש התוספות (שבת שם) שאם רוצה יכולה לבוא לפה.

[אצל התיבות "נהנין מזיו השכינה", כתב:] [עיינ רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ב וה"ח. ולהעיר מלקו"ת צו ד"ה ששת ימים - הראשון - רפ"ב. אגה"ק פי"ז ועוד].

[אצל התיבות "און אויך צו העכערע ענינים", כתב:] [עיינ זח"ב רי. תניא פל"ט: זיו תורתן ועבודתן. . משא"כ באצילות כו].

[ואח"כ כתב (בסימון שני חיצים):]

להעמיד בהערה

(א) [עיינ רמב"ם כו']

(ב) [עיינ זח"ב כו']

(1) תחלה נכתב "גיפינען זיך זיי", ושינה הסדר ככפנים.
 (2) תחלה נכתבו התיבות "מפתחות פון" יחדיו, וסימן להבדילן.

וואס איז דאס בנוגע אל הפועל; הגם עס איז דאך שייך נאך דער ערסטער
 הילולא- בכלל מייד איך זיך אויס צו זאגן אדער שרייבן דעם ווארט, דער
 ערסטער יא"צ, ווייל ס'דארף זיין אז מער קיין יא"צ וועט שוין נישט זיין, און
 איבער א יאר וועט שוין זיין דער וועקס וועט שוכני עפר, והוא בתוכם,
 דערפאר זאג איך נישט, דער ערסטער יא"צ, נאר- איך זאג די ערסטע הילולא, וויילע
 עליות וועט זיין שפעטער אויך, איז נאך דער ערסטער הילולא-קען דאך ח"ו וח"ו
 ווערין א חלישות אין דער התקשרות, דארף מען וויסן אז אדרבא ווארובא, די
 התקשרות דארף נאך ווערין שטארקע, און אזוי ווי דער רבי איז דאך איצטער
 עולה בעילוי אחר עילוי, דארף מען זיך אויך אנעמען מיט כחות נוספים, זעט
 אויך קענען מיטגיין.

י"ב יא"צ יא"צ יא"צ
 י"ב יא"צ יא"צ יא"צ

און דאס איז אויך די תשובה צו די וואס פרעגן, צי נאך יו"ד שבט דארף מען
 אויך זאגן קאפיטעל ע"א, און ביז ווען דארף מען זאגן, און די תשובה אויך
 דעם איז אז ס'דארף זאגן ביז י"ב תמוז. און נאכדעם דארף מען זאגן ווייטער.
 עס איז פראגע א פלוגתא פון דעם רמב"ם מיט דעם ראב"ד, צי לאחר
 ההסתלקות איז אויך פראגען דער ענין פון יום הולדת, און צי דאס איז שייך
 א ענין פון גידול און עלטער ווערין, ס'איז פראגען צוויי ראיות אז אויך
 לאחר ההסתלקות איז שייך די ענינים. איין ראיה איז ווארעם פנים פראגען
 עס איז דאך א סנהג בכל תפוצות ישראל, צו פראגען יא"צ אלע יאר, וואס יא"צ
 איז דאך עלי אונד פאר דער נשמה, איז דאך א ראיה אז בא נשמה איז
 אויך שייך יום הולדת. נאך א ראיה איז, וואס ס'איז פראגען און דעם רבי'נס א
 רשימה, שרייבט ער דארטין א חזיון לילה, אז עס איז זיך קומען צו אים זיין
 פאטער דער רבי נ"ע, און האט אים גיזאנט א דרום אויף קאפיטעל פ"ד וואס
 אין תהלים. די רשימה זאגט דער רבי גיטעלינג און אמריקה איז יאר תש"ה, וואס
 יעמלט איז דער רבי גיטעלינג גיטעלינג און אכטציק יאר, וואס דאס האט
 א שייכות צו קאפיטעל פ"ד, וואס דאך גירעסט אז דער רבי האט באוואוינט אלע

י"ב יא"צ יא"צ יא"צ
 י"ב יא"צ יא"צ יא"צ

ענינים, ווי באלד דער רבי האט צווי גיטעלינג וועגן דעם רבי'ן
 נ"ע, האט ער אזוי א פסק'נס אויך אויך זיך, אז אויך איצטער איז בא אים
 פראגען יום הולדת, און אויך איצטער איז בא אים פראגען עליות בעלוי אחר

י"ב יא"צ יא"צ יא"צ

י"ב יא"צ יא"צ יא"צ

ג. וואס אַז בריינגט דאס מיט בנוגע אל הפועל? אז הגם עס איז דאך שיין נאך דער ערשטער הילולא –

³ * בכלל מייד איך זיך אויס צו זאגן אדער שרייבן דעם ווארט "דער ערשטער יא"צ", ווייל מ'דארף... האפען אז מער קיין יא"צ וועט שוין ניט זיין, און איבער א יאר וועט שוין זיין דער והקיצו ורננו שוכני עפר; והוא בתוכם, דערפאר זאג איך ניט, דער ערשטער יא"צ, נאר - איך זאג די ערשטע הילולא, וויילע עליות וועט דאך זיין שפעטער אויך, איז נאך דיער ערשטער הילולא - קען דאך ח"ו וח"ו ווערין א חלישות אין דער התקשרות, דארף מען וויסן אז אדרבא ואדרבא, די התקשרות דארף נאך ווערין שטארקער. און אזוי ווי דער רבי איז דאך איצטער עולה בעילוי אחר עליו, דארף מען זיך אויך אנעמען מיט כחות נוספים... אויף קענען מיטגיין.

ד. אַז דאס איז אויך די תשובה צו די וואס פרעגין, צי נאך יו"ד שבט דארף מען אויך זאגן קאפיטעל ע"א, און ביז ווען דארף מען זאגן. אַז די תשובה אויף דעם איז אז מ'דארף זאגן ביז י"ב תמוז. אַז נאכדעם דארף מען זאגן ווייטער.

יש אומרים אז עס איז פראנען א פלוגתא פון דעם רמב"ם מיט דעם ראב"ד, צי לאחר ההסתלקות איז אויך פראנען דער ענין פון יום הולדת, און הוספה בזמן, צי דארטן עס איז שייך א ענין פון גידול און עלטער ווערין, ס'איז פראנען צוויי ראיות אז אויך לאחר ההסתלקות איז שייך די ענינים. איין ראי' איז ווארים עס איז דאך א מנהג בכל תפוצות ישראל, צו פראווען יא"צ אלע יאר. וואס יא"צ איז דאך א עליית און פאר דער הנשמה, איז דאך א ראי' אז די דער נשמה איז אויך שייך עליית הוספה התלוי' בזמן. נאך א ראי' איז, וואס ס'איז פראנען און דעם רבי'נס א רשימה, שרייבט ער דארטין א חזיון לילה, אז עס איז גיקומען צו אים ער הא זיין פאטער דער רבי נ"ע, און האט אים גיזאגט אז מוועט זאגען א דרוש אויף קאפיטעל פ"ד וואס איז דתהלים". די רשימה האט דער רבי גישריבן אין אמריקה אין יאר איז פון כ' חשון תש"דה, וואס יעמולט איז דער רבי נ"ע אלט גיווארין דריי פיר און אכטציק יאר מיום הולדת פון דעם רבי'ן נ"ע, וואס דאס האט א דאמאלס ענדיגט זיך און די שייכות צו קאפיטעל פ"ד – וכידוע במנהגי אמירת תהלים". – מען זעהט דאך גירעדט אז דער רבי האט באווארינט אלע כמה וכמה ענינים. נמצא אז ווי באלד דער רבי האט אזוי גישריבען וועגן דעם רבי'ן נ"ע, האט ער אזוי אפגע'פסק'נט אויך אויף זיך, אז אויך איצטער איז בא אים פראנען יום הולדת, און אויך איצטער איז בא אים פראנען עליות בעלוי אחר

(ג) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ד ובצפנת פענח שם.

(ד) ז"ל הרשימה (הועתקה מגכת"ק כ"ק מו"ח אדמו"ר): ב' כ' מ"ח. היום הוא [המשך בעמוד הבא]

(ה) ראה הערה במפתח מאמרי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (ע' 45 ובהשמטות שם).

9 ד' שבט ה'תשפ"ב

[המשך] יום הולדת הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שנולד ביום ב' חיי שרה בעשרים לחדש מ"ח בשנת תרכ"א בשעה תשיעית בקר.

בחלומי ראיתי את הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק בבגדי ש"ק ובפנים צוהלות במאד. ואמר במעת לעת זה שנתמלאו שמונים וארבע שנים לירידת נשמתו בעולם התחתון הנה יהיו אצלי אורחים טובים וכפי הסדר הנה כל אחד מכ"ק רבותינו ואבותינו הק' יאמר דרוש על פסוק דקאפיטל פד. – עכ"ל בהנוגע לעניננו.

עילוי, וואס נאך יעדער עלי' קומט אויס אז די עבודה הקודמת איז גיווען נאך בחד א הכנה צו שפעטער.

ב. ה. צווישן די שליחות'ן וואס דער רבי האט גישיקט געגעבן אויספירן, איז פראנען כמה סוגים, גיווען דא אזוינע וואס בגלוי איז גיווען צו זיי די הוראה אין גשמיות, ד.ה. זיי זאלין זיך עוסק זיין אין ענינים עסק והדומה, אבער די כוונה פנימית איז גיווען א ענין פון תורה, ומצוה. און גיווען דא אזוינע, וואס אויך אפן בגלוי איז גיווען צו זיי די הוראה אין רוחניות, דאס מיינט אז דער רבי האט זיי גישיקט וועגן א ענין פון חנוך, חזוק התורה, הפצת היהדות, אדער, ביז - לערנען מיט קינדער א' ב'.

כשם ווי די וואס די הוראה צו זיי איז גיווען אין א ענין פון גשמיות איז דאך מובן אז דאס איז מער ניט ווי חיצוניות בלבד, און די כוונה פנימית פון דעם איז א ענין פון תורה ומצוה, אזוי ווי דער ענין פון מסחר, וואס עסק בכלל, איז דאך די כוונה עיקרית אין דעם - איד-דאך צוליב צדקה, מעשר אדער א חומש, אדער נאך מערער, ובפרט ווי ס'איז מבואר אין אגה"ק אשר בזמן הזה איז דער עיקר עבודה - צדקה, וואס די און דער חלק וואס מ'גיט אוועק אויף צדקה איז מעלה די דאס גאנצע..... אזוי אויך די וואס בגלוי איז גיווען צו זיי די הוראה אין א ענין רוחני, דארפן זיי אויך וויסן אז דאס איז מער ניט ווי די הוראה חיצונית בלבד. - לגבי די כוונה פנימית וואס ס'איז פראנין אין דעם.

ועל דרך עס איז פראנען א מאמר הזהר (ח"א כא) דא מוחא לדא ודא לגו מוחא האי קליפה לדא, להאי והאי להאי. ד.ה. אז ניט קוקענדיק אן אויף דעם וואס דאס איז פנימיות און מוחא לגבי די נידעריקערע דרגא, איז דאס אבער מער ניט ווי חיצוניות והקליפה לגבי די העכערע דרגא. במילא דארפן איז אלע, אויך די וואס די הוראה צו זיי איז גיווען וועגן א ענין רוחני, דארפן זיי אבער שטענדיק אריינטראכטען זיך, צו דאס איז שוין דער תכלית המכוון, אדער ס'איז מער ניט ווי חיצוניות וקליפה בלבד, וקרב לומר, און - אז כשם ווי די וואס די הוראה צו זיי איז גיווען אין א ענין פון עסק, איז דאך דאס מער ניט ווי א חיצוניות בלבד וואס דאס האט אין זיך א כוונה פנימית. אזוי אויך די וואס די הוראה צו זיי איז גיווען א ענין פון הפצת התורה חזוק היהדות והדומה, איז דאס אויך מער ניט ווי הוראה חיצונית לגבי

די כוונה פנימיות וואס אין דעם.

ו. די אלע וואס דער רבי האט זיי גשיקט אין ערי השדה; וועגן הפצת היהדות, איך מייך ניט - ולא דוקא ערי השדה ממש, נאר ווי באלד אז מ'איז ארויס פון רבי'נס היכל, איז וואו מ'זאל נאר זיך ניט געפינען זיך, איז דאס א ענין פון שדה - לגבי דעם רבי'נס היכל וואס דארטין האט ער צוגענומען אויף יחידות, דארטין האט ער גידאוונט און דארטין האט ער גילערנט, און ווי נאר מ'איז אריבער מעבר לאסקופהא, הייסט דאס שוין שדה, וויל דארטין פעלט זיך דער תפארת אדם; לשבת בית - דארף מען וויסן אז אין אלע שליחותי'ן איז פראנען אין דערוף א כוונה פנימיות, וואס די כוונה פנימיות איז - מפיץ זיין תורת⁴ החסידות, ווי דער רבי האט גיזאגט אז דער אלטער רבי האט ניט גיוואלט מאכין חסידים פאר א מפלגה, נאר דאס איז פאר אלע אידן. און דאס איז דער יפוצו מעינותיך חוצה, וואס דאס איז א הכנה צו ביאת המשיח.

ג. ז. בכלל גיפנט מען איז דא פיער דרגות: חולין, מעשר, תרומות, און קודש. א פינפטע דרגא גיפינט מען - פרת מי חטאת (חגיגה ספ"ב), וואס דאס אויף דעם איז ניט מספיק אויך לטהורים. אפילו טהור לקודש (חגיגה ספ"ב). אזוי אויך אין נפש איז פראנען פינף דרגות: נפש רוח נשמה חי' יחידה, און דער רבי האט גירעדט מיט איטליכין לפי אופןו.

נפש בכלל איז שייך צו א ענין פון חטא, ווי עס שטייט ונפש כי תחטא. דערפאר די הוראה בגלוי צו א דרגא פון נפש האט גימזט זיך איז געווען א ענין פון גשמיות. רוח נשמה ווער רעדט חי יחידה איז שייך העכערע דרגות, דערפאר איז די הוראה צו זיי און גיווען אין העכערע ענינים, כ"א לפי מדרגתו. מ'דארף אבער וויסען, אז כשם ווי נפש איז דאך מער ניט ווי א הכנה לגבי העכער, אזוי אויך רוח נשמה און אפילו חי' יחידה, זיינען מער ניט ווי א שם און א הכנה כלי צו דערם עצם הנשמה, ווי דער לשון איז (ב"ר פי"ד, ט) חמשה שמות נקראו לה, וואס לה גייט דאסך אויף דער עצם הנשמה, און אין די חמשה שמות גייט אריין אויך יחידה. ד.ה. אז אויך יחידה איז מער ניט ווי א שם און א הכנה פלי צו דערם עצם הנשמה.

במילא מובן, אז רעדענדיג צו יחידה חי' נשמה רוח אדער אפילו נאר צו נפש - האט מען געמיינט און געוואלט דערגרייכען עצם הנשמה. ולכן מובן אז די אלע וואס האבן גיהאט א שייכות מיטין רבי'ן, וואס האבן איצטער א שייכות - וואס במילא וועלן זיי האבן א שייכות אויך שפעטער, ווארים כל דבר שבקדושה לא אף

(4) תחלה נכתבו התיבות "זיין תורת" יחדיו, וסימן להבדילן.

נעקד שמסתלק מניח שרשו במקומו (שער הכוונות דרושי ויעבור ד"א), דארפין זיי וויסין אז אין די אלע הוראות וואס זיי האבין גיהאט פון רבי'ן איז פראנען א כוונה פנימית, וואס די כוונה פנימית איז אַז - פנימיות התורה, דער יפוצו מעינותיך חוצה, ד.ה מפין זיין תורת החסידות הכללית וואס איז נתגלה גיווארין דורך דעם בעש"ט והבאים אחריו, אַך וְתורת חסידות חב"ד וואס איז נתגלה געווארען דורך דעם אלטין רבי'ן והבאים אחריו - ביז דעם רבי'ן ועד בכלל -, וואס יעמולט וועט זיך אויספירן די כוונה פנימית.

ח. אַך יעמולט אז מ'וועט אויספירן די כוונה פנימית, וועט זיין ולכל בני ישראל יהי' אור במושבותם. אַך עס וועט זיין ווי ער זאגט אין היינטיקער סדרה (פ' בשלח), ובני ישראל יוצאים ביד רמה. - אין די פריערדיקע סדרות רעדט זיך וועגן גלות, אַך אין היינטיקער סדרה (פ' בשלח) הויבט זיך אן - דער ענין פון גאולה. - און עס וועט זיין אז ישיר משה, וואס פון אז ישיר משה לערנט מען ארויס (סנה' צא, ב) תחה"מ מן התורה, אז בקרוב ובעגלא דידן וועט זיין ישיר משה - פון אונזער דור - ובני ישראל, און אַז ניט א וא"ו המפסיק נאר א וא"ו המחבר - ישיר ל' יחיד'. און עס וועט זיין הוי' ימלוך לעולם ועד, און אויך אויף תרגום - הוי' מלכותי' קאים לעלם ולעלמי עלמאי. אז במהרה בימינו אַך וועט מען זעהן דעם רבי'ן בעיני בשר און ער וועט אונז ארויסנעמען פון גלות לגאולה האמיתית והשלימה - אמן.

ד ט. דער רבי קומענדיק אין אמריקה, האט גיזאגט: אזלת לקרתא עבד כנימוסא. דא אין אמריקה האט מען ליב הערין אכרוז א דבר חידוש. נאך בעסער - א דבר המבהיל על את הרעיון, און אמריקה עס הייסט דאס - א סטייטמענט. איך ווייס אפילו ניט צי עס דארף זיין אזא סדר, אבער - אזלת לקרתא עבד כנימוסא:-

די דריי אהבות אהבת ה' אהבת התורה און אהבת ישראל, איז כולא חד. מ'קען ניט פאנאנדער טיילן צווישן זיי, ווארים עס איז כולא חד ווי איין עצם. עס בריינגט זיך אין חסידות בשם הבעש"ט און דער בעש"ט בריינגט דאס בשם ראשונים: העצם כשאתה תופס במקצתו מן העצם אתה תופס בכולו. ווי באלד אז די אלע דריי איז איין עצם, איז במילא מובן, אז אין יעדער איינעם פון זיי איז פראנען אלע דריי, ווארים כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו.

אויב עס איז דא אהבת ה', נאר עס איז ניטא קיין אהבת התורה און אהבת ישראל, איז א הוראה אז עס פעלט אויך אין אהבת ה'. לאידך גיסא - אויב עס איז פראנען אהבת ישראל הגם עס איז דאך פון די מצוות שכליות שהשכל מחייבתם, איז,

(ז) עייג"כ שמ"ר פכ"ג, ט.

סוף סוף, קומט מען צו, צו אהבת התורה און אהבת ה', ווי עס איז ידוע אז דער רבי צ"צ, דורך דעם וואס ער האט אנטליען א אידן א גמ"ח, איז ער צוגיקומען צו אזוינע ענינים וואס ער איז ניט צוגיקומען צו זיי דורך תורה ועבודה.

און דעם סטייטמענט דארף מען מכריז און מודיע זיין. אז מ'זעהט א אידן וואס ער האט אהבת ה' און האט ניט קיין אהבת התורה ואהבת ישראל, דארף מען אים זאגן ער זאל וויסן זיין, אז אהבת ה' אליין אן אהבת התורה וישראל קען קיין קיום ניט האבן. לאידך גיסא - אז מ'זעהט א אידן וואס ער האט אהבת ישראל אליין, דארף מען אים זעהן צובריינגען צו אהבת התורה און אהבת ה'. אויך דארף דארף מען זעהן אז זיין אהבת ישראל זאל ניט באשטיין נאר פון דעם וואס ער גיט לחם לרעבים ומים לצמאים, נאר מצד זיין אהבת ישראל זאל ער צובריינגען אידן צו אהבת התורה און אהבת ה'.

און אז עס וועט זיין די דריי אהבות צוזאמען, וועט דאס זיין א חוט המשולש וואס לא ינתק. און דאס וועט אויך בריינגען צו דער גאולה, ווארים כשם ווי דער גלות האחרון איז דאך גיורען געקומען צוליב דעם וואס עס איז⁵ גיורען דער היפך פון אהבת ישראל (יומא ט, ב), וואס דאס איז גיורען די סיבה אויף דעם גלינו מארצנו, אזוי איז דורך אהבת ישראל וועט זיין די גאולה במהרה בימינו ממש.

ה. י. (אחד שאל אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בענין..... שליחות שהעמים עליו כ"ק אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:) וענה:

ווען דער רבי דער שווער איז אלט גיורארין פופצען יאר האט אים דער רבי נ"ע גינומען צו זיך בתור זיין מזכיר אין עסקנות הכלל. אויף א גיוויסע אסיפת הרבנים וואס איז דאן פארגעקומען (כמדומה אין קאוונע), האט דער רבי נ"ע גישיקט דעם רבי'ן בתור זיין..... פארשטעער. אזוי ווי דער רבי איז נאך דאן גיורען יונג, פופצען יאר, האט דערפאר דער רבי נ"ע מיט גישיקט מיט אים, זיין מלמד דער - רשב"ץ'ן. דער רשב"ץ איז גיורען זייער א קלוגער איד, דער⁶ רבי נ"ע האט אים אבער אנגיזאגט דבי-נ"ע, הגם ער שיקט אים טאקע מיט-אם מיט, פונדעסטוועגן זאל ער וויסן אז אלץ וואס ווייניקער ער וועט זיך משיען, וועט זיין אלץ גלייכער.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) מילא ובמכל שכן פון דעמאלט - וואס דארף מען זיך משיין אין דעם רבי'נס ענינים? ! מען דארף אים ניט געבין קיין עצות און ניט זאגן קיין דעות. און וואס מען דארף אויספירען דעם ענין, און וואס ער האט געוואלט, און וואס ווייניקער מ'וועט זיך משיין מיט אייגענע פירושים - וועט זיין אלץ גלייכער.

(5) תחלה נכתבו התיבות "עס איז" יחדיו, וסימן להבדילן.

(6) תחלה נכתב "האט אים גיזאגט דער רבי נ"ע, הגם כו" - ושינה הסדר ותיקן כפנים.

בשנת תרע"ב

* * *

י"ג (אמר המאמר ד"ה באתי לבני) יצא בחוברת בפ"ע. * סרם פתח את המאמר, אמר:

אין דעם מאמר וראס דער רבי האט ארויסגיגעבן צו זיין יום ההסתלקות, הייבט

ער אן; באתי לבני, ~~התחיל את המאמר~~. .. (עב סוף סעיף ה. אחר כך

~~המאמר המהר הפסיק על ספרים, נמצא בפ"ע הפסקה הא' היתה בקטל פ. אנת.~~

וצוה לבנו ניגון ה"בנוני" (אמר) כ"ק מו"ה אדמו"ר האט מחבב גירוען דעם ניגון.

ניגון מ"ק אדמו"ר ב"ע. א"כ האט האצט האצט: וזנה נאפיעס ואס ער איז

הפסקה הב' היתה בקטל. אנת. וצוה לבנו ניגון מ"ק אדמו"ר סהר"ס, ניגון מ"ק

אדמו"ר הצ"ב. אמירת המאמר פ"פ ובהפסקה א' ~~היתה~~ צוה לבנו ניגון מ"ק

אדמו"ר האמצעי וניגון כ"ק אדמו"ר הזקן (בן ד' הגבות) כדלהלן.

(א"כ
צ"ה
ר"ג)

* * *

אצט אין צאטן צעיקר געניק געווארן היינט
... (עב סוף סעיף ה. א"כ הפסיק וצ"ה

א"כ הצט (האצט): והנה דסיוס האצט א"כ
ער אצט. .. (עב גאילא. אחרי

* * *

יא. ה (אמר המאמר ד"ה באתי לגני (יצא בחוברת בפ"ע). דטרם פתח את המאמר אמר:)

אין דעם מאמר וואס דער רבי האט ארויסגיגעבין צו זיין יום ההסתלקות, הייבט ער אן: באתי לגני, והתחיל את המאמר. . . (עד סוף סעיף ג. אחר כך באמצע המאמר הפסיק שני פעמים, הפסקה הא' היתה בקטע ה... אות... וצוה לנגן ניגון ה"בנוני". ואמר:) שכ"ק מו"ח אדמו"ר האט מחבב גיווען דעם ניגון. וגם (אח"כ ציוה לנגן ניגון מכ"ק אדמו"ר נ"ע. אח"כ המשיך המאמר:) והנה נאכדעם ואס ער איז מבאר אין מאמר דעיקר שכינה בתחתונים הייתה. . . (עד סוף סעיף ה. אח"כ הפסיק וציווה והפסקה הב' היתה בקטע... אות... וצוה לנגן ניגון מכ"ק אדמו"ר מהר"ש, ואח"כ בניגון מכ"ק אדמו"ר הצ"צ. אח"כ המשיך המאמר:) והנה בסיום המאמר איז ער מבאר. . . (עד גמירא. אחרי אחרית המאמר ובהפסק איהא חלק השיחה דלקמן ציוה לנגן ניגון מכ"ק אדמו"ר האמצעי וניגון כ"ק אדמו"ר הזקן (בן ד' הבבות)- כדלהלן.

* * *

ז. יב. (אחרי המאמר אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:) איצטער הערט זיך איין אידן. בכלל בא חב"ד איז אפילו בא-די-נשיאים האט מען גימאנט איז דער עיקר מען דארף אליין טאן, ניט פארלאזן זיך אויף אנא די רביים. וואס דאס איז דאך דער הפרש צווישן פולין ביז חב"ד, ואס דארט איז דאך געווען די שיטה וצדיק באמונתו יחי' אל תקרי יחי' אלא יח' י'. איז מילא דארפן מען מיר אלע אליין טאן, מיט די רמ"ח אברים ושס"ה גידים פון גוף, און די רמ"ח אברים ושס"ה גידים פון נשמה, עס שטייט דאך הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. איך זאג זיך ניט אפ ח"ו פון העלפין. מ'זעט העלפין וויפיל מ'וועט קענען. מ'זשאלעוועט ניט קיין ארבעט, אבער הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, במילא אויב מען טוט ניט אליין - וואס וועט דא העלפין וואס מ'גיט כתבים, מ'זינגט ניגונים, מ'זאגט לחיים. דער רבי פלעגט אמאל זאגען: לייגט זיך ניט קיין פייגעלאך אין בוזים. איך מען דארפן אליין מהפך זיין דעם דעם שטות דלעומת זה און דעם קאך פון נה"ב - צו אף קדושה.

ח. יג. דעם משכן האט משה אליין גיקענט מאכין אליין, אזוי אויך דעם בית המקדש האט דוד אליין גיקענט מאכין, נאר ער האט גיוואלט מזכה זיין אלע אידן. אזוי אויך ווען דער רבי האט גישריבן די ספר תורה לקבלת פני משיח צדקנו, האט ער גיזאגט אז ער וויל ניט דעם ענין פאר זיך אליין, נאר ער וויל האבן די השתתפות פון אלע אידן, כדי צו מזכה זיין דער מיט כלל ישראל. און אזוי אויך פשיטא אז די דירה בתחתונים וואס מ'דארף מאכין, דארפן זיך צו אין דעם אויך משתתף זיין מיר אלע און אלע אידן. יעדערער דארף אליין טאן, ממלא זיין זיין שליחות. עס איז גיבליבן נאר פכים קטנים, און אז מ'וועט דאס אפטאן וועט זיין דער ועלו מושיעים, אז די שלש קליפות הטמאות וועט מען מדחה זיין און קליפת נוגה וואס דאס איז דער כללות העולם וועט מען מעלה זיין, וועלען דאמאלס ג' קליפות הטמאות בטל ווערען און עס וועט זיך יעמאלט אויספירן דער תכלית הבריאה, און עס וועט זיין דירה לו ית' בתחתונים.

ט. יג. (צוה לנגן אחד הניגונים מכ"ק אדמו"ר האמצעי, ואחרי הניגון אמר:) מ'האט דאך גירעדט יט כסלו אז מ'זאל מסדר זיין חלוקת המשניות און יעדער איינער זאל נעמען פינף פרקים מסיים זיין ביז יו"ד שבט, וואס גיוויס האבן דאך אלע מסיים גיווען. מילא אזוי ווי עס איז דאך א מנהג ישראל אז צו א סיום זאגט מען... עפעס ווערטער בהסיום - מילא וועל איך זאגן... אענין בזה אפאר ווערטער בקיצור.

אין דיער משנה וואס פאר דיער לעצטער משנה שטייט זאגט ער: פודת חלות דבש... מאימתי מיטמאות משום משקה בית שמאי אומרים משיהרהר, (יש עוד גירסא משיחרחר, אמנם גירסת י"א בפ"ר האי גאון ועוד - הוא משיהרהר) בה"א משירסק. ד.ה.

ד.ה. אז בית שמאי האלטין אז מיט מחשבה אליין שטעלט זיך איבער א זאך. און בית הלל האלטין אז מ'דארף האבן א פעולה.

הגם אז איצט איז דאך ב"ש במקום ב"ה אינה משנה, פונדעסטוועגן איז אבער לעתיד לבוא וועט דאך זיין הלכה כבית שמאי¹⁷, און - אזוי ווי איצטער גייט דאך שיינן צו לעתיד לבוא פרייטאג באטאג איז דאך דא דער ענין פון טועמי', טועם זיין פון דעת-מילא איז די הלכה כבית שמאי, אז - מיט מחשבה אליין איז... זאל מען שוין איבערגעשטעלט ווערען.

(7) תחלה נכתב "דארף מען", ושינה הסדר ככפנים.

(8) תחלה נכתבו התיבות "נאר ער" יחדיו, וסימן להבדילין.

י. אכל בי עשרה שכינתא שריא. ובפרט אז ס'איז דא פראנען כמה פעמים עשרה, ובפרט אין ביהכ"נ וביהמ"ד, ווארים ס'איז דאך פראנען א מעלה אין ביהכ"נ לגבי ביהמ"ד און אין ביהמ"ד לגבי ביהכ"נ. היינט איצטער אז מ'גיפינט זיך אין ביהכ"נ און בבית המדרש, און עס איז פראנען כמה פעמים עשרה, וביתר שאת ויתר עז אז מ'גיפינט זיך אין רבי'נס ד' אמות וואס דא האט ער גילעבט כמה וכמה שנים און דא האט ער גידאווינט, מילא שטייט דאך יעדער איינער אין א התעוררות אז פון היינט אן וועט ער זיין כדבעי למהוי, און אזוי ווי עס גייט דאך צו לעתיד, איז הלכה כבית שמאי אז מחשבה אליין שטעלט איבער, און עס וועט זיין די יציאה מן המיצר אל המרחב.

טו. י. צום סוף - במשניות - איז ער מסיים, לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. אזוי שטייט אויך זאגען מיר אויך, ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך. וואס דורך שלום גייט נעמט מען אראפ אלע העלמות והסתרים והגבלות¹⁰. מחשבה מועלת איז, אז מ'נעמט אויף זיך עס פ'זאל.... זיין דער כלי מחזיק ברכה זה השלום, יעמולט וועט זיין די יציאה מערבין, וואס אויך יעמולט לייענט מען שמע, ווי ער זאגט אין התחלת המשניות מאמתי קורין את שמע בערבין, אויך אין ערבין מאנט מען מ'זאל דערהערין הוי' אחד ושמו אחד. אבער דורך שלום וועט מען לייענען שמע בקרוב ממש בשחר. וואס הגם דער טייטש פון שחר איז שווארץ, פונדעסטוועגין וועט דאס נהפך ווערן צום טייטש שחר טאג. און לילה כיום תיאיר אז ערבין גופא זאל מאיר זיין¹¹. וואס דאס וועט זיין בביאת משיח צדקנו, וואס מ'וועט זוכה זיין צו דעם בעגלא ובזמן קריב.

טז. (צוה לנגן ניגון של כ"ק אדמו"ר הזקן - בן ד' בבית - , ואחרי הניגון אמר:) דער רבי האט דערציילט אז ווערן עס האט זיך גערעט וועגען איבערגינדמען איבערנעמען די עניני נשיאות בא זיין פאטער דער רבי נ"ע האט ער גיבעטין אז עס זאל זיין בחסד וברחמים. אויך האט דער רבי גיזאגט, אז בימיו יהי' הדבר הזה, וואס ער האט דאן גירעדט וועגין ביאת המשיח. און עס איז קיין קשיא ניט - ווי עס שטייט אין ירושלמי און בריינגט זיך אויך אין יל"ש (שופטים. רמז עא) אז אויב עס פירט זיך ביראה מלפניו תחת ממשלתו והנהגתו איז אפילו פערציק צואנציג יאר שפעטער הייסט דאס נאך אז ער איז דא.

פאר וואס האט עס זיך פארהאלטין? איך האב גיהאט א בריף פון א אידין, שרייבט ער אז בשנת תרפ"ג האט ער גיפרעגט דעם רבי'ן צי ער זאל פארן אין איטליא האט עס דער רבי גיענפערט, לכל עת. און האט עס גיגעבען א עצה ער זאל פארן אין תומכי תמימים. איצטער איז ער גיקומען אין איטליא שרייבט ער מיר אז איצטער האט ער פארשטאנען וואס דער רבי האט עס גיזאגט מיט 27 יאר צוריק.

מ'דארף.... אז בא אונז וועט דאס ניט גידויערין אזוי פיל ח"ו יארין, בא אונז וועט דאס זיין שנעלער, מ'דארף נאר משלים זיין די עבודה מיט די פכים קטנים, מ'דארף משנה זיין די רגילות והנחות, וואס יעמולט וועט זיין אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין,

(ט) במאמר אחש"פ נת' בארוכה.

(9) תחלה נכתבו התיבות "עז אז" יחדיו, וסימן להבדילן.

(10) תחלה נכתב "העלמות הגבלות והסתרים" - ושינה הסדר ותיקן ככפנים.

און עס וועט זיך אויספירן..... די כוונה העליונה.

ה. יז. (טרם צאתו אמר:) כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון, אז עס וועט זיין שמחה וואס יעמולט וועט במילא זיין שלום, אז די אלע וואס זיינען צוגיבונדין צום רבי'ן וועלין זיין באחדות, יעמולט איז אויך ההרים והגבעות, איז ניט נאר וואס זיי וועלין ניט מעכב זיין, נאר זיי וועלין נאך מסייע זיין, וכל עצי השדה וואס זיי זיינען ניט עושה פירות, און זיי זיינען אילני סרק, וועלין זיי עושה פירות זיין, כמאמר רז"ל עתידים אילני סרק שיעשו פירות', נאר בתנאי אז עס זאל זיין שלום. די אלע וואס האבן א שייכות צום רבי'ן זאלן זיין באחדות, וואס יעמולט וועט דער אובערשטער¹¹ העלפן מ'זאל אויספירן די כוונה וואס דער רבי האט אף אונז אלעמען ארויפגעלייגט און אונז איבערגיגעבן, וואס דאס איז דער תכלית הטוב וואס עס קען נאר זיין.

(י) בסוף כתובות: אילני סרק שבארץ ישראל, אבל ועיינגאנג ב"ר פ"ה, ט דל"פ קודם החטא עשו כל אילי סרק פרות. דבתו"כ ר"פ בחוקותי משמע ג"פ דכל אילני סרק יעשו פירות. ועיינגאנג ב"ר פ"ה, ט.

השמטה במאמר דיו"ד שבט:

בסוף הערה ח) נשמט: ועיינגאנג אגרת תימן להרמב"ם דמשמע דאפ"ל נביא גם מעווע"ז. וואו וצ"ע.
 בסוף הערה יט) נשמט: ולכאורה צ"ע מס' הגלגולים פי"ט הובא בלקו"ת פ' צו ד"ה והניף. ואולי יש ליישב עפמ"ש בס' הגלגולים פ"ז הובא בלקו"ת שה"ש בסופו.

(11) תחלה נכתבו התיבות "דער אובערשטער" יחדיו, וסימן להבדילן.

יערער איד אין דא א מצוה מרטיה וואס איז נוגע צו אים במיוחד - אין דער מצוה לייבט אים מער דער אור אלקי' (זהיר מלשון זחר ואור). כיו אז די מצוה איז דער "שער" צו אלע מצוות וועלכע ער איז מקיים, וואס דעריבער דארף ער זיין "זהיר טעם" אין דער מצוה (זהיר כמשוטו).

ד. מן די ענינים המיוחדים וועלכע מען קען זיך אפטרענען פון דער התנהגות מן כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (דער בעל החילולא מן עשירי בשבת) - וואס די ענינים זיינען נוגע במיוחד צו אונזער דור, כנ"ל.

א) צו ניט באנוגענען זיך מיט די ענינים וועלכע מען האט שוין דערגרייכט נאר האלטן כסדר אין איין מוטיף זיין.

סיי אין דער עבודה מיט זיך אליין, סיי אין דער עבודה פון המצת היחודות און המצת המענינות חוצה.

ב) אז יערער ענין אין עבודה ה' (סיי די עבודה בנוגע צו זיך אליין, סיי די עבודה צו משמע זיין אויפן וולת) זאל מען טאן בשמחה ובטוב לבב.

ונסף לזה: אז די השמחה אויפן וולת זאל זיין אין אזא אופן, אז אויך באם וולת זאל עס ארויסרופן שמחה ותענוג.

און אס די צוויי ענינים זיינען מרומם אויך אין דעם נאמען פון דעם בעל החילולא - יוסף יצחק:

יוסף - מלשון הוספה. האלטן אין איין מוטיף זיין, סיי בנוגע צו דער עבודה מיט זיך אליין, סיי בנוגע צו דער עבודה מן "יוסף ה' לי בן אהר"י, צו מועל'ן אויף א אידן וואס ער איז אין א א מצב פון "אחר" און מאכן פון אים א "בן".³²

און יצחק - מלשון צחוק ותענוג, אז יערער ענין אין עבודה ה' זאל מען טאן בתענוג ושמחה.

און דער צחוק ותענוג דארף זיין ניט נאר בנוגע צו זיך אליין, נאר (כאמור לעיל) אויך בנוגע צו דעם וועמען (דארף ערשט מקרב זיין צו אידישקייט, אז זיין התקרבות צו הורה ומצוות זאל זיין (ניט מצד יראת העונש וכיו"ב, נאר) דורך מרגיש זיין דעם טוב טעם און תענוג פון הומו"צ.

וואס אויך דאס איז מרומם אין נאמען יצחק: דער נאמען יצחק איז על שם "כל השומע יצחק ל"י" - אז "כל השומע", יעדערער וואס הערס אז ס'איז געבארן געווארן נאך א איד, ד.ה. אז ס'איז ניהוטף געווארן אין אידישקייט - זאל דאס ארויסרופן ביי אים שמחה ותענוג.

ה. נאך אן ענין אין דעם:

ביידע נעמען - יוסף און יצחק - זיינען מארבונדן מיט דער גאולה העתידה³³ (וואס דערפאר מאנגען זיך אן ביידע ווערסער מיט א יו"ד, וואס איז משמש בלשון עתיד):

יוסף - איז "על שם שעתיד הקב"ה להוסיף ולגאול את ישראל ממלכות הרשעה"³⁴ כשם שגאל אותם ממצרים³⁵ דכתיב³⁶ והי' ביום ההוא יוסיף ה' שנית ירו וגו'³⁷.

און אויך בנוגע צו יצחק שמיט אז דאס וואס יצחק איז לשון עתיד איז עס מצד דעם וואס לעתיד לבוא³⁸ וועט נתגלה ווערן דער "צחוק ותענוג העליון".³⁹

ויש לומר, אז די שייכות פון די נעמען "יוסף" און "יצחק" איז אויך מצד דעם וואס די עבודה דלע"ל ווען זיין אין דעם אופן פון "יוסף" און "יצחק": וויבאלד אז לע"ל וועט מען זיך ניט דארטן

ועצם זענען
אין איין
ענין איין
על גוף
אחרי
על גוף
אחרי
על גוף
אחרי

אין

3

30) שם הגדום מילי אוחו ומורה על פתחו - ראה לקו"א (לח"מ) סרמ"ד. אר"ה (לח"מ) ד, סע"ג. לקו"ת בהר מא, ג. וראה בגרוכה לקו"ש ח"ו ע' 35 ואילך בהערות. 31) רצא ל, כד, 32) ראה אה"ת עת"פ רצא שם (רכ, א ואילך). ויחי שמו, א ואילך. ש, א ואילך. שבו, ב ואילך. חט, א ואילך. 33) וראו כא, ו. 34) וגם החילולא ביום עשירי (בשבת) שייכת להגאולה - כי עשרה הוא מספר השלש (מורס שני ב), המורה על שלימות העבודה דגאולה העתידה (ראה המשך וככה הור"י מ"ו ואילך. ועוד), שלכן יחי או השלימות דעשרה בכמה ענינים (שירת עשירית, מרת עשירית, כגון של עשרה ניסין. ועוד). 34) ר"יסק"ה לי בן אהר"י קאי גם על מלך המשיח, "ורע שהוא בא ממקום אחר". מרת המאבדי (כ"ד סכ"ג, ג, ה), כי "כשתרע נהפך לטוב אין שבה גודל מזה כו" (עבודת ה"ד סמ"ד) - אה"ת רצא רכ, א, תתבו, ב, ויחי שמו, ב, חט, ב. 35) וגם יוסף עצמו חיל למעלה מעין תגלות והשעבוד - כמובן מדברי המורס (שמו"ר פ"א, ד, וראה לקו"ש ח"כ ע' 238 ואילך) "כל זמן שיוסף חיל קיים לא חיל להם משוי של מצרים כו". ולמענין שיוסף הוא גוף (תחומם במדבר יב, במדבר פ"ב, ה, הובא בפרש"י ויחי ג, יב, וראה שמו"ר פ"א, ז, ועיי"ש במשנת דרבי אליעזר שמקשו מלכותו של יוסף עם זה שהוא רומן אגאולה עתידה, כבפסוק). 36) ישעי' יא, יא, 37) שמו"ר פ"א, ח, ה. 38) ולמענין ממאוח"ל שלעתיד לבוא יאמר ליצחק כי אתה אבינו (שבת 88, ב, הובא בתי"א שכתורה הבאת. ועוד). 39) תר"א רצא כא, ג.

מארגנעמען מיט לחם ויין און מבטל זיין ענינים בלתי רצויים. ווארום
זאת רוח הטומאה אעביר מן הארץ⁴⁰ - וועט במילא די עבודה
דעמולט באשטיין בלויז אין "יוסף", מוסיף זיין אין קדושה, "ילכו
מחיל אל חיל"⁴¹, ממשיך זיין "אורות נעלים יותר"⁴².

און די אלע ענינים וואס אידן וועלן אויפטאן אין וועלט, וועט
עס די וועלט אויפגעמען ניט ווי בדרך כפי' גאר מתוך שמחה ותענוג.

ו. וע"פ חידושי⁴³ או א ווארט וואס מאנגס זיך אן מיט א יו"ד אין
עס טיי לשון עתידי טיי לשון הזה (תמידות) - יש לומר, אז די
ענינים פון "יוסף" און "יצחק" אין עבודת ה' איצטער (הוספה און
הענוג) און די ענינים פון "יוסף" און "יצחק" וואס וועלן זיין לע"ל,
האבן צווישן זיך א שייכות:

אלע ענינים לע"ל זיינען הלוי במעשינו ועבודתינו איצטער⁴⁴.
און דעריבער, אין דער אופן פון "יוסף" און "יצחק" - צו ניט
באנוגענען זיך מיט ענינים וועלכע מען האט שוין, גאר האלטן אין
אין מוסיף זיין (יוסף), און סאן אלץ מתוך שמחה ותענוג אין
תומ"צ - אייך צו דעם "יוסף ה' שנית ירו" און דעם עילוי "צחק
והענוג העליון", וואס וועלן זיין בגאולה העתידה.

און דאס איז זיך דער ביאור וואס די עבודה ("יוסף" און
"יצחק") איז דער תפקיד מיוחד פון אונזער דור (כנ"ל סעיף ד.),
דער דור האחרון פון גלות, וואס תפקידו איז בריינגען די גאולה.

יב. די מסקנא והוראה פון כל האמור לעיל בנוגע לעופל:

אנהויבנדיק פון דעם שבת (פאר דעם יום ההילולא פון עשירי
בשבת) און דערנאך אין די ימים שלאחרי זה - דארף יעדער איד
ונבחרט די וואס האבן זוכה געווען זען כ"ק מ"ח אימור, אדער
נחאחר געווארן מיט אים דורך לערנען תורתו אנהויבן זיך גרייט צו
דער יום ההילולא פון נשיא דורנו, "לב כל קהל ישראל" פון דעם
דור.

דורך אנגעמען החלטות טובות, און זיי ארויסברענגען לעופל, צו
זיך שטארקן אין גיין "בדרך ישרה אשר הורנו מרדכי ונלכה
באורחותיו נס"ו", אנהויבנדיק פון לערנען זיין תורה, און תורה בכלל,
ובאופן ווי דער בעל ההילולא האט געמאגט, אז דער לימוד התורה פון
א אידן דארף זיין באופן אז ניט גאר וואס ער לערנט תורה (בזו אז
ער ווערט נתאחד מיט איד אין א "יחד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא
כערכו נמצא כלל כו"⁴⁵), גאר אז די תורה לערנט אים ווי ער זאל
זיך אויפפירן.

ותלמוד גדול שמביא לידי מעשה⁴⁶ - קיום המצוות בהידור,
ובפרט אין אלע פעולות וועלכע דער בעל ההילולא האט געמאגט,
ובכללות - המצת התורה והיחדות והפצת המעיינות תוצה.

ובמיוחד:

מ'זאל מעורר ומפרטט זיין בכל מקום ומקום אז בעוד מועד זאל
מען מאכן די מאסיקע הכנות צו אלע ענינים ומנהגים פארבונדן מיט
דעם יום ההילולא (ווי שוין געדרוקט במרסיות⁴⁷) - בנוגע לתפלות
היום; הוספה בלימוד התורה, כולל לימוד תורתו של בעל ההילולא;
הוספה מיוחדת בנתינת הצדקה, וכו'.

ועוד וגם זה עיקר: איינארדענען אז ביום ההילולא זאלן זיין
התוועדות בכל מקום ומקום, באופן פון "ברב עם הדרת מלך"⁴⁸ -
בכל מקום לויט די תנאי המקום וזמן ככדי עס זאל זיין דער
גרעסטער "ברב עם".

וואס די הכנות לזה בעוד מועד איז נוגע נאכטער היינטיקן
יאר, ווען דער יום ההילולא קומט אויס בערב שבת, וואס בו ביום
איז שווער מאכן א התוועדות "ברב עם", ווייל מ'איז דעמולט עטק
אין די הכנות לשבת, ופפ"ש בליל שבת, צוליב דעם וואס מ'דארף
עסן מעודה שבת צוזאמען מיט בני ביהו וכו', און אעילו ביום השבת
- איז דאס אויך מוגבל אז די וואס געפינען זיך בסמיכות מקום.

דעריבער דארף מען שוין איצטער אנהויבן מאכן די הכנות ווען
און ווי מ'וועט מאכן די התוועדות אין די טעג נאך שבת שלאחרי דער
יום ההילולא⁴⁹.

ומה טוב - אז מ'זאל מאכן א התוועדות טיי ביום ההילולא,
אדער בשבת שלמחרת, און טיי בימים שלאחרי זה - באופן זמן
המתאים אז די מערסטע אידן זאלן זיך אין דעם משתתף זיין, באופן

40 ובר"י, ב. כ. (41) תלמיט טר, ח. וזאת ברבות בסופה, ש"ע אר"ז אר"ה
סקנ"ו, (42) אגת"ק סכ"ו (קמח, א), (43) נוש"י פרשתו טו, א, (44) תנאי
רפ"ו, (45) תנאי מ"ח, (46) קידושין פ, ב. כ. (47) מכתב שכתבה י"ב, (48) משלי
י, כח, (49) משא"כ לפני יום ההילולא - אין נתינת תפלות סיום התוועדות כו',
(ד"ר י"ב) (ד"ר י"ב)

(283)
2000

T

571

13

63

4

בס"ד. בהשקפה רשמה - שמואל - ע"כ אדמו"ר שליט"א. ע"ד כ"ף וכ"ד
טבת - האם אפשר להוסיף, לאחר סעיף י"ג?

יא. מון די ענינים אין וועלכע עס וועט זיין א שייכות און צד השות.
מון דעם ספר התניא (ספרו העיקרי אין מנימיות התורה מון אלטן רבי'ן)
מיטן ספר משנה תורה (ספרו העיקרי מון רמב"ם) אין - וואס ביידע
זיינען - "ליקוט".

דער ספר התניא ווערט אנגערופן "לקוטי אמרים", מצד דערויף וואס
ער אין "מלוקט מפי ספרים ומפי סופרים קדושי עליון נ"ע"; און אויך
דער ספר משנה תורה אין "מקבץ" (קלייבס צוזאמען, מלקט) לתורה שבעל
פה כולה.

ואע"פ אז דער ענין מון "ליקוט" (און "קיבוץ") אין א
צווייטזאמלונג מון ענינים וואס זיינען געווען אויך מריער - אין אבער
מובן במשטות, או דורך דעם וואס דער רמב"ם האט מקבץ געווען אלע
הלכות מון תורה (וועלכע זיינען ממורד במקומות שונים) און מסדר געווען
זיי **בסדר מסודר**, באזען "שתהא תורה שבעל פה כולה **מסודרת** במי הכל" -
אין דורך דעם גומא, צוגעקומען א "חידוש" אין די הלכות לגבי זיי זיי
זיינען געווען מריער. ***לפיכך נראה שיש להוסיף על חידושי רמב"ם**

אין דעם ארץ
אין דעם ארץ

אין דעם ארץ
אין דעם ארץ
אין דעם ארץ
אין דעם ארץ
אין דעם ארץ
אין דעם ארץ
אין דעם ארץ
אין דעם ארץ
אין דעם ארץ
אין דעם ארץ

און די וועלכע זאך אין בנוגע צו ספר לקוטי אמרים, או דורך דערויף
וואס דער אלטער רבי האט מלקט געווען די "אמרים" (וועלכע זיינען
געווען "מפי ספרים ומפי סופרים") און אויסגעשטלט זיי **בסדר מסודר**, בין
אז זיי זאלן זיין צוגעגעבען צו יעדער אידן אין א אופן מון "קרוכבי" ... מאד
בסיד ובלבד לעשותו" - אין דורך דעם גומא, צוגעקומען א "חידוש" אין
די "אמרים" לגבי זיי זיינען געווען מריער. ***לפיכך נראה שיש להוסיף על חידושי רמב"ם**

מון די דוגמאות אויף דעם גודל העילוי והחידוש וואס טוט זיך אויף
דורך "ליקוט" (א"ע"ס או די ענינים זיינען געווען אויך מריער), אין -
וואס עס שטייט אין היינטיקער העטרה (דער סימן הוחם הסדרה) "אתם
תלוקטו לאחר אחד בני ישראל"; מובן במשטות דער גודל העילוי והחידוש
וואס עס וועט **מקומען** אין אידן דורך "מלוקט" בני ישראל; וואס מון
דעם אין מובן, אז ע"ז אין בנוגע צו יעדער ליקוט! (שנעשה כראוי
וכו') 7.

ויש לומר אז וויבאלד אז אלע ענינים ווערן נמשך דורך תורה - אין
דורך לימוד מון די ספרים וועלכע זיינען "מלקט" אלע ענינים מון תורה

- דער ספר משנה תורה וואס ער אין "מקבץ" (מלקט) אלע הלכות
מון נגלה דתורה, און דער ספר לקוטי אמרים (תניא) וואס אין מלקט אלע
ענינים עיקרים ויסודים מון מנימיות התורה -

אין מען מקרב און מען היילט צו נאכמענער דעם קיום היעוד "ואתם
תלוקטו לאחר אחד בני ישראל".

(1) שלכן נקרא בשם "כנעל התניא והשו"ע" - כי שני ספרים אלו הם ספריו העיקרים
(תניא - במנימיות התורה, ושו"ע - בנגלה דתורה).

(2) "שער" התניא, וראה גם בהקדמה (ד, א).

(3) דבסוף על "החידוש" שבספר משנה תורה ע"י שנתקן בו רק החלוקה (בלי השק"ט)
ב"ל ס"ו - וכן ה"חידוש" שבספר התניא, שה"אמרים" נולדו בשל, אב"ד, כ"ל (ס"ט)
- יש חידוש גם בהחלוקה וה"אמרים" עצמם, ע"י שולקטו ונקבצו בסדר מסודר, כמבנים.

(4) נקיים ל, יד.

(5) לשון אה"ז ב"שער" התניא.

(6) ראה לעיל הערה 3.

(7) ועי' בנוגע הספר תורה אור שהוא "לקוטי אמרים" (דאומו"ר חוקן) "על סודי
משיית התורה... לתועלת ולפורים וכו'" (נוסח ה"שער" שנתקן ע"י הגמ"ד זקן), דע"י
שולקטו כל המאמרים העיקריים דאומו"ר חוקן "על משיית התורה וכו'" (ובאופן מסודר
וכו', למי הסדר שסידר הג"א) - ניתוסף בהם "חידוש".

ונאכו"כ בנוגע חלק השני של הספר תניא שנקרא **בשם** "לקוטי תורה", שהטעם על
זה שנקרא בשם זה (עם חידוש חלק השני דספר תניא) הוא כמסופר באה"ק דב"ק מ"ח
אומו"ר: "שתחלק השני דספי יחד עם ביאוריו ותבחיזיו של רבינו הגמ"ד זקן ונקרא בשם
לקוטי תורה" - זיינו, שהטעם "לקוטי תורה" קשור עם הביאורים והתבחיזים שנתוספו בו.

(8) לא רק ה"עצות בביבובות ה" (הקדמת התניא ד, א), אלא גם הענינים היסודיים ב"ביבובות
ה" (יחוד ואמונה) - שער "לקוטי אמרים". מלוקט מפי ספרים ומפי סופרים ב"ו" קאי
גם על חלק שני שבתניא (ראה תניא עה, כ).

(9) כידוע שהמאמרים וה"א ולק"ת (לקוט מאלמ"ם מאמרים) "חיונו יחד" או א. א.
(10) דבטעם בהמשכות למ"א י"ט (עמ"ס א. הוסיפו ללק"ת 1, ב. אגודת קודש שלו ח"ד
ט"ו חקט ואלק).

ב. כמה שמבואר בהשקפה בענין הסידות חב"ד (שע"י אה"ו) שיש בה
ב' המעלות - סודים דאומו"ר (עצם) וביחד עם זה התלכשות בשכל -
האם - אפשר להוסיף בהערה.

א. ועי' וואו בהשק"ע דאומו"ר חוקן, "הלכות" (עצם התורה) ככ"ב
ס"ו, וביחד עם זה) בטעמייתן" (הקדמת בני הגאון המחבר).

די
בה

עמוד א

ס"א

. . וואס די הסתלקות (בשנת תש"י) איז דאך געווען בשבת פרשת בא . .

(2) (מה טוב) למפטיר . .

. . בנוגע לשאר המנהגים הקשורים עם הכנות להיארצייט (פגז הוספה בלימוד התורה ובנתינת הצדקה וכיו"ב) אפשר להשלימם ופשיטא לקיימם גם בימי השבוע שלאחר השבת . .

. . ואף את"ל שהעלי' בשבת יכולה להיות בקריאה"ת דתפלת מנחה (שהוא גם שהיא בפרשה הבאה, פ' בשלח) . .

(10) ולהעיר שכן הצינע שמיוסדת על הצעת כ"ק מו"ח אדמו"ר בקשר ליארצייט של אביו . .

(11) . . שעליהם נאמר "יודע ה' ימי תמימים" (תהלים לז, יח. וראה ב"ר ר"פ . .).

(13*) ועד שלכמה דיעות אפשר (לבע"ח עכ"פ) לחיות בלא לב . .

(17) . . והרי ראש כל התיבה הוא באות מ"ם . .

עמוד ב

ס"ב

. . אַז וי"ל דער ביאור אין דעם . .

. . דער רצון "להניע הרגל" איז דער זעלבער ווי דער דגך רצון "להניע הראש" . .

. . איז דאך אבער מובן בפשטות, אז בפועל . .

. . איז נשפע געווארן דער זעלבער ענין; (פון) "דברי האל" . .

ס"ג

. . ער גיט זיי דעם כח צו טאן (עכ"פ) "אפס קצהו ושמץ מינהו" פון זיין עבודה . .

. . די ענינים וואס די אנשי הדור באקומען פון דעם נשיא [סיי די הוראות כלליות, סיי ובפרט די "הוראות" וואס מ'לערנט אפ פון דער הנהגה פון דעם נשיא] – זיינען דער תפקיד מיוחד פון דעם דור . .

עמוד ג

ס"ד

. . צו פועל'ן אויף א אידן וואס ער איז אין א מצב פון "אחר" און מאכן פון אים א "בן". ועד"ז אויב אין איין ענין איז ער נאך "אחר" - אויך אין דעם זאל ער ווערן "בן".

עמוד ד

ס"ו

. . און טאן אלץ מתוך שמחה ותענוג אין תומ"צ — אריב (יצחק) - שייך צו דעם "יוסף ה' שנית ידו" . .
 . . און דאס איז שאויך דער ביאור . .

[בין ס"ו לסי"ב — ציין רישום (כנראה בקשר לסימני הסעיפים החסרים. וראה לקמן הגהות על הפתח-דבר)]

ס"ב

. . ווייל מ'איז דעמולט עסוק אין די הכנות לשבת. ומכ"ש ועד"ז בליל שבת . .
 . . איז דאס אויך מוגבל פאר צו די וואס געפינען זיך בסמיכות מקום . .
 . . די התוועדות אין די טעג נאך שבת שלאחרי דעם יום ההילולא . .
 . . באופן זמן המתאים אז די מערסטע צאל אידן זאלן זיך אין דעם משתתף זיין . .

(49) משא"כ לפני יום ההילולא — אין נוהגין לעשות להקדים סיום אר-התוועדות כו'. וכיו"ב.

עמוד ה

. . הוספה ועלי' בכל עניני טוב וקדושה פ' . .
 . . ער (איז זיך ניט פורש פון זיי, נאר ער) האט פון זיין הנאה ושמחה, נאר דאס נוצט זיי גופא נוצט ער אויפ
 "לשם שמים" און "דעהו" . .
 . . דארף (און זיכער גיט דער אויבערשטער די ברכות און מעגלעכקייט אז עס זאל) אין דעם שטענדיק צוקומען
 . .
 . . בבני חיי ומזוני רויחי, ווארום ער נוצט עס אלץ אויפ לשם שמים כו' . .
 . . נאר פרעה וגלות אלייך העלפטן און שיקטן אידן ארויס פון גלות . .

. . ווארום כאטש אז עס שטייט אין גמרא אז בא יעדער מענטש דארף זיין "אל עפר תשוב", עכ"פ "שעה אחת קודש תחייית המתים" – יש לומר מובן, אז מ'קען איצטער יוצא זיין מיט דעם "אל עפר תשוב" בעבודה רוחנית . .

(63) כפי שהי' צ"ל הסדר באם לא הי' החטא . .

(66) כימי צאתך מארץ מצרים (מכילתא ופרש"י פרשתנו יב, מא).

עמוד 1 – פתח דבר

על מה שכתבו: "ביאור השייכות דפ' שמות להרמב"ם" – מחק תיבת "השייכות", וכתב:

(1) הרמזים

בתאריך הפתח דבר, כתב:

(2) מוצש"ק פ' בא

בשולי הגליון, כתב (כנראה בקשר לסימני הסעיפים החסרים בין ס"ו וסי"ב):

? סימני הסעיפים

עמוד 2 – השלמות לשיחת ש"פ שמות

[על מה שכתבו: "האם אפשר להוסיף לאחרי סעיף יו"ד" – סימן בעיגול את התיבות "לאחרי סעיף יו"ד", וכתב:]?

. . איז "מקבץ" (קלייבט צוזאמען, מלקט) לתורה שבעל פה כולה"*) . .

. . איז א צונויפזאמצלונג פון ענינים . .

* נוסף על – וג"ז עיקר – וואס כו"כ מאמרי רז"ל האט ער ניט אריינגענומען אין דעם מקבץ לתשבע"פ – וה"ז חידוש עקרי. [.]

* נוסף, ע"ד הנ"ל, וואס כמה "אמרים" האט ער ניט אריינגענומען אין זיין "ליקוטי אמרים"

וי"ל פון די דוגמאות אויף דעם גודל העילוי והחידוש . .

. . דער גודל העילוי והחידוש וואס וועט צוצוקומען . .

. . אז עד"ז איז בנוגע צו יעדער ליקוט אמתי (שנעשה כראוי וכו') . .

. . איז מען מקרב און מען היילט צו נאכ מערער דעם קיום היעוד . . [סימן להבדיל תיבת "נאכמערער" לשתי תיבות]

(* ולהעיר שזהו גם במשנה "ספר המשנה" דרבנו הקדוש ש"קייבין כל השמועות כו' בכל התורה כולה וחיבר מהכל ספר המשנה" (הקדמת הרמב"ם לספרו).

3) . . ה"חידוש" שבספר משנה תורה ע"י שנעתק בו רק (אלו) ההלכות (בלי השקו"ט) . .

[על מה שנכתב "כנ"ל ס"ט" – סימן בעיגול תיבת "ס"ט", וכתב:] איפוא

7) . . וי"ל דהיינו, שהשם "לקוטני תורה" קשור . .

על מה שכתבו "האם אפשר להוסיף בהערה" – מחק את התיבות "האם אפשר", וסימן בחץ תיבת "להוסיף".

עמוד ח – מעבר לדף ההשלמות

מעבר לדף השלמות לשיחת ש"פ שמות, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מהיר

שיחת ש"פ בא תנש"א

מכתב

בס"ד. משיחות ש"פ בא, ד' שבט ה'תנש"א.

א. ענינה המיוחד של פרשת בא ביחס לשאר הפרשיות השייכות ליצי"מ (שמות וארא ובשלח) – שבשאר הפרשיות מדובר אודות ההכנה ליצי"מ (שמות וארא) ואודות הענינים שהיו לאחד (ובהמשך) ליצי"מ (בשלח), ואילו בפרשת בא היא היציאה ממצרים עצמה.

ובפרטיות יותר:

גם בהתחלת הפרשה (לפני היציאה ממצרים, שהי' צורך בשלש מכות נוספות עד שפרעה הסכים לשלח את בני) מודגשת היציאה ממצרים יותר מבפרשיות שלפניו – ש"עבדי פרעה" אמרו כבר "שלח את האנשים ויעבדו את ה' אלקיהם".²

ומודגש יותר בהמשך הפרשה שבה מדובר אודות פעולותיהם של בני' בשייכות ליצי"מי – "דברי נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים",³ וכן פרטי הענינים דקרבן פסח (הציווי והעשי' בפועל) עד לאכילתו (ב"ליל שימורים .. להוציאם מארץ מצרים"⁴) באופן ד"מתניכם חגורים וגו'",⁵ "מזומנים לדרך".⁶

ועאכ"כ בהפסוקים שבהם מדובר אודות היציאה ממצרים – "ויסעו בני ישראל מרעמסס סוכתה"⁷, "ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים וגו' הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם".⁸

ועד"ז בסיום הפרשה שבה מדובר אודות מצות תפילין הקשורה עם הזכרון דיצי"מ – "זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים וגו'",⁹ "והי' לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך וגו' כי בחוזה יד הוציאנו ה' ממצרים"¹⁰, "יצי"מ תהי' לך לאות .. שתכתוב פרשיות הללו ותקשרם בראש ובזרוע"¹¹.

ב. ויש לבאר השייכות דתוכן הפרשה לשם הפרשה (כידוע)¹² ששם הפרשה מורה על תוכן הפרשה כולה) – "בא אל פרעה"¹³:

"בא אל פרעה" מדגיש התוקף דפרעה – שלכן, צריך משה לבוא אליו¹⁴ ולהתרות בו¹⁵ "עד מתי מאנת לענת מפני גו' כי אם מאן אתה לשלח את עמי הנני מביא מחר וגו'"¹⁶.

ובפרט ע"פ מ"ש רש"י בפירוש "עד מתי מאנת לענות מפני", "כתרגומו לאתכנעא, והוא מגזרת עני, מאנת להיות עני ושפל מפני" – שבוה מודגש התוקף דפרעה (היפך ההכנעה) כלפי הקב"ה, כביכול, "כה אמר ה' .. מאנת להיות עני ושפל מפני".

וצריך להבין: מהו הטעם שהפרשה שתוכנה היציאה ממצרים ע"י השבירה דמצרים (התוכן דעשר המכות) — נקראת בשם "בא אל פרעה"¹⁹ שמדגיש התוקף דמצרים?

ובסגנון אחר קצת: לכאורה היתה חלוקת הפרשיות צריכה להיות באופן שהיציאה ממצרים תהי' בפרשה בפ"ע, כלומר, שג' המכות האחרונות יהיו בפרשה שלפניו (ביחד עם שאר המכות), והפרשה שלאח"ז תתחיל בהכנות דבני' להיציאה ממצרים, ויציאתם ממצרים בפועל. ומהו הטעם דחלוקת הפרשיות באופן שגם בפרשה דיציאת מצרים מדובר אודות (מצב שיש צורך לכטל) התוקף דפרעה — "בא אל פרעה" "והתרה בו" (סיום המכות), ולא עוד אלא שכל הפרשה דיציאת מצרים נקראת (ע"ש המצב ד) "בא אל פרעה"?

ג. ובהדגשה יתירה — בנוגע לסיום הפרשה ע"ד מצות תפילין: בפרשת תפילין כתיב²⁰ "והי' כי יביאך ה' אל ארץ הכנעני וגו'", ומפרש רש"י²¹ "יש מרבתינו²² שלמדו מכאן שלא קדשו בכורות הנולדים במדבר, והאומר שקדשו מפרש ביאה זו לומר אם תקיימוהו במדבר חזכו ליכנס לארץ ותקיימוהו שם". ועד"ז בנוגע להחיוב דתפילין — שלכמה דעות²³ לא היתה מצות תפילין נוהגת במדבר, כי אם, לאחר הכניסה לארץ, וגם להדעות שמצות תפילין היתה נוהגת גם במדבר — עיקרה ושלמותה לאחר הכניסה לארץ²⁴, ולא עוד אלא שקיומה במדבר הוא כשביל קיומה לאחר הכניסה לארץ, כדרשת חז"ל²⁵ "ביאה דכתב רחמנא גבי תפילין ופטר חמור .. מבעי לי' לכדתנא דבי ר' ישמעאל עשה מצוה זו שבשבילה תכנס לארץ", שאז יהי' הקיום דמצות תפילין בשלימות²⁶.

כלומר: סיום וגמר הפרשה דיציאת מצרים הוא במצות תפילין הקשורה עם הכניסה לארץ — כיון שהכוונה והתכלית דיציאת מצרים היא הכניסה לארץ²⁷, כמ"ש "אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ הכנעני וגו' ארץ זבת חלב ודבש"²⁸, "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגו' והבאתי אתכם אל הארץ וגו'"²⁹.

וצריך להבין:

היציאה ממצרים בפרשת בא (נוסף על היותה בפרשה שבשמה מודגש התוקף דפרעה) היא רק השלב הראשון ביצי"מ — הנסיעה מרעמסס לסוכות. וכמודגש בהמשך סיפור יצי"מ בפרשה שלאח"ז: "ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים גו' פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבנו מצרימה"³⁰, היינו, שגם לאחרי שכבר יצאו מצרים היתה אפשרות שישובו למצרים; וגמר היציאה ממצרים הי' בקריעת ים סוף, כש"וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים"³¹ — שאז בטלה אימת מצרים מבני³².

ב

ויאנו מוצק

והתכלית (תכלית השלימות) דיצי"מ בהכניסה לארץ, נכתבה (א) מיד לאחר השלב הראשון דיצי"מ, לפני המשך וגמר יצי"מ בפרשת בשלח, (ב) ועיקר: בסיומה של פרשה שבשמה מודגש התוקף דפרעה (היפך דיצי"מ) — "בא אל פרעה"?

ד. ויש לבאר זה בהקדם דברי הזהר³³ בפירוש הכתוב "בא אל פרעה" שבהתחלת פרשתנו³⁴:

"מה כתיב בא אל פרעה, לך אל פרעה מבעי לי, מאי בא, אלא דעייל לי קב"ה אדרין בתר אדרין לגבי תנינא חדא עלאה תקיפא דכמה דרגין משתלשלין מני, ומאן איהו רזא דתנין הגדול, ומשה דחיל מני לא קריב אלא לגבי אינון יאורין ואינון דרגין דילי. . . כיון דחמא קב"ה דדחיל משה. . . אמר קב"ה הנני עליך פרעה מלך מצרים התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו³⁵, וקב"ה אצטריך לאגחא בי קרבא ולא אחרא, כמה דאת אמרת אני ה'".

כלומר: פרעה הוא שרש ומקור הקליפות, "התנין הגדול", אשר התוקף שלו הוא עד כדי כך שאפילו משה הי' ירא ממנו³⁶, ולכן לא אמר לו הקב"ה "לך אל פרעה" (שילך לבדו), אלא "בא אל פרעה", שיבוא יחד עמו (עם הקב"ה) אל פרעה, והקב"ה מכניסו עמו אל פרעה בשביל להלחם עמו ("לאגחא בי קרבא") ולבטלו מכל וכל³⁷.

ויש לבאר הטעם שהזהר מפרש פירוש זה על הפסוק "בא אל פרעה" שבהתחלת פרשתנו, ולא על הפסוק "בא אל פרעה" שנאמר לפני³⁸ בפרשת וארא³⁹:

בפרשת וארא נאמר "בא אל פרעה" כהקדמה להדיבור לפרעה ("בא אל פרעה ודברת אליו", "בא אל פרעה ואמרת אליו"), משא"כ בהתחלת פרשתנו נאמר "בא אל פרעה" [לא בתור הקדמה להדיבור לפרעה, שהרי לא נאמר בהמשך הכתוב "ודברת אליו" וכיו"ב, אלא] כענין בפ"ע: "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה", ותו לא⁴⁰.

ועל זה מבאר בזהר הפירוש ד"בא אל פרעה" (כאן) כענין בפ"ע — "דעייל לי קב"ה אדרין בתר אדרין לגבי תנינא. . . לאגחא בי קרבא" — "בא אל פרעה" בשביל לפעול בו שבירה וביטול. ובלשון הכתוב: "למען שתי אותותי אלה בקרבו. . . את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בס'⁴¹".

ועפ"ז יש לבאר הדיוק ד"עייל לי קב"ה אדרין בתר אדרין" (חדרים לפנים מחדרים⁴²) — כי, השבירה והביטול דפרעה צ"ל במקום שבו הוא עיקר הקביעות והתוקף שלו⁴³, ולכן, לא מספיק לילך אליו ולפגשו כש"יוצא המימה"⁴⁴ (וכיו"ב), אלא צריך לבוא לביתו⁴⁵,

ע

לארמון המלך, ובארמון המלך גופא בחדרים הפנימיים (חדרים לפני מחדרים) שבארמון המלך, ששם עיקר דירתו (הקביעות והתוקף שלו), ועי"ז שנעשה השבירה והביטול בארמון המלך ובחדרים הפנימיים שבו, מתבטל הקביעות והתוקף שלו, עיקר מציאותו, ובדרך ממילא מתבטלים שאר הענינים הטפלים⁴⁵.

נוענין זה מודגש גם בהשבירה והביטול בפועל (במכת בכורות) — "ויקם פרעה לילה (ולא כדרך המלכים בשלש שעות ביום) הוא וכל עבדיו (הוא תחלה ואח"כ עבדיו מלמד שהי' הוא מחזור על בתי עבדיו ומעמידן) וגו' ויקרא למשה ולאהרן (מגיד שהי' מחזור על פתחי העיר וצועק היכן משה שרוי היכן אהרן שרוי) ויאמר קומו צאו מתוך עמי וגו'"⁴⁶ — שתמורת הקביעות והתוקף דפרעה בהיותו בחדרים הפנימיים שבארמון מלכותו נעשה מצב דהיפך הקביעות והתוקף, שהוכרח לטלטל את עצמו ~~(בעצמו)~~ ממקום למקום, "מחזור על בתי עבדיו ומעמידן", "מחזור על פתחי העיר וצועק היכן משה שרוי", בידעו שבהטלטול ממקום למקום (ביטול הקביעות והתוקף) תלוי המשך קיום מציאותו⁴⁷, כהמשך וסיום הענין: "וברכתם גם אותי", "התפללו עלי שלא אמות כו"⁴⁸].

ועפ"ז מובן שגם הדגשת התוקף דפרעה ב"בא אל פרעה" (כנ"ל ס"ב) הוא חלק מהשבירה והביטול דפרעה, כי, עיקר השבירה והביטול היא במקום ומצב שבו הוא הקביעות והתוקף דפרעה.

ה. ונקודת הענין — שבפרשת "בא אל פרעה" מתחיל (עיקר ה)ענין השבירה והביטול דפרעה:

"בא אל פרעה" שבהתחלת פרשתו הוא לא (רק) בשביל לפעול עליו להוציא את בני מצרים (כבפסוקים שלפנ"ז, "בא אל פרעה ואמרת אליו כה אמר ה' שלח את עמי ויעבדוני"⁴⁹), אלא (גם ובעיקר) בשביל השבירה והביטול דפרעה ("דעייל לי' אדרין בתר אדרין .. לאגחא בי' קרבא") כענין בפ"ע.

וגם השבירה והביטול דפרעה כענין בפ"ע (לא בשביל לפעול עליו להוציא את בני מצרים) הוא חלק מציאת מצרים, שלכן נאמר "בא אל פרעה" בהתחלת ה)פרשה דיצי"מ, ולא עוד אלא שכל הפרשה דיצי"מ נקראת "בא אל פרעה", שמוזה מובן ש"בא אל פרעה" הוא תוכן ועיקר הענין דיציאת מצרים, כדלקמן.

ו. ויש לבאר זה בהקדם הביאור בכללות הענין דגלות וציאת מצרים כהקדמה לירושת הארץ — כמש"נ לאברהם אבינו בברית בין הבתרים ידע⁵⁰ תדע כי גר יהי' זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול גו' ודור רביעי ישובו הנה גו' לזרעך נתתי את הארץ

הזאת וגו'":

רצונו של הקב"ה שירושת הארץ תהי' ע"י עבודתם של ישראל בכח עצמם⁵¹ (ולא באופן של "נהמא דכיסופא"⁵²), היינו, שישראל יעשו מ"ארץ" מלשון ארציות שתהי' "ארץ ישראל", "ארץ" — "שרצתה לעשות רצון קונה"⁵³, ו"ארץ) ישראל" — שניכר בה שייכותה לישראל, "כי תהיו אתם (לי) ארץ חפץ"⁵⁴, "בבת עינו" של הקב"ה⁵⁵, שלכן, "תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"⁵⁶, שבוה נכלל גם הענין דראיית אלקות בעניני הארץ⁵⁷ (ע"ד "מבשרי אחזה אלקה"⁵⁸), ועד שממשיכים ופועלים הענין דארץ ישראל בכל העולם כולו, ובלשון חז"ל⁵⁹ "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות", שבכל העולם כולו יראו בגילוי כח הפועל האלקי בנפעל⁶⁰, כמ"ש⁶¹ "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר גו'", ועד שרואים שיש הנברא⁶² הוא חד עם יש האמיתי⁶³.

וענין זה נעשה ע"י הקדמת גלות מצרים — "כי גר יהי' זרעך בארץ לא להם":

"ארץ לא להם" היא ארץ שאינה שייכת לישראל, ויתירה מזה, ארץ שמנגדת לישראל — ארץ מצרים, ע"ש שהיא "מצירה לישראל"⁶⁴, להיותה "ערות הארץ"⁶⁵, "מקולקלים מכל האומות"⁶⁶, תחתון שאין תחתון למטה ממנו.

ואעפ"כ, גם בירידתם ל"ארץ לא להם" נעשה אצלם מעמד ומצב ד"ויחי יעקב"⁶⁷, חיים אמיתיים דיעקב ע"י ההנהגה ע"פ התורה.

ויתירה מזה, שפועלים גם הבירור דמצרים — בכ' אופנים כלליים: (א) בירור ניצוצות הקדושה, כמ"ש⁶⁸ "וגם ערב רב"⁶⁹ (תערובות אומות של גרים⁷⁰) עלה אתם", וכן בירור ניצוצות שבדברים הגשמיים, כמ"ש⁷¹ "וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות גו' וינצלו את מצרים", "כמצודה שאין בה דגן וכמצולה שאין בה דגים"⁷², (ב) (שבירה) ביטול דהענינים הבלתי-רצויים שאי-אפשר לבררם ולהעלותם לקדושה⁷³, ו"שבירתן זוהי טהרתן"⁷⁴, ולא עוד אלא שע"ז ניתוסף שלימות בקדושה, ע"ד מארז"ל בנוגע לצור וירושלים "אם מלאה זו חריבה זו"⁷⁵, "לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים"⁷⁶, ועד"ז להיפך, שע"י "חורבנה של צור" ניתוסף בהמילוי (שלימות) דירושלים⁷⁷, כיון שע"ז מתגלה תוקף הקדושה באופן שאין מקום למציאות של מנגד, שנתבטל ממציאותרו לגמרי⁷⁸.

[ויש לומר שמעין דדוגמת ב' אופני הבירור ישנו גם בהמכות עצמם: (א) "בא אל פרעה ואמרת אליו כה אמר ה' שלח את עמי ויעבדוני ואם מאן אתה לשלח הנה אנכי נוגף וגו'" — שכוונת המכות היא כדי לפעול על פרעה שיסכים לשלוח את בני ממצרים — ע"ד וברוגמת בירור ניצוצות הקדושה שבמצרים, וינצלו את

ה

- . . ואעפ"כ, גם בירידתם ל"ארץ לא להם מצרים" נעשה אצלם מעמד ומצב ד"ויחי יעקב", חיים אמיתיים דיעקב ע"י ההנהגה ע"פ התורה. . .
- . . (שבירה ו) ביטול דהענינים הבלתי-רצויים. . .
- . . כדי לפעול על פרעה שיסכים לשלוח שהוא ישלח את בני ממצרים. . .

מצרים", (ב) "בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבו ולמען תספר גו' את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתים במ" — כוונת המכות בשביל השבירה והביטול דמצרים⁸⁷, שעי"ז ניתוסף שלימות בקדושה, "וידעתם כי אני ה'".

ולאח"ז נעשית היציאה ממצרים ("ואחרי כן" יצאו⁸⁸) — שיוצאים לגמרי ממצב של ניגוד לקדושה, "מצירים לישראל", כי, לאחרי שהי' מנגד ונתבטלה מציאותו, לא שייך עוד אפשרות ונתינת מקום למנגד, ובמילא, נעשית שלימות הכניסה לארץ ישראל, "ארץ טובה ורחבה"⁸⁹ (היפך ה"מיצר" דארץ מצרים), שארץ הלזו התחתונה נעשית "ארץ ישראל", דירה לו ית' בתחתונים⁹⁰.

ז. עפ"ז יש לבאר הטעם ש"בא אל פרעה" הוא השם דפרשת יצי"מ כולה, עד לסיומה וחותרמה במצות תפילין שעיקרה בהכניסה לארץ:

יציאת מצרים — יציאה ממצב של ניגוד לקדושה — לאמתתה ובשלימותה עיקרה בשבירת וביטול המנגד, ולא (כ"כ) בבירור ניצוצות הקדושה, כי, הפעולה דבירור ניצוצות הקדושה עיקרה גילוי הטוב שנפל ונתעלם במצרים, אבל המציאות דמצרים כשלעצמה נשאת במצב של ניגוד לקדושה, "מצירים לישראל", וכדי שתהי' היציאה ממצרים, שלא יהי' מצב של ניגוד לקדושה, צ"ל השבירה והביטול דמצרים⁹¹.

וענין זה מרומז בקריאת הפרשה דיצי"מ בשם "בא אל פרעה" — להורות שעיקר הענין דיצי"מ הוא השבירה והביטול דמצרים, שזהו"ע "בא אל פרעה", "דעייל לי קב"ה אדרין בתר אדרין לגבי תנינא חדא עלאה תקיפא .. לאגחא בי קרבא", ובלשון הכתוב "שתי אותותי אלה בקרבן גו' התעללתי במצרים וגו'".

ויתירה מזה — שבהענין ד"בא אל פרעה" לצורך השבירה והביטול שלו, נכללת (הנתינת-כח ל)תכלית השלימות (הכוונה והתכלית) דיצי"מ, יציאה מכל המיצרים וההגבלות — הכניסה לארץ טובה ורחבה, כמרומז בסיום פרשת "בא אל פרעה" במצות תפילין שעיקרה בהכניסה לארץ⁹².

ויש להוסיף, שתכלית השלימות דיצי"מ בהכניסה לארץ הקשורה עם מצות תפילין שבסיום הפרשה נרמזת גם בהתיבות "בא אל פרעה" שבהתחלת הפרשה⁹³ — כי, ע"י השבירה והביטול דפרעה דלעו"ז ("בא אל פרעה .. לאגחא בי קרבא") נעשה "בא אל פרעה" דקדושה, כמ"ש בזהר⁹⁴ בפירוש "בית פרעה"⁹⁵, "ביתא דאתפרעו ואתגליין מיני כל נהורין", שבאים לבחי' פרעה דקדושה⁹⁶ שלמעלה מכל מדידה והגבלה, שזהו"ע יצי"מ בתכלית השלימות, שיוצאים מכל המצרים

.. ובלשון הכתוב "שתי אותותי אלה בקרבן גו' התעללתי במצרים וגו'".

וההגבלות (גם) דקדושה, ובאים ל"ארץ טובה ורחבה", "מרחב י"ה"⁹⁹, ועד למרחב העצמי דמהותו ועצמותו ית'.

ח. וע"פ הידוע שגלות מצרים היא שורש לכל הגלויות¹⁰⁰ והיציאה ממצרים היא שורש לכל הגאולות¹⁰¹ (עד לגאולה מגלות זה האחרון) – שייך האמור לעיל גם להגאולה העתידה לבוא תיכף ומיד ממש, עלי' נאמר¹⁰² "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

ובהקדמה – שאילו זכו היתה הגאולה ממצרים והכניסה לארץ בפעם הראשונה באופן של גאולה נצחית שאין אחרי' גלות¹⁰³, ומהטעמים שסיבב הקב"ה שלאחרי הגאולה ממצרים יהיו גם הגלויות שלאח"ז¹⁰⁴, החל מגלות בבל, "וישא דדהבא"¹⁰⁵, שהוא השורש לגלויות שלאחריו עד לגלות הרביעי (האחרון), גלות אדום – כדי שירושת הארץ (בגאולה האמיתית והשלימה) תהי' לאחרי העבודה דבנ"י בבירור המטה (בזמן הגלות) בתכלית השלימות, היינו, לא רק בגלות מצרים שהיא השורש והכלל דכל הגלויות, אלא גם בכל פרטי הדרגות דד' הגלויות.

וע"פ האמור לעיל (ס"ז) שהבירור הוא בב' אופנים כלליים, שתחילה צ"ל בירור ניצוצות הקדושה שיכולים לבררם ולהעלותם לקדושה [ע"י "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"¹⁰⁶ בקיום התומ"צ שנתלכשו בדברים גשמיים, ובעניני הרשות שנעשים לשם שמים], ולאח"ז צ"ל השבירה והביטול דעניני העו"ז שאי-אפשר לבררם ולהעלותם לקדושה – לכן מצינו בנבואות הגאולה¹⁰⁷ ריבוי פסוקים שתוכנם ע"ד השבירה והביטול דד' המלכיות¹⁰⁸ ששעבדו את בנ"י¹⁰⁹, ולדוגמא: "נפלה בבל ותשבר"¹¹⁰, "כי זבח לה' בכצרה"¹¹¹, "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו"¹¹², וישארו אלה שיעזרו ויטייעו לבנ"י, כמ"ש "ושלחתי מהם פלטים גו' והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוסים וברכב גו' על הר קדשי ירושלים"¹¹³, ויתירה מזה, "אז¹¹⁴ אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד"¹¹⁵.

ואז תהי' גם עבודתם של ישראל בתכלית השלימות – "כמצות רצונך"¹¹⁶, כידוע¹¹⁷ ש"עיקר כל המצוות ליושבים בארץ ה'", וקיומם בחוץ לארץ ובזמן הגלות הוא באופן של "ציונים" (סימנים) לקיומם בארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה, "אמרו בספרי¹¹⁸ .. אע"פ שאני מגלה אתכם מן הארץ לחוצה לארץ היו מצויינין במצוות שכשתחזרו לא יהיו עליכם חדשים .. וכן אמר ירמי' הציבי לך ציונים¹¹⁹, אלו המצוות שישראל מצויינין בהם", היינו, שגם המצוות שהם חובת הגוף קיומם בחוץ לארץ ובזמן הגלות הוא "כדי שלא יהיו חדשים עלינו כשנחזור לארץ".

וענין זה מרומז בסיום הפרשה דיצי"מ ע"ד הכניסה לארץ (והי'

S

כי יביאך אל ארץ הכנעני וגו'") בשייכות למצות תפילין — שהשלימות דמצות תפילין, וכן השלימות דכל המצוות, "הוקשה כל התורה כולה (מצוות התורה) לתפילין"¹¹⁰, תהי' בהכניסה לארץ¹¹¹ בגאולה הנצחית שאין אחרי' גלות, כי, בזמן הגלות, כמעמד ומצב ד"בנים שגלו מעל שולחן אביהם"¹¹², לא שייך אמיתת ענין המצוות מלשון צוותא (חיבור) עם הקב"ה¹¹³, כי אם באופן של "ציונים" בלבד, ואילו אמיתת הענין דצוותא שבקיום המצוות יהי' לאחרי שחוזרים להיות סמוכים על שולחן אביהם באופן של קביעות ונצחיות, בהכניסה לארץ — "פלטרין של מלך", ושם גופא בחדר לפנים מחדר — בירושלים עיר הקודש, בבית המקדש ובקדש הקדשים, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

*

ט. ויש להוסיף ולבאר ההוראה מהאמור לעיל בעבודת האדם:

כתיב "את העולם נתן בלבם"¹¹⁴, היינו, שכל עניני העולם תלויים ונעשים תחילה בלבו (ע"י עבודתו) של האדם, "עולם קטן"¹¹⁵, שבשבילו נברא העולם, כמארוז"ל¹¹⁶ "לפיכך נברא אדם יחידי . . כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם". ומזה מוכן, שגם הענין דיציאת מצרים¹¹⁷ והיציאה משאר הגלויות עד להיציאה מגלות זה האחרון שהתחלתם מ"בא אל פרעה" (שבירת וביטול הקליפה) — תלוי ונעשה ע"י עבודת האדם.

והענין בזה:

החילוק שבין ארץ ישראל לחוץ לארץ, גלות מצרים וככל וכו' — שארץ ישראל קאי על עניני קדושה, וחוץ לארץ קאי על עניני חול, שהם בבחינת "מצרים" ו"בבל", שמצד עצמם הם מצירים ומבלבלים לישראל בעבודתם בעניני קדושה. ועבודת האדם היא להמשיך קדושה (ארץ ישראל) גם בעניני חול (חוץ לארץ) — שנוסף על עבודתו בעניני קדושה (לימוד התורה וקיום המצוות), עוסק גם בעניני הרשות (עובדין דחול) באופן ש"כל מעשיך יהיו לשם שמים"¹¹⁸, ו"בכל דרכיך דעהו"¹¹⁹, שעי"ז נעשים גם הם בבחינת "ארץ ישראל", ע"ד "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות".

ונוסף לזה, יש ענינים ד"מצרים" ו"בבל" שאי-אפשר לבררם ולהעלותם לקדושה, כי אם, באופן של שבירה וביטול. ולדוגמא: החילוק בין כח המתאוה לציור הרע — שכח המתאוה יכול וצריך להתהפך להתאוות לטוב, משא"כ ציור הרע שנתאוה אליו, להיותו רע גמור, אי-אפשר לו להתכלל בקדושה, ואין לו תקנה אלא ביטולו והעברתו מן העולם, שזהו"ע שריפת הפרה¹²⁰, שנשאר רק האפר שהוא החומר הפשוט, כח המתאוה, משא"כ ציור הרע מתבטל לגמרי¹²¹.

וסדר העבודה דשבירת וביטול הרע — למדים מ"בא אל פרעה",

ן

"אדרין בתר אדרין לגבי תנינא כו' לאגחא בי' קרבא", שלכל לראש צ"ל שבירת וביטול התוקף והקביעות דהקליפה, ודרך ממילא נעשה גם שבירת וביטול מציאות הקליפה לגמרי. ודוגמתו בעבודת האדם — שלכל לראש צריך לשבור ולבטל הענין שבו מודגש התגברות הלעו"ז ביותר, ועי"ז מתבטלים בדרך ממילא שאר הענינים.

וגם כאשר הקליפה היא בתוקף גדול עד שיש מקום לענין של פחד — אומר הקב"ה לניצוץ משה שבכאו"א מישראל: "בא אל פרעה", "דעייל לי' קב"ה .. לאגחא בי' קרבא", שהקב"ה בעצמו בא יחד עמו, והקב"ה בעצמו ("קב"ה .. ולא אחרא") מבטל תוקף הקליפה כו'.

י. ועוד ועיקר:

הענין ד"מצרים" ו"בל" — שמצירים ומבלבלים לישראל — מודגש אצל כאו"א לפי ענינו: יש מי שאצלו מודגש המיצר והבלבול מצד החסרון בעבודת ה' בתכלית השלימות, ויש מי שאצלו מודגש המיצר והבלבול מצד החסרון בענינים גשמיים (שעי"ז יהי' פנוי ללמוד תורה מתוך מנוחה, כפס"ד הרמב"ם¹²² בנוגע ליעודים הגשמיים שבתורה).

וכיון ש"בני בכורי ישראל"¹²³, "נער ישראל ואוהבהו"¹²⁴, ומטבע האב שכאשר בנו הקטן צועק שרוצה דבר מסויים, הרי גם כאשר הדבר שרוצה הוא חסר ערך וחשיבות (לפי קטנות שכלו), ממהר האב ליתן הדבר שרוצה בנו הקטן עוד לפני שמחנך ומלמד אותו שירצה דברים חשובים — הרי, כשיהודי מרגיש מיצר ובלבול מחסרון בענינים גשמיים, ממהר הקב"ה לבטל מיצר ובלבול זה עוד לפני שמגיע לדרגא שירגיש המיצר והבלבול מהחסרון בעבודת ה' בשלימות. וכמ"ש¹²⁵ "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון" — "כל אחד לפי רצונו"¹²⁶, "לכל חי לפי רצונו ותאוותו"¹²⁷, גם בהיותו בדרגא ד"חיי" שלמטה מ"מדבר".

ואם הדברים אמורים כשהבן רוצה דבר חסר ערך וחשיבות, עאכו"כ כשהבן רוצה דבר הכי חשוב — היציאה דכל בני ישראל¹²⁸ (והשכינה — "בכל צרתם לו צר"¹²⁸, "עמו אנכי בצרה"¹²⁹) מהגלות — בודאי ובודאי שהקב"ה צריך למהר למלא רצון בנו, כל בני' שבכל הדורות, לצאת מהגלות לגאולה נצחית שאין אחרי' גלות, אפילו אם עדיין לא הגיע לדרגא נעלית בעבודת ה' [ובלשון הכתוב — "פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו"¹³⁰, ואח"כ "והוא יי' יפדה את ישראל מכל עונותיו"¹³¹], ובמכ"ש וק"ו מהיציאה ממצרים בהיותם בדרגא נמוכה עד כדי כך שלאחרי היציאה ממצרים הי' מקום לחשש "פן ינחם העם גו' ושבנו מצרימה", שלכן "לא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי (אף ש)קרוב הוא", ועאכו"כ בהיציאה מגלות זה האחרון, שתיכף

.. כאשר הדבר שרוצה הוא חסר ערך וחשיבות (אלא שרוצה לפי קטנות שכלו) ..

.. היציאה דכל בני' (וגם והשכינה — "בכל צרתם לו צר", "עמו אנכי בצרה") מהגלות ..

ומיד באים לארץ ישראל בדרך הקרובה ביותר.

*

יא. בהאמור לעיל יש הדגשה יתירה בדורנו זה — שפרשת "בא אל פרעה" היא בסמיכות ליום העשירי ("יהי קודש" 133) בשבת, יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו¹³⁴, שחל בשנה זו ביום הששי הבע"ל שמתברך מיום הש"ק¹³⁵ פרשת "בא אל פרעה":

מעניניו העיקריים של בעל ההילולא דעשירי בשבת — ש"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו .. מתגלה ומאיר .. למטה בעת פטירתו .. ופועל ישועות בקרב הארץ¹³⁶, וביתר שאת וביתר עוז ("מעלין בקודש" 137) ביום ההילולא מידי שנה בשנה — הפעולה דבירור התחתון¹³⁸, כמודגש בשמו (הראשון), "יוסף", ע"ש "יוסף ה' לי בן אחר" 139, שגם "אחר" יתהפך להיות "בן" 140, שע"ז נעשית הוספה (יוסף מלשון הוספה) ושלימות בקדושה¹⁴¹.

ובפרטיות יותר:

עבודתו של בעל ההילולא לעשות מ"אחר" "בן" היא, לכל לראש, בנוגע לבנ"י — ע"י הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה גם עבור אלה שבגלוי ובחיצוניות נראים כמעמד ומצב של "אחר", להיותם רחוקים מקיום התומ"צ (שלא באשמתם, תינוקות שנשכחו¹⁴²), שתגלה מציאותם האמיתית — "בן" — בפועל ובגלוי, כולל ובמיוחד — ע"י תרגום עניני התורה ופנימיות התורה בלשונות דאוה"ע¹⁴³ עבור אלה שעדיין אינם מבינים לשון הקודש¹⁴⁴, שדבר זה התחדש ע"י בעל ההילולא¹⁴⁵; וגם בנוגע לאוה"ע, "אחר" כפשוטו — ע"י הפצת צדק ויושר חדורים באמונה בכורא העולם שמביאה לקיום שבע מצוות בני-נח¹⁴⁶, "לשבת יצרה" 147.

זכרונות

ובמיוחד — בכואו למדינה זו בחצי כדור התחתון נשגם בזה מודגש החידוש של בעל ההילולא לגבי רבותינו נשיאינו שלפניו, כולל גם אביו, שהיו בחצי כדור העליון, שבה ניתוסף עוד יותר (ומוסף והולך עד היום הזה) בבירור התחתון, לעשות מ"אחר" "בן", הן בנוגע לבנ"י והן בנוגע לאוה"ע.

ובהדגשה מיוחדת — שעבודה זו היא הכנה להגאולה: בנוגע לבנ"י — שהקירוב דכל בנ"י (גם אלה שהיו רחוקים מיהדות) לתומ"צ היא מעין ודוגמא והכנה לקיום היעוד "יוסף אדני שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים וגו' ומאיי הים¹⁴⁸ גו' ואסף נדחי ישראל גו'¹⁴⁹; ובנוגע לאוה"ע — הכנה לקיום היעוד "אז אהפוך אל עמים שפה כרוה גו' לעבדו שכם אחד".

וע"פ המבואר לעיל שתוכן הענין ד"בא אל פרעה" הוא בירור

3/1

.. להיותם רחוקים לע"ע מקיום התומ"צ ..

.. שמביאה לקיום שבע מצוות בני-נח, ובכללות ל"לשבת יצרה" ..

.. החידוש של בעל ההילולא לגבי רבותינו נשיאינו שלפניו, כולל גם אביו, שכולם היו בחצי כדור העליון ..

התחתון בשביל היציאה ממצרים והכניסה לארץ, יש לבאר השייכות דיום ההילולא (גמר ושלימות עבודתו) לפרשת "בא אל פרעה" — כיצד עיקר עבודתו של בעל ההילולא כל ימי חייו היתה בכיורו התחתון ("בא אל פרעה") כהכנה לגאולה האמיתית והשלימה (יצי"מ וכניסה לארץ).

יב. ובנוגע לפועל:

בעמדנו ביום הש"ק פרשת בא אל פרעה שממנו מתברך יום ההילולא דעשירי בשבט — יש לעורר ולפרסם בכל מקום ומקום (נוסף על הפעולות בד' אמותיו של בעל ההילולא¹⁵⁰) ע"ד ההכנות המתאימות ליום ההילולא, ועאכ"כ ע"ד ההנהגה המתאימה ביום ההילולא עצמו¹⁵¹, כולל ובמיוחד הוספה בלימוד תורתו, הוספה בנתינת הצדקה למוסדות שנקראים על שמו (מתנהגים ברוחו) והתוודעויות פעילות¹⁵² שבהם יקבלו החלטות טובות להוסיף צדד יותר בהליכה בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נס"ר¹⁵³.

והדגשה יתירה בנוגע להכנה להגאולה ע"י חיזוק האמונה והבטחון והצפי' לגאולה, "אחכה לו בכל יום שיבוא"¹⁵⁴ — כלשון בעל ההילולא¹⁵⁵: עמדו הכן כולכם לקבל פני משיח צדקנו.

ובפרט בשנה זו, "הי' תהא שנת נפלאות אראנו", ולאחרי שכבר ראו נסים ונפלאות בתקופה האחרונה, כולל ובמיוחד — יציאתם של רבים מישראל ממדינה ההיא לארץ ישראל, ועי"ז גם קירובם ליהדות תורה ומצוותי', שענין זה הוא מעין ודוגמא והכנה קרובה לקיום היעוד¹⁵⁶ "קהל גדול ישובו הנה".

יג. ובוה ניתוסף עוד יותר בימים האחרונים ממש:

המאורעות דימים האחרונים בהענין ד"מלכיות מתגרות זו בזו" מדגישים שנמצאים בסמיכות ממש להגאולה, כמבואר במדרשי חז"ל¹⁵⁷ שענין זה הוא מסימני הגאולה.

ובלשון המדרש¹⁵⁸ "שנה שמלך המשיח נגלה בו .. מלך פרס מתגרה במלך ערבי .. וכל אומות העולם מתרעשין ומתבהלין .. ואומר להם (הקב"ה לישראל) בני אל תתייראו¹⁵⁹, כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם הגיע זמן גאולתכם".

ופשוט, שמאורעות אלה לא יפגעו כלל וכלל בבני", שהם בבת עינו של הקב"ה, "הנוגע בכם כנוגע בבבת עינו" [שב"בבת עינו" ("אישון העין") גדולה ביותר הזהירות אפילו מנגיעה הכי קלה, שלא בערך לגבי הזהירות בנוגע לשאר חלקי הגוף], כולל ובמיוחד בנוגע לבני" הדרים בארצנו הקדושה, שכיון שהיא "ארץ אשר גוי עיני ה' אלקיך דורש אותה (שימת-לב מיוחדת) תמיד עיני ה' אלקיך בה (ומוסיף ומפרט) מרשית השנה ועד אחרית שנה" (מתחילתה ועד סופה

י

.. הוספה בנתינת הצדקה למוסדות שדמתנהגים ברוחו או שנקראים על שמו .. [תחלה נכתב "שנקראים על שמו ומתנהגים ברוחו", ושינה הסדר ותיקן כנ"ל]

.. והתוודעויות פעילות שבהם יקבלו החלטות טובות להוסיף צדד יותר ויותר בהליכה ..

בשוה), הרי היא המקום הבטוח ביותר.

ובנוגע לפעולותיהם של שונאי ישראל שמנסים לפגוע ח"ו – אין בהם ממש כלל, ובגאון: שלא יעלה הדבר בידם, כיון ש"לא ינום ולא יישן שומר ישראל"¹⁶⁰, ואלה שנפגעו באופן קל נאף שמצד גודל מעלתם של ישראל, "בבת עינו" של הקב"ה, גם נגיעה הכי קלה היא דבר חמור – יזכו תיכף ומיד לרפואה שלימה, ועד לתכלית השלימות שברפואה, באופן שעוקרת ומבטל החולי מלמפרע (ע"ד פעולת חכם – "וכל בניך לימודי ה'"¹⁶¹ – בעקירת נדר מלמפרע)¹⁶².

ועד"ו בנוגע לכל בני" בכל מקום שהם – כמפורש בפרשתנו¹⁶³ בנוגע להזמן שלפני ובסמיכות להיציאה ממצרים, ועד"ו בימינו אלה, ברגעי הגלות האחרונים: "ולכל בני ישראל ה' אור במושבותם"¹⁶⁴.

השייכות היתדה דמאורעות אלה לבנ"י היא – הידיעה ש"הגיע זמן גאולתכם", שלכן, עמדו הכן כולכם לקבלת פני משיח צדקנו, כולל ובמיוחד ע"י ההוספה בעניני תומ"צ, אשר, ע"י "מצוה אחת, הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה"¹⁶⁵.

יד. ויה"ר שלא יצטרכו להוסיף ולדבר על סימני הגאולה, כיון שתיכף ומיד ממש רואים בפועל ובגלוי את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ובלשון הכתוב בפרשת בשלח שמתחילין לקרוא תיכף במנחה: "ויהי בשלח פרעה¹⁶⁶ את העם", "ובני ישראל יוצאים ביד רמה"¹⁶⁷.

ובהמשך לזה – פרשת שירה¹⁶⁸, "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת וגו'"¹⁶⁹,

– כולל גם הגילוי בפועל דה"רמו לתחיית המתים" ("שר לא נאמר אלא ישיר, מכאן רמו לתחיית המתים"¹⁷⁰) – "הקיצו ורננו שוכני עפר"¹⁷¹, ומשה ואהרן עמהם¹⁷², ביחד עם נשיאי וצדיקי ישראל, ובראשם בעל ההילולא דעשירי בשבט –

ותיכף ומיד – "תביאמו ותטעמו בהר נחלתך מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו יריך"¹⁷³, ביהמ"ק השלישי שיבנה ע"י הקב"ה בשתי ידים¹⁷⁴, "כשה' ימלוך לעולם ועד"¹⁷⁵, לעתיד לבוא שכל המלוכה שלו¹⁷⁶ – "כן תהי' לנו בלשון עבר, "והיתה (וכבר היתה) לה' המלוכה"¹⁷⁷.

?

- . . ובנוגע לפעולותיהם של שונאי ישראל שמנסים לפגוע ח"ו – אין בהם ממש כלל, ובגאון שלא יעלה הדבר בידם . .
- . . השייכות היתדה דמאורעות אלה לבנ"י היא – הידיעה ש"הגיע זמן גאולתכם" . .
- . . ויה"ר שלא יצטרכו להוסיף ולדבר על סימני ביאת הגאולה . .
- . . ובהמשך לזה פרשת – שירה . . [תחלה נכתב "ובהמשך לזה – פרשת שירה", ושינה הסדר כנ"ל]
- . . ומשה ואהרן עמהם, ביחד עם נשיאי וצדיקי ישראל, ובראשם נשיא דורנו בעל ההילולא דעשירי בשבט . .
- . . ותומ"י כן תהי' לנו בלשון עבר, "והיתה (וכבר היתה) לה' המלוכה".

- (1) י"ד, ו.
 (2) משא"כ במכות שלפניו, כולל גם מכת כנים, שאף שאמרו "אצבע אלקים היא" (וארא ח, טו), לא אמרו לפרעה שצריכים לשלח את בני ממצרים.
 (3) כולל גם דברי משה שהוסיף פרטים באופן היציאה ממצרים — "בבערנו ובוקנינו נלך בבנינו ובבנותינו בצאננו ובבקרנו נלך וגו' וגם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה" (י"ד, ט"ו).
 (4) יא, ב"ג.
 (5) נוסף על מ"ש לאח"ו (יב, לה) "ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים גו' וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום* וינצלו את מצרים".
-
- (* ובפרש"י: "אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם, אתה ואומר אחד טול שנים ולך" — דיש לומר שהכרחו של רש"י הוא מזה שבהמשך להציווי "דבר נא באזני העם וישאלו ממצרים" נאמר כבר "ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים", שמזה משמע שקיימו הציווי מיד (לפני מכת בכורות), ובצאתם ממצרים הוסיפו לשאול ממצרים, ואז נתנו להם "אף מה שלא היו שואלים מהם".
 (6) יב, מב.
 (7) שם, יא.
 (8) פרש"י עה"פ.
 (9) שם, לו.
 (10) שם, מא"נא.
 (11) יג, ג.
 (12) שם, ט"טו.
 (13) פרש"י שם, ט.
 (14) ראה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך. ועוד.
 (15) **כ"ה** — "בא אל פרעה" (ולא "בא" סתם) — ברמב"ם סדר תפלות כל השנה (בסוף ספר אהבה), ובאבודרהם בסדר הפרשיות וההפטרות.
 (16) משא"כ לאחרי מכת בכורות הלך פרעה אל משה — "ויקם פרעה גו' ויקרא למשה", "שהי' מחור על פתחי העיר וצועק היכן משה שרוי" (יב, ל"א ובפרש"י). וראה לקמן ס"ד.
 (17) כפירוש רש"י: "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה", "והתרה בו" (וראה לקמן הערה 39).
 (18) י"ד, ג"ד.
 (19) ובפרט ש"בא אל פרעה" הוא היפך היציאה ממצרים.
 (20) יג, ה"יא.
 (21) שם, יא.
 (22) בכורות ד, ב ואילך.
 (23) פרטי הדעות והשקו"ט בזה — ראה תו"ש פרשתנו ח"ב ע' רמט. וש"נ.
 (24) שהרי גם להדעות שהניחו תפילין במדבר — היו בהם רק ב' פרשיות (קדש והי' כי יביאך) בלבד, כי הפרשיות שמע והי' אם שמוע נאמרו בסוף שנת הארבעים. **ויצו**.
 (25) קידושין לו, סע"ב.
 (26) כלשון רש"י בנוגע לקדושת בכורות: "וחקיימוהו שם".
 (27) ויומתק יותר ע"פ מ"ש "אלה חסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים" (ר"פ מסעי), "מסעי" לשון רבים, אף שהיציאה מארץ מצרים הוא רק בנסיעה ראשונה שנסעו מרעמסס לטוכות — דכיון שהתכלית דיציאת מצרים היא הכניסה לארץ, נחשבים שאר המסעות עד הכניסה לארץ כחלק מיציאת מצרים (ראה לקו"ת מסעי פח, ג ואילך).
 (28) שמות ג, יז.
 (29) וארא ו, רח.
 (30) ר"פ בשלח.
 (31) שם יד, ל ובפרש"י.
 (32) ראה לקו"ש ח"ג ע' 878. ח"ו ע' 270. חכ"ב ע' 34.
 (33) שבו מודגש יותר האור (והר — מלשון אור, כמ"ש והמשכילים יהיירו כוהר הרקיע) ד"תורה אור" בתכלית הגילוי.

כן לא ידע

ע

(15) כ"ה כן שמה — "בא אל פרעה" (ולא "בא" סתם) — ברמב"ם . .

(19) ובפרט ש"בא אל פרעה" הוא היפך היציאה ממצרים.

(24) . . כי הפרשיות שמע והי' אם שמוע נאמרו בסוף שנת הארבעים. ועצ"ע.

- 51) ובלשון חז"ל — "נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית" (שבת יו"ד, א. וש"ג), ויחירה מזה, ש"הקב"ה (רק) נחורו" (טוכה נב, רע"ב. וש"ג), היינו, שהעיקר נעשה על ידו.
- 52) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו, ז רע"ד. ובכ"מ.
- 53) ב"ר פ"ה, ח.
- 54) מלאכי ג, יב.
- 55) כמ"ש (זכרי' ב, יב) "הנוגע בכם כנוגע בבבת עינו". וראה לקמן סי"ב.
- 56) עקב יא, יב.
- 57) ומודגש גם בהשפעה בענינים גשמיים — ש"אין ארץ ישראל חסרה כלום שנאמר (שם ח, ט) ארץ אשר לא במסכנות האכל בה לחם לא תחסר כל בה" (ברכות לו, ב. וש"ג), ולא עוד אלא שניכר שההשפעה היא מלמעלה — "למטר השמים תשנה מים" (שם יא, יא), "שהיו הכל תולין עיניהם כלפי מעלה" (ב"ר פ"ג, ט), "נשואות אליו (להקב"ה) למפתח גשמים שבידו" (בכ"י שם, יז), משא"כ שאר הארצות, שנוסף לכך ש"אינו דורש אלא אותה וע"י אותה דרישה הוא דורש את כל הארצות עמה" (פרש"י שם, יב), "מתמציתה שותה כל העולם", הרי, "א"י משקה אותה הקב"ה בעצמו וכל העולם כולו ע"י שליח" (שרי אומות שלמעלה ומולות שלהם (תענית יו"ד, א ובחדא"ג מהרש"א)).
- 58) איוב יט, כו.
- 59) ראה פסיקתא רבתי פ' שבת ור"ח. יל"ש ישע"י רמו תקנ. לקו"ת מסעי פט, ב ואילך. ובכ"מ.
- 60) ראה תו"ח שמות תפכ, א. שער האמונה ספכ"ז. ועוד.
- 61) ישע"י מ, ה.
- 62) שהתהוותו מ"מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו, ולכן הוא לבדו בכחו ויכלתו לבוא יש מאין ואפס המחולט ממש כו" (אגה"ק ס"כ).
- 63) ראה ביאורו בשלח מג, ג.
- 64) ראה ב"ר פט"ו, ד.
- 65) מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ד פ"א, ד (בסופו).
- 66) ספרי ופרש"י אחרי יח, ג. וראה רמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ח.
- 67) ר"פ ויחי.
- 68) פרשתנו יב, ח.
- 69) "רב" — ר"ב (מרפ"ח) ניצוצות שנפלו למטה ונתבררו בגלות מצרים (תו"א פרשתנו ס, ג. ובכ"מ).
- 70) להעיר ממאור"ל (פסחים פז, ב) "לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים", שהו"ע בירור הניצוצות (תו"א בראשית ו, רע"א. ר"פ לך לך. ובכ"מ).
- 71) שם, לה"ל.
- 72) ברכות ט, ב.
- 73) וי"ל שבוה גופא ב' אופנים: (א) שבירת וביטול הקליפה לאחורי שנשלם בירור ניצוצות הקדושה שיכולים להעלותם לקדושה — סדר העבודה ע"ד הרגיל, (ב) שבירת וביטול הקליפה לפני (גמר) בירור ניצוצות הקדושה — שלוח צורך כח מיוחד, "להאבירם בעודם בשלימותם שלא נתבררו עדיין אין זה .. רק ביכולת ה' .. כל יכול להאביר את הרשעים לגמרי גם בעודם בשלימותם .. וניתן כח למשה לשוברו בעודו בתקפו ובשלימותו .. לרדותו במכות גם כשלא נתברר וליקח ממנו את הטוב" * (ראה סה"מ עזר"ת ע' קלג).
-
- * ועפ"ז יומתק שלאחרי השבירה והביטול דפרעה (במכות בכורות) ניתוסף עוד יותר בבירור ניצוצות הקדושה — שהשאלוס "אף מה שלא היו שואלים מהם .. אתה אומר אחד מול שנים ולך" (כנ"ל הערה 5).
- 74) כלים רפ"ב.
- 75) מגילה ו, סע"א.
- 76) פרש"י תולדות כה, כג.
- 77) להעיר מהביאור במאור"ל (ברכות נח, סע"א) "והנצח זו בנין * ירושלים" — שבנין

קו"ת

16

ירושלים הוא ע"י מרת הנצחון להכניע לשבור ולבטל את המנגד (ראה תר"ח שמות (שלב, סע"ב). ושם (שלו, סע"א), שזוה"ע האומות והמופתים שהיו במצרים.

* כ"ה (בנין ירושלים) בתר"ח ועוד. אבל בברכות שם: "והנצח זו ירושלים". ואולי י"ל שההוספה זו בנין ירושלים" היא ע"פ מ"ש לפניו "והנצח זו מפלתה של רומי", כיון שמחזורבנה (מפלתה) של רומי — ע"י מרת הנצחון — נבנית ירושלים.

77* ראה לקו"ש ח"ה ע' 67 הערה 77, שהעילוי שע"י שבירת הקליפות הוא גדול יותר מהעילוי שע"י ביורר ניצוצות הקדושה שבהם.

78 ולא כדי לפעול על פרעה שיטכיס לשלוח את בני מצרים — שהרי פרעה הי' כבר מסכים לשלוח את בני, אלא שהקב"ה הכביד את לבו שלא יטכיס לשלוחם כדי להוסיף לו עוד מכות, לצורך השבירה והביטול דמצרים.

79 לאחר ש"את הגוי אשר יעבורו דן אנכי" (שבירת וביטול המנגד), אף שלכאורה יכולים לדונם גם לאחר יציאת בני מצרים.

80 כולל גם היציאה דניצוצות הקדושה שהיו במצרים — "יצאו ברכוש גדול", שקאי על ניצוצות הקדושה (ראה לקו"ש חכ"א ע' 80. וש"ג).

81 שמות ג, ת. ועוד.

82 ראה תנחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

83 ולכן לא נשלם הענין דיצי"מ עד ש"וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים", "כדי שלא יאמרו ישראל כשם שאנו עולין מצד זה כך הם עולים מצד אחר וירדפו אחרינו" (פרי"י עה"פ).

84 ואף שבינתיים צ"ל שלבים נוספים ביצי"מ המבוארים בפי' בשלח (כנ"ל ס"ג) — ה"ה נכללים בהשבירה והביטול הקביעות והתוקף דפרעה שנעשה עי"ז ש"עייל לי קב"ה אדרין בתר אדרין" (כנ"ל ס"ד).

85 ע"פ הכלל "נעוץ תחלתן בטופן וסופן בתחלתן" (ספר יצירה פ"א מ"ז).

86 ח"א ר"י, א.

87 יגש מה, טז.

88 ובוה גופא — "בית פרעה", הדגשת התוקף והקביעות דפרעה דקדושה (ע"ד האמור לעיל (ס"ד) בנוגע לפרעה דלעו"ז), כמו במלכותא דארעא (ואדרבה: מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא) שהתוקף והקביעות דהמלך היא ברירתו, שבה מתגלה בכל עצמותו.

89 תהלים קיח, ה.

90 שלכן כל המלכויות (גלויות) נק' ע"ש מצרים (ב"ר שבעה"פ 64).

91 ראה סה"מ תש"ח ע' 164. ועוד.

92 מיכה ז, טז.

94 ויש לומר, שענין זה מרומז בהכתוב שבהמשך לפרשת בא, "ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא גוי ויסב אלקים את העם דרך המדבר גוי" — שהסתבם דרך המדבר רומזת על כל משך זמן הגלות ב"מדבר העמים" (ראה בארוכה אוה"ת ר"פ בשלח).

95 דניאל ב, לח.

96 תניא רפ"ו.

97 ומרומז גם בפרשתנו (יב, מב) "ליל שימורים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים גוי שימורים לכל בני ישראל לדורותם", "ארבע לילון אינן .. לילא רביעאה כד ישלים עלמא קיצי' למיתפרקא חבלי רישעא ישתיצון וגירי פרזלא יתברון כו'" (תרגום ירושלמי עה"פ).

98 להעיר מהמבואר בהמשך דברי הוהר בפירוש "בא אל פרעה", "דעייל לי קב"ה אדרין בתר אדרין לגבי תנינא .. תנין הגדול הרוכץ בתוך יאוריו", ש"התנין הגדול" נמשך בכל היאורים הקשורים עם ד' הנהרות שהם כנגד ד' מלכויות, "ההוא דאקרי פישון .. איהו מלכות בכל וכו'" — דעפ"ז י"ל, שהענין ד"בא אל פרעה", "דעייל לי קב"ה אדרין בתר אדרין לגבי תנינא .. לאנחא בי קרבא", הוא גם לאחר שהתנין הגדול נמשך ביאורים הקשורים עם ד' המלכויות (ולהעיר מויק"ר פי"ג, ה: "עתיד הקב"ה להשקות כוס התרעלה לאומות העולם לעתיד לבוא, הה"ד ונהר יוצא מעדן, מקום שהדין יוצא, ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים אלו ארבעה נהרות, שם האחד פישון זה בכל .. ושם הנהר השני גיחון זה מדי .. ושם הנהר השלישי חידקל זו יון .. והנהר הרביעי הוא פרת הוא ארום").

- 99) ומרומו בפסוק "וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי" — "וגם לרבות ד' מלכיות שאף הם כלים על ששיעבדו את ישראל" (פרש"י עה"פ).
- 100) ירמי נא, ח.
- 101) ישעי לך, ו (וראה זהר שבהערה 105. פסיקתא שבהערה 120).
- 102) עוברי א, כא.
- 103) ישעי טו, יט-כ.
- 104) צפני ג, ט.
- 105) להעיר מזהר ס"פ וארא: "ומינין בני ישמעאל לאתערא קרבין תקיפין בעלמא .. בההוא זמנא יתער עמא חד מסייפי עלמא .. ויגח בה קרבא תלת ירחין .. וכדין יתער קב"ה עליהו, הה"ד כי זבח לה' בבצרה וגו', ולבחר מה כתיב לאחוזו בכנפות הארץ וגו', ושיצוי לבני ישמעאל מינה כו", ומסיים "ובההוא זמנא כתיב כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד".
- 106) ראה תו"ח ר"פ יחי. ובכ"מ.
- 107) רמב"ן אחרי יח, כה.
- 108) עקב יא, יח.
- 109) ירמי לא, כ.
- 110) "אמר קרא והי' לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהי' תורת ה' בפין, הוקשה כל התורה כולה לתפילין" (קידושין לה, א), ומכיון שמהיקש זה למדים שנשים פטורות מחצות עשה שהזמן גרמא, מוכח, שהכוונה ב"הוקשה כל התורה", היא, למצוות התורה.
- 111) אף שמתן-תורה הי' לפני הכניסה לארץ — במדבר דוקא ("כדי שיהיו הכל שוין בה" — במדבר פ"ט, כו. ועוד) — כי, תורה היא למעלה מהגבלות זמן ומקום (אף שניתנה למטה דוקא, "לא בשמים היא", בגדרי הזמן והמקום), שע"י לימוד התורה בהלכות הקרבנות בכל מקום ובכל זמן (גם בחוץ לארץ ובזמן הגלות), "מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כו" (ראה לקו"ת במדבר יג, א ואילך. ובכ"מ).
- 112) ברכות ג, סע"א.
- 113) ראה לקו"ת בחוקתי מה, ג. מז, ב. ובכ"מ.
- 114) קהלת ג, יא. וראה זח"א קצה, ב. לקו"ת במדבר ה, רע"ב.
- 115) תנחומא פקודי ג. זח"ג לג, ב. וראה אבות דר"ג ספ"א.
- 116) סנהדרין לו, סע"א — במשנה.
- 117) שצריך להיות וישנו בעבודת כאו"א מישראל בכל יום — כמארז"ל (פסחים קטו, ב) "בכל דור ודור (ובכל יום ויום) חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא (היום) ממצרים" (ראה תניא פמ"ז).
- 118) אבות פ"ב מ"ב.
- 119) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. שו"ע ארה"ז או"ח סקני"ו ס"ב.
- 120) להעיר ממארז"ל "פרה זו מצרים .. אדומה זו בבל .. תמימה זו מדי .. אשר אין בה מום זו יון .. אשר לא עלה עלי' עול זו אדום .. ושחט אותה לפניו, שנאמר כי זבח לה' בבצרה וגו'" (פסיקתא דר"כ פ' פרה. פס"ר פי"ד. ועוד). *העירי ממארז"ל*
- 121) ראה לקו"ת חוקת נו, ג ואילך. ובכ"מ.
- 122) הל' תשובה רפ"ט.
- 123) שמות ד, כב.
- 124) הושע יא, א.
- 125) תהלים קמה, טו.
- 126) רד"ק עה"פ.
- 127) מצוד"ד עה"פ.
- 128) ישעי סג, ט.
- 129) תהלים צא, טו. וראה תענית טז, א.
- 130) תהלים כה, כב.
- 131) שם קל, ח.
- 132) ראה קונטרס משיחות ש"פ יחי ס"ט. ועוד.
- 133) בחוקותי כו, לב. וראה לקו"ש ח"ו ס"ע 290. וש"נ.
- 134) ויתירה מזה — שהסתלקותו (בשנת ה'תש"י) היתה ביום הש"ק פרשת בא אל פרעה.

120) להעיר ממארז"ל "פרה זו מצרים .. אדומה זו בבל .. תמימה זו מדי .. אשר אין בה מום זו יון .. אשר לא עלה עלי' עול זו אדום .. ושחט אותה לפניו, שנאמר כי זבח לה' בבצרה וגו'" (פסיקתא דר"כ פ' פרה. פס"ר פי"ד. ועוד). ולהעיר מהדגשת בצרה.

- 135) ש"מיני מחברין כולהו יומין" (זח"ב סג. ב. פח. א.) — ויש לומר, שעיקר ושלימות הברכה מיום השיק על כל ימי השבוע היא בסיום השבוע, ביום הששי, כמו בהתחלת הבראה שעיקר ושלימות הברכה מיום השבת שלפני הבראה (פרדס שער ד' פ"ז. ועוד) היתה ביום הששי, יום ברוך אדה"ר, גמר ושלימות הבראה.
- 136) ראה אגה"ק סו"ך וכ"ח.
- 137) ברכות כח, א. וש"נ.
- 138) להעיר מהשייכות לחודש טבת — שממנו נמשכת ברכה ונתינת-כח לעבודה דחודש שבט — ירח שהגוף נהנה מן הגוף" (מגילה יג, א), שרומז גם להנאה (כביכול) שעי' חיבור יש האמיתי עם יש הגשמי (ראה לקו"ש חט"ו ע' 382 ואילך).
- 139) ויצא ל, כד.
- 140) ראה אה"ת פירשתנו ע' רג. ועוד.
- 141) ומרומז גם בשמו השני, "יצחק", ע"ש השמחה והצחוק ("כל השומע יצחק ליי") — שעיקר הצחוק והתענוג למעלה נעשה ע"י העבודה דהפיכת "אחר" ל"בן", "אתהפכא חשוכא לנהורא" (ראה תו"א תולדות יו, ד ואילך. וראה אה"ת שם ע' רמט).
- 142) ראה רמב"ם הלי' ממרים פ"ג ה"ג.
- 143) להעיר מהשייכות לחודש שבט — "בעשתי עשר חודש באחד לחודש (ר"ח שבט) גוי הואיל משה באר את התורה", "בשבועים לשון פירשה להם" (דברים א, גיה ובפרש"י).
- 144) לא רק כתיבת ופירסום מאמרי חסידות באידית (נוסף על אמירתם באידית, כדרכם של רבותינו ונשיאנו, כמ"ש רבינו הזקן ש"הבעש"ט ז"ל הי' אומר ד"ת בל"א ולא בלה"ק" (אגה"ק סכ"ה)), אלא גם בלשון כל עם ועם.
- 145) ולהעיר, שגם ההתחלה דענין זה בזמנו של אביו, כ"ק אדנ"ע, היתה בהשתדלות ועל ידי בנו ממלא מקומו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.
- 146) כפס"ד הרמב"ם בהלי' מלכים ספ"ח: "וכן נצטווה משה מפי הגבורה לכונן את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח .. מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה כו".
- 147) ישע"י מה, יח.
- 148) ויש לומר ש"איי הים" רומז על חצי כדור התחתון.
- 149) שם יא, יא"ב.
- 150) להעיר מדיני חצר המשתמרת — בשיעורי הרמב"ם דימים האחרונים (הלי' גירושין רפ"ה).
- 151) ראה ספר המנהגים חב"ד ע' 95 ואילך. ועוד.
- 152) לפי תנאי המקום והזמן, כולל ובמיוחד תנאי הזמן דקביעות שנה זו שיום ההילולא חל בערב שבת.
- 153) לשון אדה"ו באגה"ק סו"ך.
- 154) עיקר הי"ב מי"ג עיקרים.
- 155) "היום יום" ט"ו טבת. ובכ"מ.
- 156) ירמ"י לא, ז.
- 157) ב"ר פמ"ב, ד. מדרש לקח טוב לך לך יד, א.
- 158) יל"ש ישע"י רמו חצט.
- 159) ובלשון הכתוב (ישע"י לה, ד) — בהמשך לנבואה ע"ד הפרעון לרשעי אוה"ע) "אמרו לנמהרי לב (שטמהרין את הגאולה ומצירין על איחורה — פרש"י*) אל תיראו הנה אלקיכם נקם יבוא גמול אלקים (על הרשעים) הוא יבוא וישיעכם".
- (*) ובראב"ע: "שלא היו מאמינים להיות כפלא הזה".
- 160) תהלים קכא, ד.
- 161) ישע"י נד, יג.
- 162) "דיש ב' מיני רפואות, א' מכאן ולהבא .. וא' למפרע" (צפע"נ לרמב"ם הלי' תשובה פ"ב ה"ב (בסופו)).
- 163) יו"ד, כג.
- 164) להעיר מהדעה ש"ארץ גושן" (שבה ישבו בני") "נבלעת בתוך ערי ישראל" (ראה לקו"ש חט"ו ע' 407 ואילך. וש"נ).

הקו"ש (א"ת) שם
הקו"ש (א"ת) שם
הקו"ש (א"ת) שם

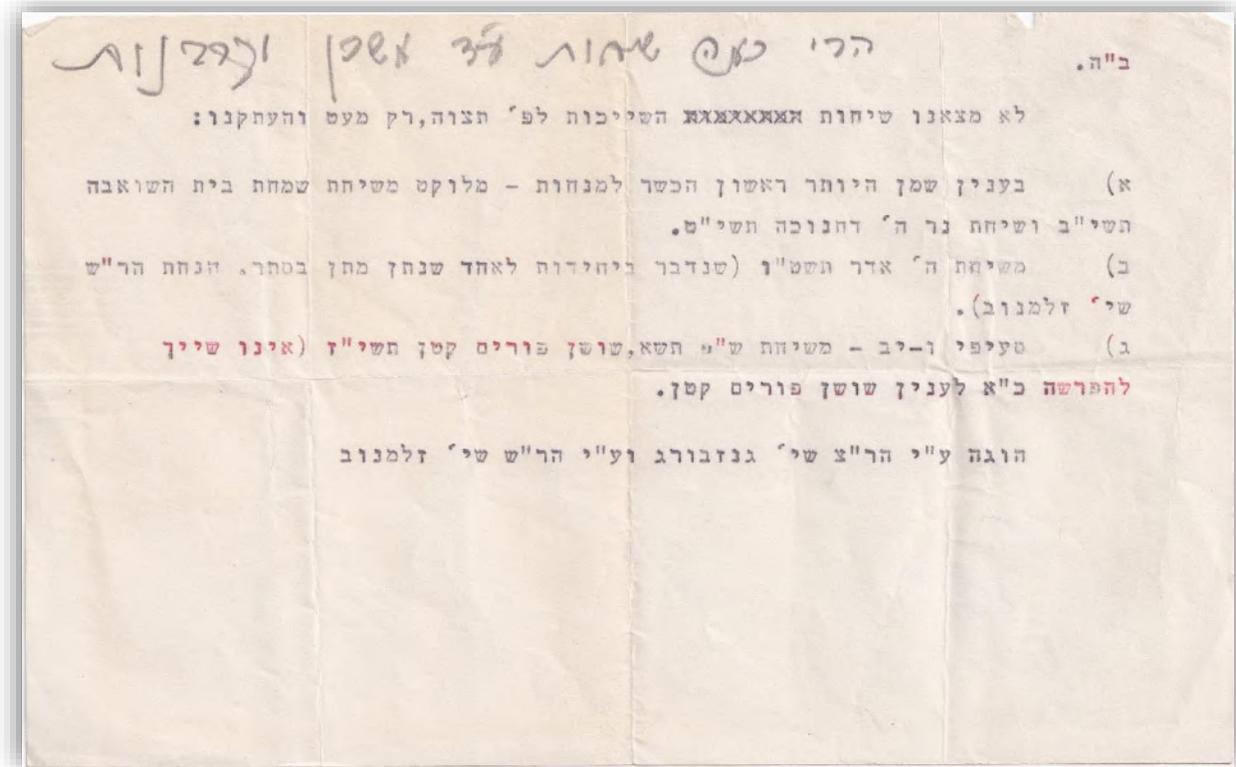
141) .. ולעת"ל — אז ימלא (שאז מותר וממלאים שחוק פינו גוי') .

- 165) רמב"ם הלי' תשובה פ"ג ה"ד.
 166) כלומר, שפרעה עצמו שולח את בני מצרים (וראה גם תו"א ר"פ בשלח) — ע"ד מ"ש "והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בטוסים וברכב גוי' על הר קדשי ירושלים".
 167) יד, ח.
 168) ומתחיל מהשירה תיכף ומיד — ניגון שמח, ששמחה פורצת גדר, ובפרט הניגון "ופרצת" [ששייך במיוחד ליום השבת לאחר חצות, "נחלה בלי מצרים .. נחלת יעקב אביך .. כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה (שבת קיח, סע"א ואילך)], שעי"ז ממהרים ומזרחים ופועלים תיכף ש"עלה הפורץ לפניהם" (מיכה ב, יג), "פרץ זה משיח" (אגדת בראשית ספס"ג).
 169) טו, א.
 170) סנהדרין צא, סע"ב. מכילתא ופרש"י עה"פ.
 171) ישעי' כו, יט.
 172) ראה יומא ה, ב. תוד"ה אחד — פסחים קיד, סע"ב.
 173) שם, יז.
 174) ראה כתובות ה, סע"א ובפרש"י. מכילתא ופרש"י עה"פ.
 175) שם, יח.
 176) פרש"י שם.

שער מענות קודש בקשר לשיחות

א

[לפני ש"פ תצוה י"ג אד"ר, תשי"ט]

מענה להמניחים שכתבו – בקשר לחוברת "תוכן ענינים בדא"ח לחזור בבתי כנסיות" לש"פ תצוה:

"לא מצאנו שיחות השייכות לפ' תצוה, רק מעט והעתקנו:

(א) בענין שמן היותר ראשון הכשר למנחות – מלוקט משיחת שמחת בית השואבה תשי"ב ושיחת נר ה' דחנוכה תשי"ט.

(ב) משיחת ה' אדר תשט"ו (שנדבר ביחידות לאחד שנתן מתן בסתר. הנחת הר"ש שי' זלמנוב).

(ג) סעיפי ו-יב – משיחת ש"פ תשא, שושן פורים קטן תשי"ז (אינו שייך להפרשה כ"א לענין שושן פורים קטן).

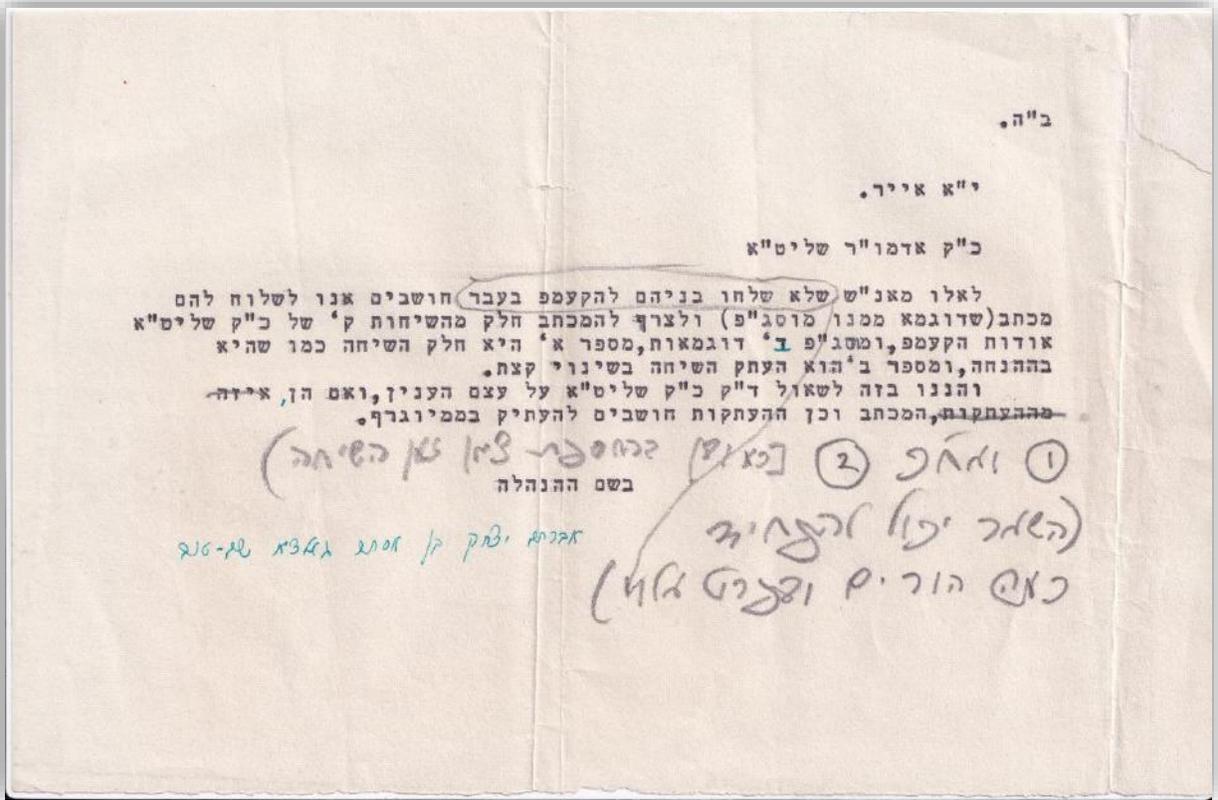
הוגה ע"י הר"צ שי' גנזבורג וע"י הר"ש שי' זלמנוב."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

הרי כמה שיחות ע"ד משכן וקרבת

ב

[י"א אייר (?)]

מענה להתי אברהם יצחק שם-טוב על מכתבו – בשם הנהלת מחנה קייץ "גן ישראל":

"לאלו מאנ"ש שלא שלחו בניהם להקעמפ בעבר חושבים אנו לשלוח להם מכתב (שדוגמא ממנו מוסג"פ) ולצרף להמכתב חלק מהשיחות ק' של כ"ק שליט"א אודות הקעמפ, ומסג"פ ב' דוגמאות, מספר א' היא חלק השיחה כמו שהיא בהנחה, ומספר ב' הוא העתק השיחה בשינוי קצת. והננו בזה לשאול ד"ק כ"ק שליט"א על עצם הענין, ואם הן, איזה מההעתיקות חושבים להעתיק בממיוגרף."

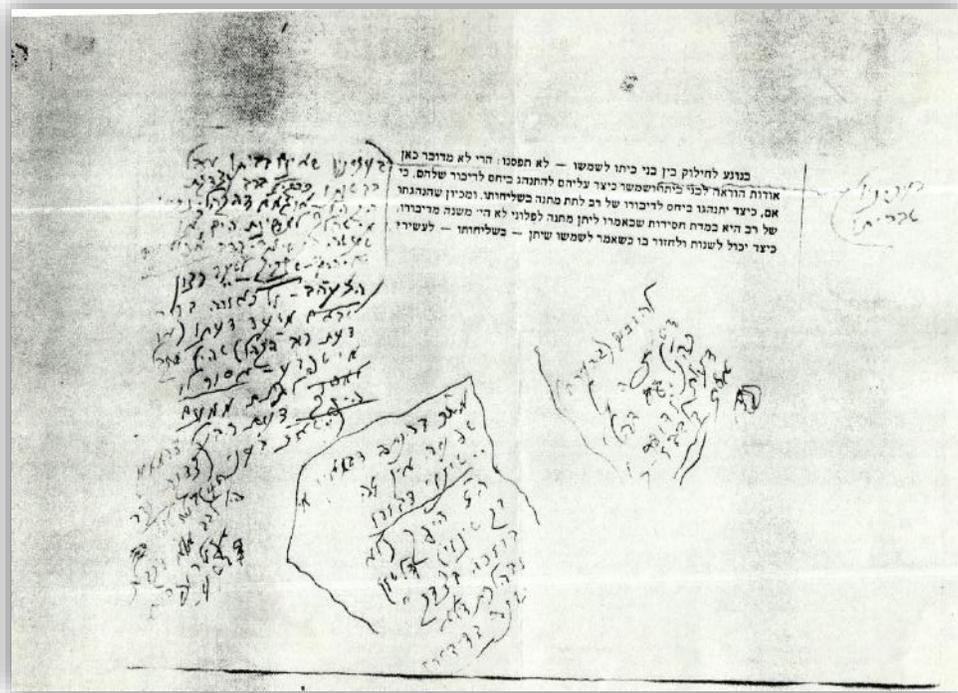
מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

מחק את התיבות "איזה מההעתיקות", וכתב:

(1) ואח"כ (2) [כמובן בהוספת ציון זמן השיחה]

השאר יכול להפחיד כמה הורים ובפרט אלו [שלא שלחו בניהם להקעמפ בעבר]

[לאחר ו' תשרי, תשמ"ז]

מענה ל"ועד הנחות בלה"ק" על שאלתם בהמדובר בהתועדות ו' תשרי: "בנוגע לחילוק בין בני ביתו לשמשו – לא תפסנו: הרי לא מדובר כאן אודות הוראה לבני כההאישמשו כיצד עליהם להתנהג ביחס לריבוי שלהם, כי אם, כיצד יתנהגו ביחס לריבוי של רב לתת מתנה בשליחותו. ומכיון שתתנהגו של רב היא במדת חסידות שכאמרו ליתן מתנה לפלוני לא הי' משנה מדיבורו, כיצד יכול לשנות ולחזור בו כשאמר לשמשו שיתן – בשליחותו – לעשירי:

[1] על התיבות: "לבני ביתו", כתב:

בעניניו שבביתו

[2] על תיבת "ושמשו", כתב:

בעניניו שאינם בביתו אבל ברשותו, כרגיל ברב (צדקת הקהל או גמ"ח דהקהל; נכסי מי שהלך למדינת הים, או שעשה "הנשיא" – הרב אפטרופוס עליהם – שצריך לשער רצון הבעה"ב – ולכאורה ברור שבאם משער דעתו (או דעת רוב הקהל) שהי' מקבל מי שפרע – אסור לו לתת ממנום היפך דעת הבעל דהממון (משא"כ בעני (צדקת נדר רשע) בטח לא הי' לרב מו"מ וקבלת אפטרופסות מרשע.

מש"כ בהנחה דבשאינן מי שפרעה אין זה . . שינוי דבורו ה"ז היפך (לא רק שינוי) דלשון ברורה ב"צדק" ובהלכת דלא ישנה בדיבורו

להוסיף (בהערה) דיש יתרה על כהנ"ל, גם דהל' דעות ודובר אמת בלבבו – כל . .]

[וראה מענה בהמשך לזה – ליקוט מענות קודש תשמ"ז מענה ג].

מענה ל"ועד הנחות בלה"ק" על שאלתם בהמדובר בהתועדות יום שמחת תורה :

"בשיחת יום שמח"ת, בביאור השיעור תניא דשמע"צ (אגה"ק סו"ס כג) "ושומע לי ישכון בטח ובימיו ובימינו תושע יהודה וירושלים תשכון לבטח אמן כן יהי רצון" – נתבאר, שמכיון שתוכן סיום האגרת הוא ש"כל יחיד אל יפרוש עצמו מן הציבור אפילו ללמוד ענין אחר, כ"א בדבר שהציבור עסוקין בו", כלומר, ענין האחדות, עד כדי כך, שהשיעור דחביריו (הציבור) נעשה השיעור שלו, לכן, מסיים בענין הגאולה, כי, ע"י אהבת ישראל בטלה סיבת הגלות, ובמילא בטל המסובב כו'.

[בהתועדות נתבאר דיוק הלשון "ולשומעים יונעם" – דמכיון ש"ואהבת לרעך כמוך" ממש, הרי, ההשתתפות בשיעור של חביריו היא באופן של נעימות כו'. אבל, הלשון באגה"ק סכ"ג הוא: "ושומע לי ישכון בטח"].

להעיר, שגם באגה"ק סוסט"ז מדובר אודות ההשתתפות עם הציבור, "וגם יש לחוש לעונש ח"ו כשחבריו נמנים לדבר מצוה והוא לא נמנה עמהם". ומסיים, "ולשומעים יונעם ותבוא עליהם ברכת טוב". וממשיך, "בכל מילי דמיטב, הטיבה ה' לטובים וישרים כנפשם ונפש הדו"ש מכל לב ונפש", ואינו מזכיר (בפירוש עכ"פ) אודות ענין הגאולה?

ואולי יש לומר, שבסט"ז לא מודגש כל כך ענין האחדות, כי אם, החשש של עונש על שאינו עמהם לדבר מצוה; משא"כ בסכ"ג, כשרוצה ללמוד ענין אחר (השיעור שלו), ואעפ"כ, משתתף בשיעור שלומד הציבור – מודגש בזה ביותר האחדות, ולכן, מסיים דוקא כאן בענין הגאולה, "ובימיו ובימינו תושע יהודה וירושלים אכ"ר".

אמנם, ע"פ הביאור בהתועדות שמסיים בענין הגאולה בגלל התוכן דאהבת ישראל – אינו מובן:

מדוע אינו מסיים כן באגה"ק שלפנ"ז, סימן כ"ב, שבסיומה מדובר בפירוש אודות אהבת ישראל (לא רק שלא לפרוש מן הציבור) – "כל איש ישראל כאיש אחד חברים כו' נא ונא לטרוח בכל לב ונפש לתקוע אהבת רעהו בלבו כו'", ומסיים, "וה' הטוב המברך את עמו בשלום ישים עליכם שלום וחיים עד העולם כנפש או"נ מלו"נ", ואינו מזכיר (בפירוש עכ"פ) אודות ענין הגאולה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

[1] על מה שכתבו: "בהתועדות נתבאר דיוק הלשון "ולשומעים יונעם", כתב:

[בהתועדות נתבאר דיוק הלשון] **בכיו"ב** ["ולשומעים יונעם"]

[2] על מה שכתבו: "וגם יש לחוש לעונש ח"ו כשחבריו נמנים לדבר מצוה והוא לא נמנה עמהם". ומסיים, "ולשומעים יונעם ותבוא עליהם ברכת טוב" – סימן קו תחת התיבות: "לעונש", "ולשומעים יונעם".

[3] על כללות השאלה, כתב:

א"א שבכל מקום יחזרו עוה"פ על כל הפרטים שבכל המקומות (האריכות שבפ' בחוקותי וזו ונצבים לא נאמרו בכל הציווים. ובתורה מובן שבמקום עבירה ועונש – העיקר הדגשת ההלכה

"צעטל" בכת"ק בקשר ל"תוכן קצר" משיחת ש"פ בהר בחוקותי תשמ"ח (מצילום כתי"ק):
בס"ח בההנחה נכתב: "כי נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, ולכן "יפה שעה אחת
בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא".

כ"ק אדמו"ר שליט"א ציין "(*)" אחר התיבות "נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים",
ובפתקא בפ"ע כתב:

(* שזהו קדם לכל סדר ההשתל' כולל עולם האציל' –

וכדמשמ בכ"מ – קודם הצמצום וקודם הרצון לצמצום הא' דנתאוה כו' – הוא סיבתו

[יפה שעה כו' בעוה"ז

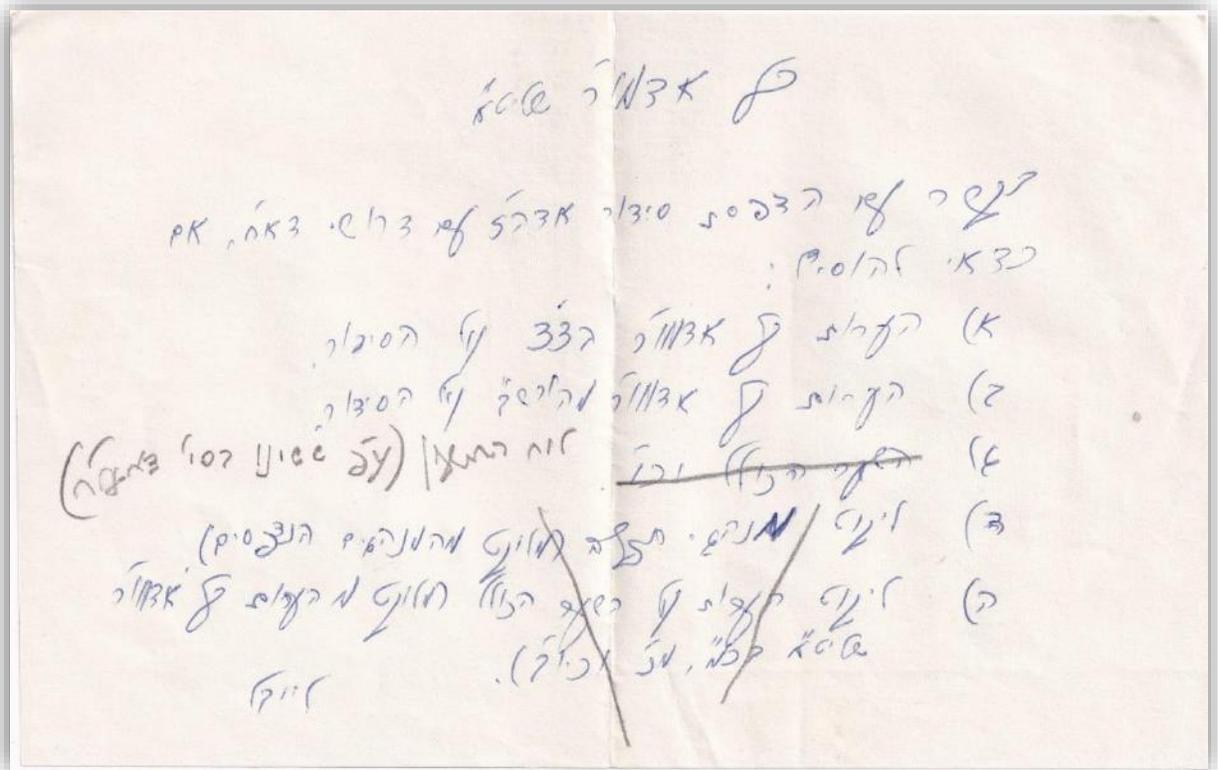
וגם " " בעוה"ב

הם בסוף ס' ההשתל']

שער מענות קודש

א

[חורף, תשכ"ה]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער שכתב :

"בקשר עם הדפסת סידור אדה"ז עם דרושי דא"ח, אם כדאי להוסיף :

(א) הערות כ"ק אדמו"ר הצ"צ על הסידור.

(ב) הערות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב על הסידור.

(ג) השער הכולל וכו'.

(ד) ליקוט מנהגי תפלה (מלוקט מהמנהגים הנדפסים).

(ה) ליקוט הערות על השער הכולל (מלוקט מהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בכ"מ, מכי וכיו"ב).

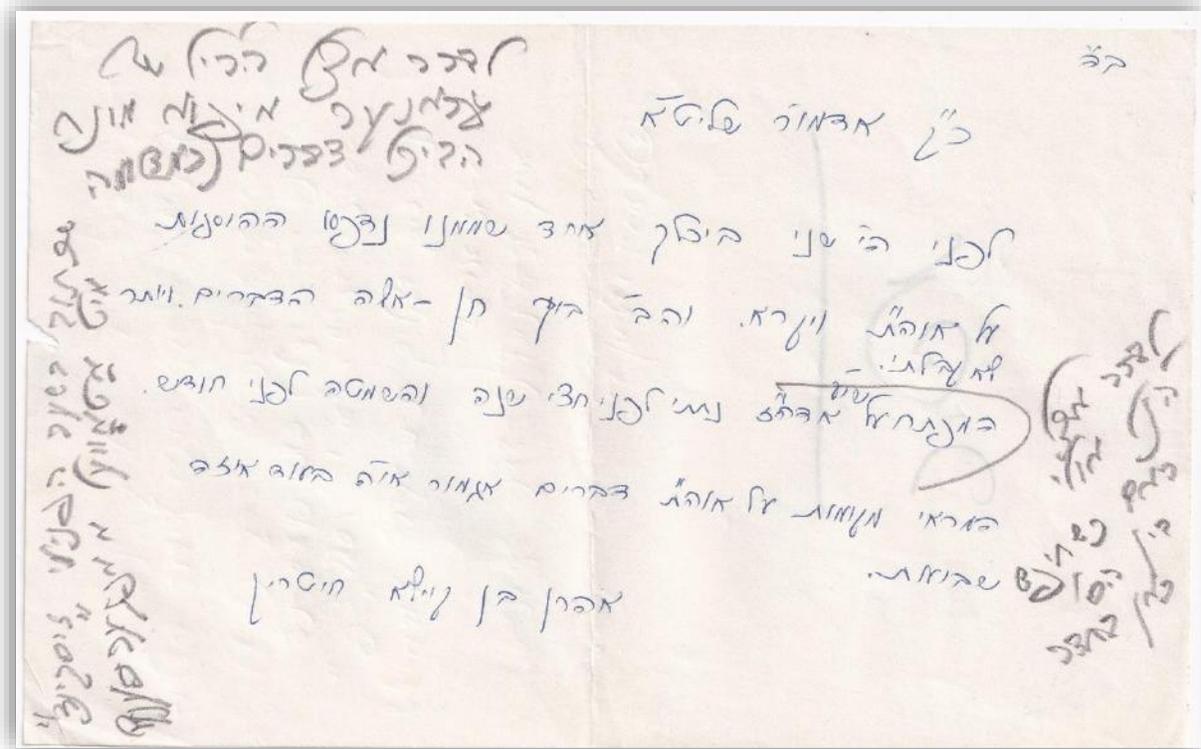
מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק) :

(ג) [[לוח התיקון (ע"פ ששינוי בסי' דאגו"ח)

ומחק את מה שכתב "השער הכולל וכו'", וסעיפים ד-ה.

ב

[חורף, תשכ"ה]

מענה לר' אהרן חיטריק (מצילום כתי"ק):

[1] במכתבו כתב: "לפני היי שני ביכלך, אחד שממנו נדפסו ההוספות על אוה"ת ויקרא, והב' בוך חן – אלה הדברים. ויותר לא קבלתי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לברר אצל הרי"ל שי' גראנער איפוא מונח הביכל דברים (כמדומה שכתוב בשער הפנימי "זיסקינד" מיט אַטאָוועל אַ אַפּגעריסענעם

[2] במכתבו כתב: "המפתח על שו"ע אדה"ז נתתי לפני חצי שנה והשמטה לפני חודש. המראי מקומות על אוה"ת דברים אגמור אי"ה בעוד איזה שבועות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "המפתח על שו"ע אדה"ז", וכתב:

לברר אצל הנ"ל אולי ראם כשחיפש בין הס' כאן בחדר

[3] מעבר לדף, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מהיר

ג

[תמוז, תשמ"א]

מענה לאי מעסקני חב"ד באה"ק בקשר להצעה להכנס לענין מסויים דמסחר (מהעתקת המזכיר):

המחסור בכח אדם במוסדות חב"ד שבאה"ק הקיימים – בולט (והמדובר בשטח שלהם – חינוך וכו') והולך ומחריף, ובכ"ז במשך עשיריות בשנים אין עושים בזה, ואדרבא – כו"כ עזבו מוסדות חב"ד, או שמלכתחילה לא נכנסו, ומתי מספר דפנים חדשות שנתוספו הוא או שהכריחו את ההנהלות לקבלם, או זיי האבן זיך אריינגעצוואונגען וכו'. וד"ל.

כהנ"ל מגדיל עוד יותר ההכרח שכאו"א מההנהלות יעשה ככל הדרוש בהנהלות המוסדות ובפרט שבשנים האחרונות – מתדרדרים ר"ל ובפרט כשמשוויים אותם לעשיריות מוסדות חדשים שהוקמו ויש להם ת' ר"מ משגיחים וכו', ומאין יקחו זמן – ללמוד מקצוע חדש דמסחר וכו'

כפי הידיעות כאן – אין אף אחד מעסקני חב"ד באה"ק המומחה בכהנ"ל, או עכ"פ יודע בזה קצת

עפכהנ"ל – הרי מתחייב המציע לעשות הכל בעצמו [וע"פ הצעתו – חב"ד רק ייעץ וישב בהנהלה, ומה מכריחו לזה?!]

וא"כ הרי אין דרך שחב"ד יתן גושפנקא מראש על כל הנעשה בהסתמך על ביאורי המציע וחבריו שי' (והשתתפות בלתי רשמית – תתפרסם תומ"י).

ד

[כ"ד תמוז, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' שרגא פייוויש וואגעל – בקשר להביקור למחרת אצל ראש ממשלת אנגליא גברת מרגרט תאצ'ר, בנוגע לחתימת הממשלה על הצהרה בנושא שבע מצות בני נח (מהעתקת המזכיר):

לכאורה צ"ל מסקנת ועיקר דכהנ"ל שבתור 1) ראש ממשלה בכלל ב) ראש ממשלה עקרית בהתדברות דכמה ממשלות החלטה דכולן להחליט ולהכריז שזהו צ"ל עיקר דכל ממשלה וארגון דבנ"א

ולכן הוספה – עיקרית שאנגליא תקח היוזמה בזה בכל הארץ (לא רק – באירופא)

לראי' הצהרת ארצה"ב זה עתה

אזכיר עה"צ.

ה

[ועש"ק מטו"מ, כ"ה תמוז, תשמ"ט]

מענה לר' שניאור זלמן יפה על מכתבו בהמשך להמאורע אשר אירע, שביום ש"פ פנחס י"ט תמוז נשרף ר"ל הספר-תורה שנכתב לזכרון הרבנית נ"ע, ונסתיימה כתיבתו והוכנס לשיבת ליובאוויטש במנשסתר כמה ימים קודם לכן (ביום י"ג תמוז). במכתבו כתב ע"ד ההצעה לנסוע – הוא יחד עם ראש הישיבה הרב עקיבא הכהן כהן – לחצרות קדשנו לקבל הדרכת כ"ק אדמו"ר שליט"א עבור הקהילה (תוכן המענה בס' "Mr Manchester" ע' 284. ומתפרסם בזה ע"פ העתקת המזכיר):

- (א) זוהי הוכחה שבמקום לתקן עפשו"ע – רוצים מי שהוא לפרש שזהו ענין דכלל בנ"י וכיו"ב.
- (ב) יש פס"ד ברור בשו"ע וישאלו רב מומחה (מה טוב – דעירם).
- (ג) נסיעה מהעיר בקשר לזה – ה"ז היפך הנ"ל.
- (ד) וה' יגדור פרצות כו'.
- (ה) ויהפכו ימים אלה לששון כו'.
- (ו) ובקרוב ממש לגאולה האמיתית והשלימה
- (ז) אזכיר עה"צ

ו

[תש"נ (?)]

מענה לר' נפתלי חיים הלוי לעווענטאל על מכתבו בקשר לספר שמו"ל על רבותינו נשיאינו. במכתבו שאל כמה שאלות בקשר לזה: האם לערוך את הספר כספר אקדמי; האם להשתדל להשיג מענק עבור הספר; והאם לסדר את הספר ע"ס רבותינו נשיאינו, להקדיש חלק לאדה"ז, חלק לאדהאמ"צ וכו' (מהעתקת המזכיר):

(1) [ספר אקדמי] (2) [להשיג Grant]

- (א) להשתדל ביותר כי זה (1-2) נוגע להפצת הנ"ל בחוגים נוספים וכו'.
- (ב) ויבש"ט ובהבא לקמן
- (ג) הסדר – לכאורה אינו נוגע כ"כ.
- אזכיר עה"צ

ז

[כ"ף אדר, תנש"א]

מענה למר פנחס מאיר קלמס בקשר לספר "Despite All Odds" – סקירה ע"ד תנועת ליובאוויטש וע"ד "משפט הספרים" – שמסייע בהו"ל שלו (תוכן המענה בסי' "עצת הרבי תנחני" ע' 117. ומתפרסם בזה ע"פ העתקת המזכיר):

להעיר שההוצאה לאור באופן שיוכלו להפיצו קודם חג הפסח, תוסיף הרבה לכל הנ"ל.

ת"ח על עמלו וכו' בכ"ז ועוד עיקר – חג הפסח כשר ושמח לו ולכל ב"ב שי'.

ח

[כ"ח אדר, תנש"א]

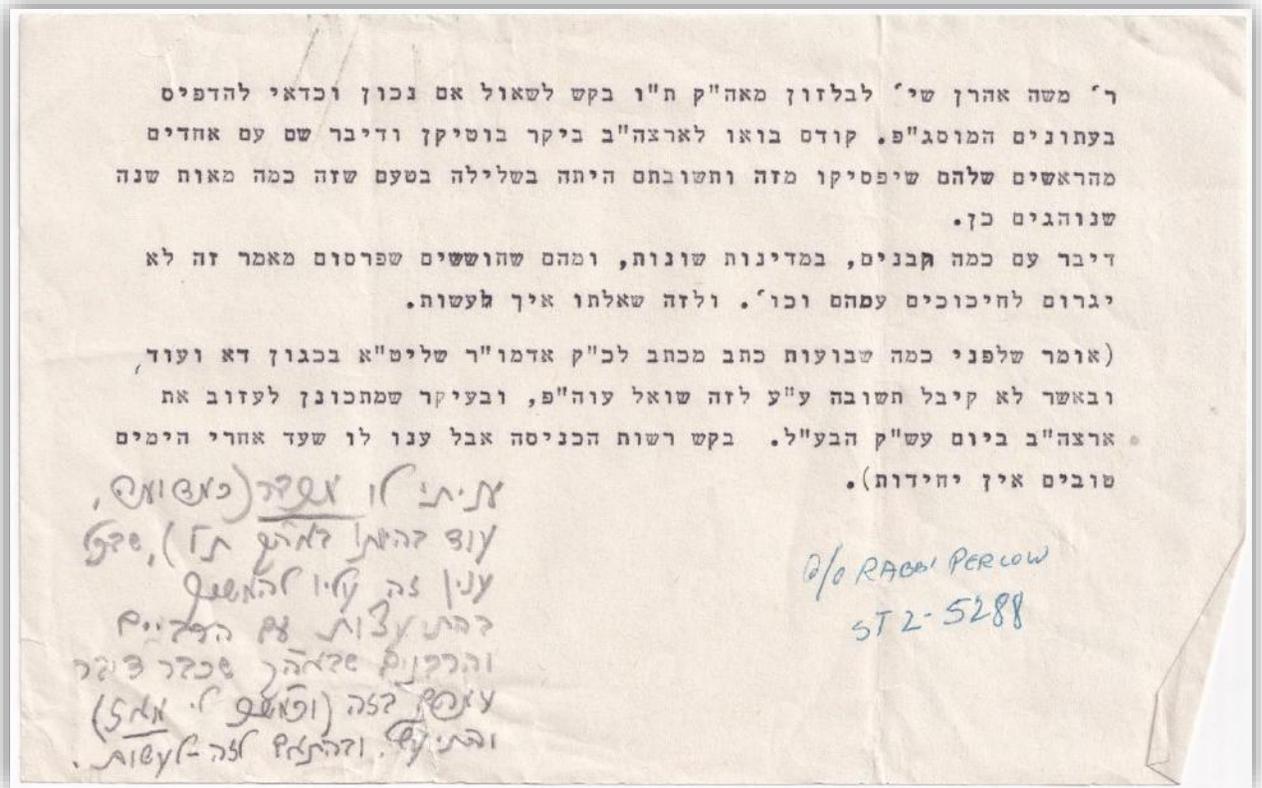
מענה למר פנחס מאיר קלמס בקשר לספר "Despite All Odds" (תוכן המענה בסי' "עצת הרבי תנחני" ע' 117. ומתפרסם בזה ע"פ העתקת המזכיר):

ויהא כל עכבה לטובה בגו"ר.

ת"ח ת"ח על הטרחא, ולחה"פ כשר ושמח.

אזכיר עה"צ.

[אלול – תשרי (?)]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער :

ר' משה אהרן שיי לבלזון מאה"ק ת"ו בקש לשאול אם נכון וכדאי להדפיס בעתונים המוסג"פ. קודם בואו לארצה"ב ביקר בוטיקן ודיבר שם עם אחדים מהראשים שלהם שיפסיקו מזה וחשובתם היתה בשלילה בטעם שזה כמה מאות שנה שנוהגים כן.

דיבר עם כמה רבנים, במדינות שונות, ומהם שחוששים שפרסום מאמר זה לא יגרום לחיכוכים עמהם וכו'. ולזה שאלתו איך לעשות.

(אומר שלפני כמה שבועות כתב מכתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א בכגון דא ועוד, ובאשר לא קבל תשובה ע"ע לזה שואל עוה"פ, ובעיקר שמתכוון לעזוב את ארצה"ב ביום עש"ק הבע"ל. בקש רשות הכניסה אבל ענו לו שעד אחרי הימים טובים אין יחידות).

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק) :

עניתי לו מכבר (כמדומה, עוד בהיותו באה"ק ת"ו), שבכל ענין זה עליו להמשיך בהתיעצות עם הרבנים והרבנים שבאה"ק שכבר דיבר עמהם בזה (וכמש"כ לי מאז) והתיעץ. ובהתאם לזה – לעשות.

יא

[חסר תאריך]

מענה לא' מאנ"ש בקשר לחיזוק השכונה (מהעתקה):

וגם עתה כן הוא.

ירעים וירעיש היתכן וכו' וגם אצל הרבנים וכו' וכמו שאמרתי כו' כ פעמים. העצה "המחוכמת" שנתנו לו – לכתוב לי, כנראה שבאה מיצה"ר של המייעצים שמוטל עליהם בתוקף ובמילא החכמה דלעו"ז? הסבירתם, למה להם "להטריח" א"ע לעשות מה שהוא עכ"פ, ילבישו העדר עשייתם "בסיורטוק משי" שסומכים עלי, שהרי השתדלו שיודיעוני ומה מסנ"פ עוד יש לתבוע מהם?! וד"ל.

יב

[חסר תאריך]

מענה על בקשת ברכה לשלום-בית (מהעתקת המזכיר):

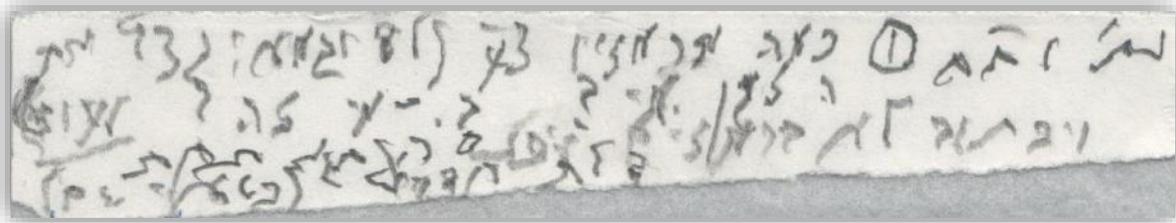
לדייק בטהרת המשפחה, וכדאי ללמוד הלכות הצריכות עוד הפעם שמא נשכחו פרטים אחדים, בתוככי הנהגה יומית שתהא מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים.

בדיקת התפילין והמזוזות

אזכיר עה"צ

יג

[חסר תאריך]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

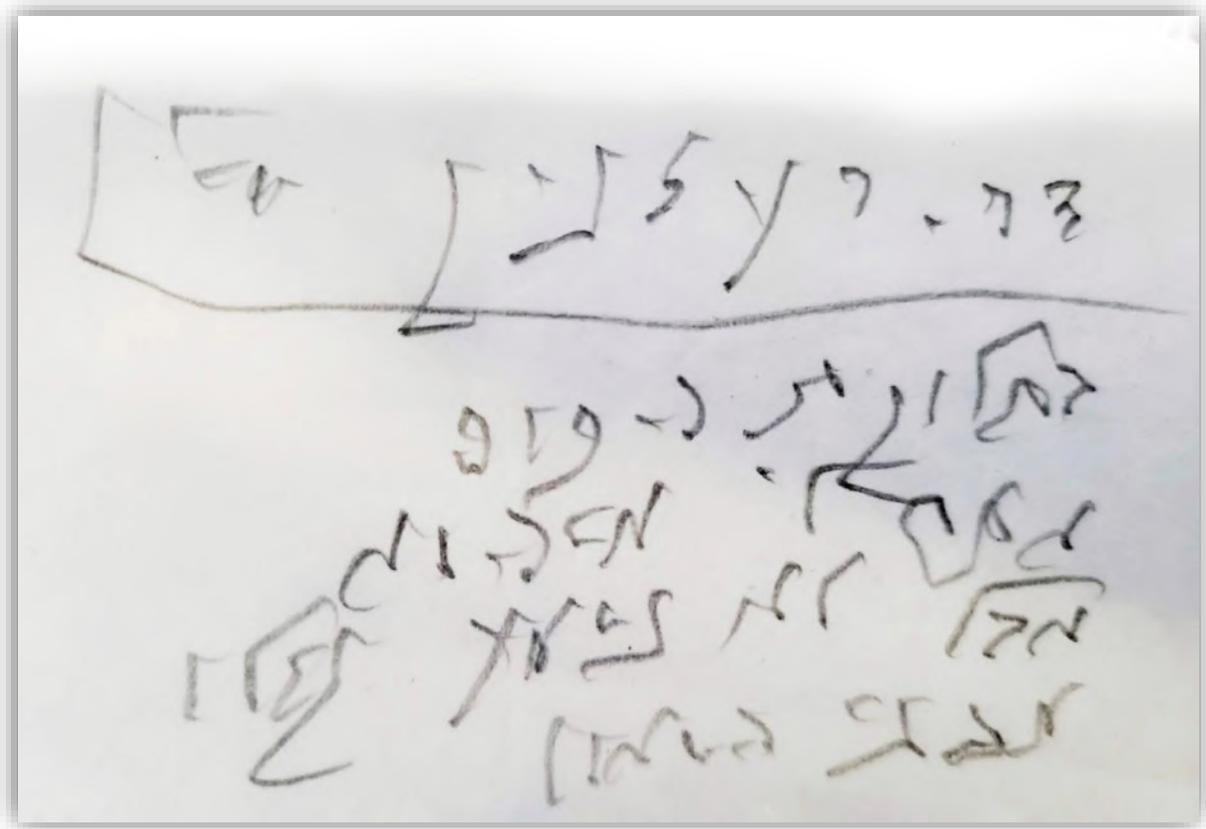
נת' ות"ח (1)

כמה מרמזיו צ"ע (לדוגמא: קצץ את הזקן. מי? ב. – מי זה? ועוד)

ויכתוב לא ברמזים ויכנס הפתקא תחת דלת חדרי (כשאני שם)

יד

[חסר תאריך]

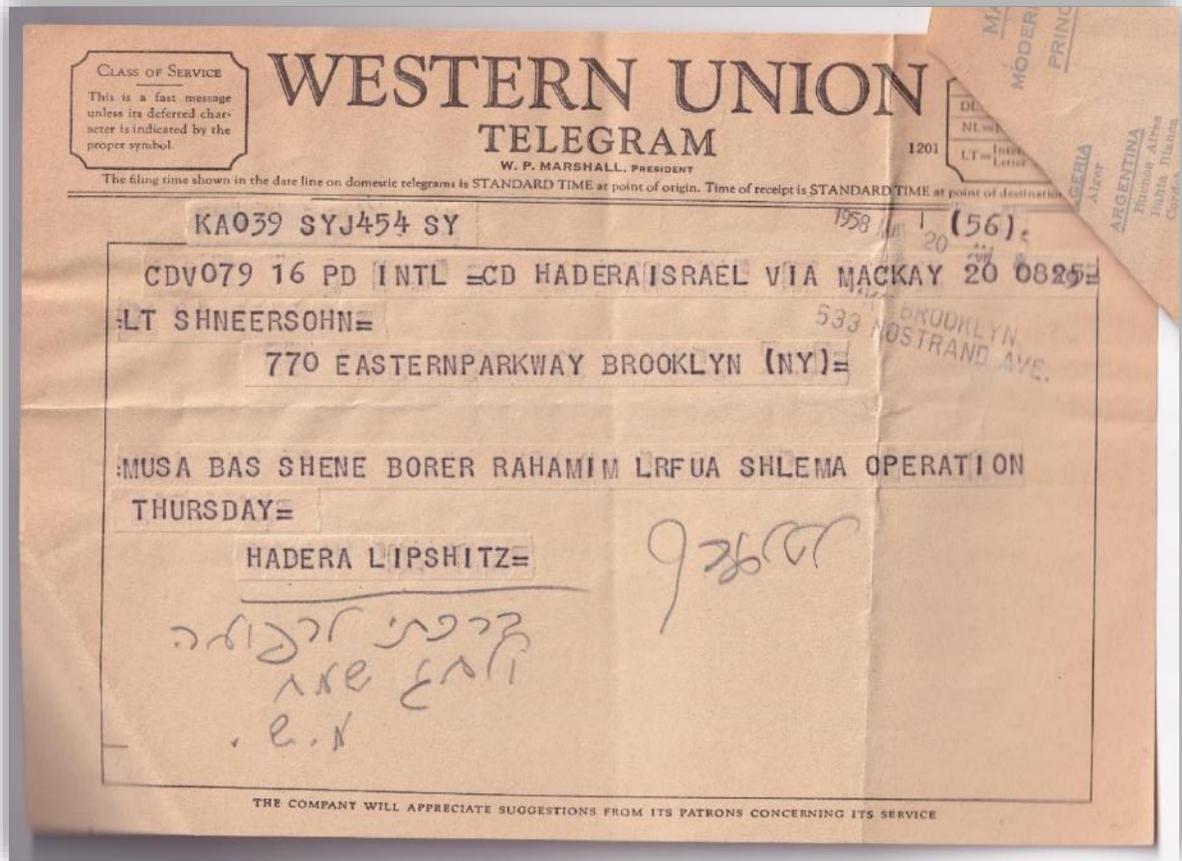
"צעטלי" בכת"י שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

דר. רעזניק שי'

בחלוקת הכוס אמר לי משהוא אבל לא נשמע קולו מפני השאון

ב

מברק ברכה

מברק ששלח כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנת תשי"ח, ונוסחו נכתב בכתי"ק ע"ג מברק הנמען.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת שם שולח המברק, וכתב:

לטלגרף

ברכתי לרפואה ולחג שמח

חתי"ק

ג

מברק בקשר ל"מעמד"

DOMESTIC SERVICE Check the class of service desired; otherwise this message will be sent as a fast telegram. TELEGRAM DAY LETTER NIGHT LETTER		WESTERN UNION TELEGRAM 1206 (4-55) W. P. MARSHALL, PRESIDENT			INTERNATIONAL SERVICE Check the class of service desired; otherwise the message will be sent at the full rate. FULL RATE LETTER TELEGRAM ☒ SHORE SHIP	
NO. WDS.-CL. OF SVC.	PD. OR. COLL.	CASH NO.	CHARGE TO THE ACCOUNT OF	TIME FILED		

Send the following message, subject to the terms on back hereof, which are hereby agreed to

RP \$3.60
 ASHKENAZI GURARY HASKIND
 SHIDROT ROTHCHILD 89
 TELAVIV (ISRAEL)

(1917) א

NIVHALTI BEKABLY HAYOM MICHTOVOM SHEKEILU HISKAMTI LEKABEIL CHULI VETEIKEF HISCHAYEVU VECHULI VEYIMSERU KOL HANIGBO AL ZE LEMOISDOIS HACHABDIM SHEBEAHAK VECHOL HOROITZIM BEEMES LECHAZEIK HAHISKASHRUS LERABOISEINU NESIEINU YISASKU BREHAFOTZAS HAMAYONIS BEMERETZ UBEBISUS MOISDOISEIHEM VELOI BECHESSEF TIGALU HAMECHAKE LEISHUR KABOLAS HAMIVROK VECHOISEIM BIBROCHO LEAVOIDO PENIMIS ULEKABOLAS HATORAH BESIMCHO UBEPNIMIYUS

MENACHEM SCHNEERSON

גהות בנוסח מברק ששלח כ"ק אדמו"ר שליט"א בערב חג השבועות תשכ"ו (נוסח המברק נדפס באגרות-קודש חכ"ד ע' קמה-קמו. ועיי"ש רקע הדברים):

ASHKENAZI GURARY HASKIND

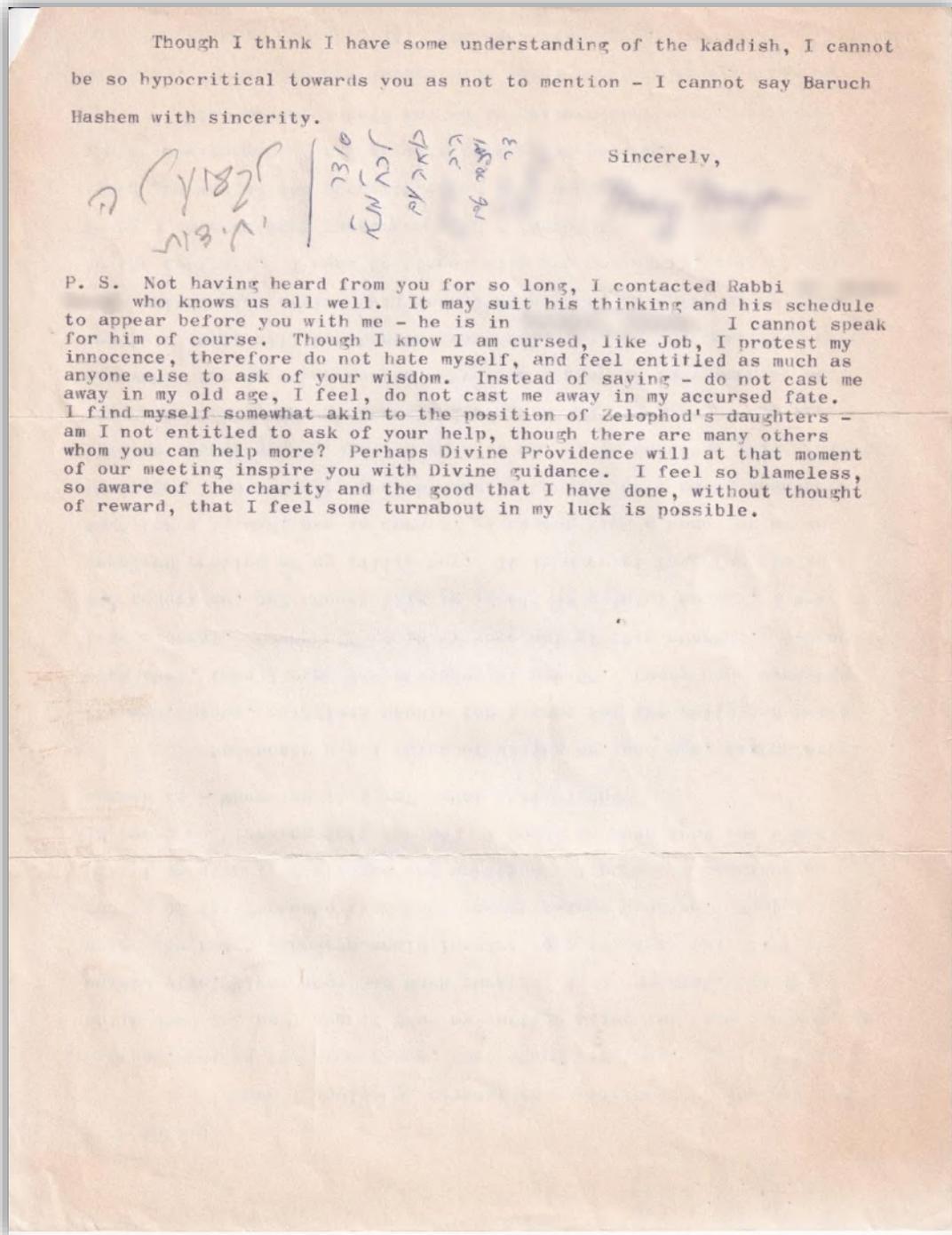
SHIDROT ROTHCHILD 89

TELAVIV (ISRAEL)

NIVHALTI BEKABLY HAYOM MICHTOVOM SHEKEILU HISKAMTI LEKABEIL CHULI VETEIKEF HISCHAYEVU VECHULI נקודה VEYIMSERU KOL HANIGBO AL ZE LEMOISDOIS HACHABADIM SHEBEAHAK VECHOL HOROITZIM BEEMES LECHAZEIK HAHISKASHRUS LERABOISEINU NESIEINU YISASKU BREHAFOTZAS HAMAYONIS BEMERETZ UBEBISUS MOISDOISEIHEM VELOI BECHESSEF TIGAOELU HAMECHAKE LEISHUR KABOLAS HAMIVRIK VECHOISEIM BIBROCHO LEAVOIDO PENIMIS ULEKABOLAS HATORAH BESIMCHO UBEPNIMIYUS

חתימתו הק'

קביעת "יחידות"

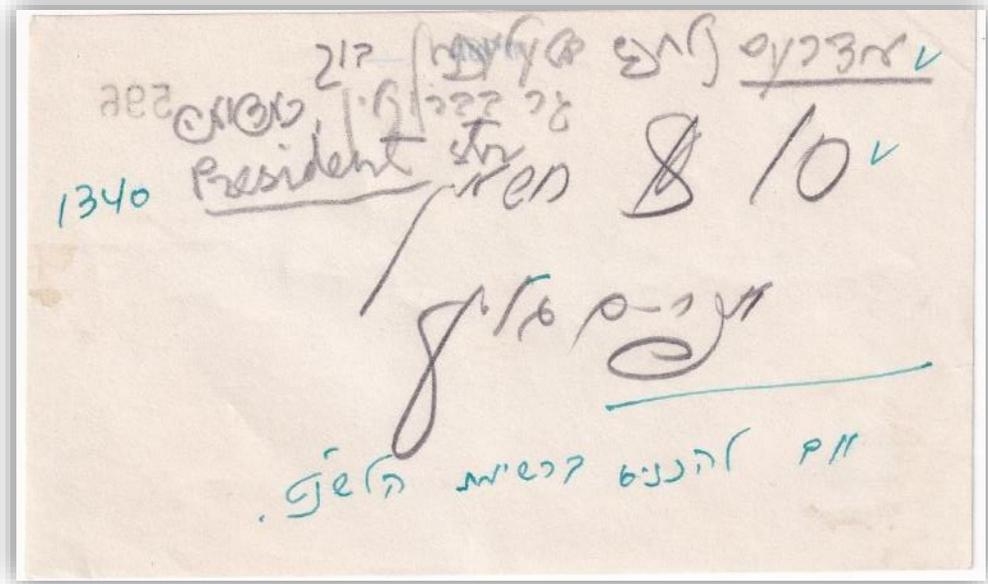

על מכתב שכתבה פלוניית באנגלית, ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א למזכירות:

לקבוע לה יחידות

ה

מכתב "לשנה טובה"

על מעטפה בה ממון לצדקה ל"לשכת חשאיין", שאל המזכיר הרי"ל גראנער: "האם להכניס ברשימת הלשני"ט" (היינו, האם להכניס את השולח ברשימת אלו המקבלים מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א בברכת "לשנה טובה").

על זה כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אדרעס (לחפש בטעלעפאן בוק

גר בברוקלין כמדומה

President str

ו

[צעטל]

גזיר מעטפה ועליו רישום בכתי"ק (לעי"ע לא נתברר מתוך איזה רישום):

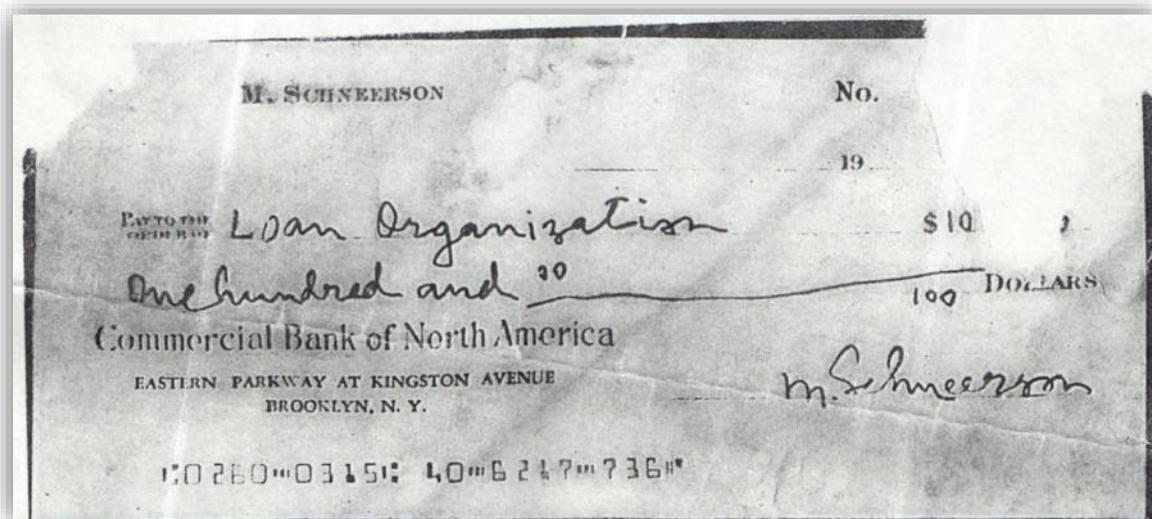
[. .] ה' לולב

[. .] דוד ושלמה נביא

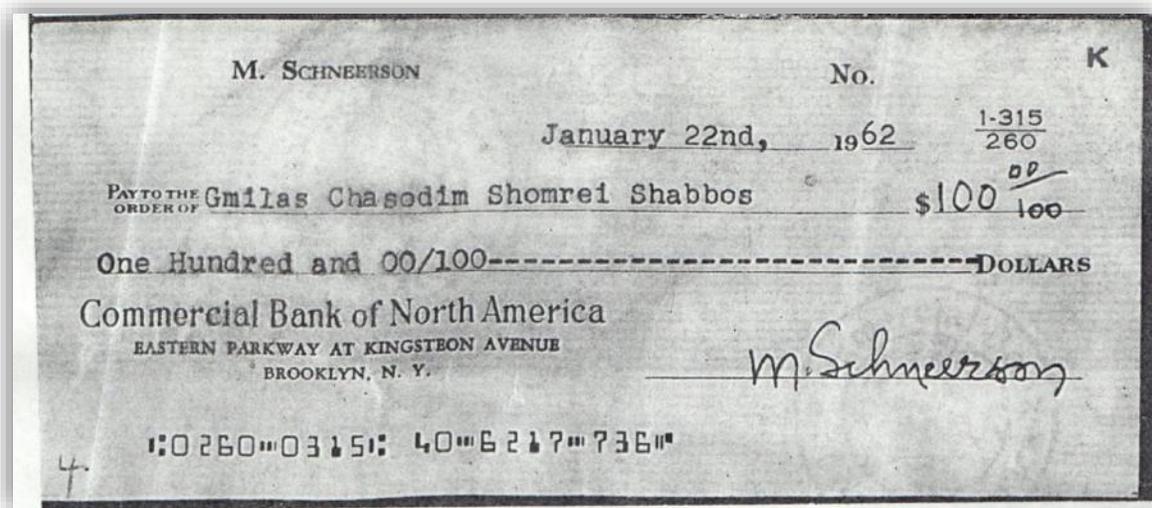
2

ציקים בחתי"ק

שני ציקים ששלח כ"ק אדמו"ר שליט"א ל"חברה גמ"ח שומרי שבת":

על הראשון – ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א: "Loan Organization" (ארגון להלוואות), "100" (סכום התרומה), וחתי"ק.

על השנית, משנת תשכ"ב – ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א את סכום התרומה "100⁰⁰", וחתי"ק.

ר"ד יחידות הרב יצחק דוב אושפאל

כ"ק אדמו"ר שליט"א

זה חדש ימים בערך שהייתי מתעניין ביותר, להביא הצעתו של מר פרדס לפועל – לבנות בנין ישיבתנו על המגרש של ביהכ"נ אנ[ש] י ליובאוויטש.

אז נתקשרתי תומ"י עם הרש"ג שליט"א ומסרתי לו כל הפרטים, גם נתבקר המקום והביהכ"נ ע"י הרב טננבוים והרב קאטלארסקי, והחלטתינו הי' כי המגרש אינו מספיק לבנין ישיבה המרכזית רק לסניף, גם תנאי הביהמ"ד (תחת הביהכ"נ) אינם מתאימים להתחיל בהם לימודי התלמידים רק ע"י תיקונים שונים, ואפי' בזה יהי' נגד החוק.

מסרתי כ"ז להרש"ג שי', וע"ג שאלתי ממנו מענה פעמים אחדים ועדיין לא קבלתי. כפי הנראה אין לו המשכה להענין בכלל מטעמיו. גם מר פרדס הביע דעתו שבהבנין ילמדו תלמידים כאלו (קשישים) שע"י ירום קרן הביהכ"נ. ומענתו הי' למר פרדס בכלל, כי כעת אין עדיין פשר-דבר איך להביא אל הפועל ובמשך הזמן יתברר הדבר.

במצבי בביהכ"נ חדשות אין, אני בדידי – הנני ממשיך לימודי עם הבע"ב בכל ש"ק טרם תפלת המנחה, ודורש בעת סעודה ג' לפניהם, גם עלה לידי ב"ה לתקן ע"ד אמירת השיעור תהלים בכ"י כפי שנחלק לימי החדש, וזהו כבר חדש הב' שנאמר תהלים בציבור בכ"י אחר התפלה ברצונם הטוב בלי קישויים. בכלל שומעים המה דברי ומתקבלים אצלם, אך חסרים בע"ב אחדים שיהי' להם המשכה ללימוד התורה בכ"י, דיברתי בזה עם מר פרדס, ובהאסיפה האחרונה שלהם נתדבר לטכס עצות איך לבא לעזרתי שיתקיימו שיעורי תורה בביהכ"נ בכל יום.

מן הצד שמעתי – כי בעת האסיפה הי' על הפרק ע"ד מצבי בביהכ"נ. א' מידידי תבע מהנאספים שיחליטו למנותי בתור רב ע"י כתב, או לכה"פ שיהי' משכורתי קצובה מקופת ביהכ"נ. דברי הנ"ל הרעישו אחדים מהחברים (מעמבערס) והביע[ו] דעתם, כי הגם שאין להם שום התנגדות ביחוד למהותי, אך נגד המה למנותי רב בכלל לאחר כל המאורעות שהי' עם הרב לפני, כדי למנוע מחלוקת הרגיע אותם מר פרדס להסיר השאלה מסדר היום, וכעת שדעתם לייסד חברה משניות באופן שמוכנים אפי' לשלם לאחדים שיבאו ללמוד בכ"י, ובזה יתחזק ג"כ קביעות המנין בעת ת' מנחה ומעריב.

התייסדות חברה משניות דורשת עבודה פרטית לארגן החברים, לפעול עליהם לספחם לחברים ע"י לימוד, ולכה"פ ע"י תשלום, ועוד פרטים שונים, כפי הנראה ידרשו עזרתי בזה, והנני שואל עצת כ"ק אם כדאי הוא בעדי להכניס עצמי בזה, בעת אשר אין להם שום החלטה כללית ע"ד התמנותו, או לא להתחשב בזה ולעשות כל הדרוש להרים קרן ביהכ"נ וסוף הכבוד לבא.

ביום ג' שבוע זו יבקר את כ"ק מר פרדס שי' עם אחת מקרובי משפחתו כי פעל עלי' שתתנדב איזו סכום למזכרת לטובת המרכז. עמו יבא ג"כ א' ממתפללי ביהכ"נ אשר ברצונו להיות אצל כ"ק ולמסור עזבון לכ"ק.

מענה כ"ק הי' – שלא להתחשב בזה, ולעשות כל הדרוש להרים קרן ביהכ"נ וסוף הכבוד לבא

* * *

ביום א' פ' וישלח תשי"ז הייתי עם מר ש"ז פרדס אל כ"ק אדמו"ר שליט"א להתדבר ע"ד העברת המגרש והביהכ"נ לתת"ל. לאחר אריכת הדברים מהפרטים שונים שנתדבר בערך שעה.

הי' מענה כ"ק אלינו – כי לאחר שיבקרו את המקום לדרוש פרטיו הדרושים לבנין, או לכה"פ להתחיל כעת לימודים, יודיעו לו אי"ה, ונכונים אנחנו לעשות להיות לעזרה שיהי' מקום תורה ותפלה כמו שהי'. והשי"ת יהי' בעזרינו.

בסוף השבוע פ' וישלח, קבלתי מענה מכ"ק ע"י הרב חדקוב – שאמסור כל הדברים להרש"ג בשם כ"ק ולעשות כל הדרוש בזה.

* * *

אור ליום ו' פ' תולדות הייתי אצל כ"ק להתדבר ע"ד השאלה מביהכ"נ. (בהתאם להצעת פרדס)

דעת כ"ק אשר הבינו אלי:

(א) אפי' אם יתייסד סניף לא יגיעו הלימודים רק עד גמ' ולא עד בכלל.

(ב) הדגיש מאד אם לא יהי' התנגדות להישיבות מהשכונה וז"ל – וואס וועט מען זאגן אז עס וועט זיין 30 אינגלעך דא, און די איבעריקע דארטן.

(ג) דאס איז אויך ניט קיין וועג אז די שול זאל פון דעם געבויט ווערן, אז דער טאטע וועט שוין האבן א אינגל אין ישיבה וועט זי די שול בויען? מען דארף טאן מיט די מתפללים, צוציען זיי דורך מאכן שיעורים כאטש אפאר מאל א וואך, לערנען מיט זיי ענינים וואס זיי פארשטייען, שו"ע עין יעקב, ודיבר בארוכה ע"ד התחזקות באופנים אלו.

(ד) אמר התייסדות ישיבה דורשת תעמולה, – אמרתי שכל מה שכ"ק יצוה אעשה אי"ה, אמר – איך זאג אייך שוין גלייך אז איר וועט דארפן אין דעם טאן. ואמרתי שהנני מקבל עלי – ענה בחשאי: ע"ד רצון ויכולת....

בפעם א' כששאלתי מכ"ק ע"י מכתב – ענה ע"י הרב חזקוני, דער ענין שטייט ברום המעלה, וצריכים להשתדל בזה, אבל בדרך לא אפיציאלי. ואמר כ"ק אלי שאדע שאני מוכרח אהי' להיות המתעסק בזה בלי התחשב אם יהי' טובתי בכלל או לא.

* * *

ביום ג' י"ד לחדש טבת הייתי עוד הפעם עם מר פרדס אצל כ"ק א"ש, יחד אתנו הי' מר קאטלער (א' ממתפללי הביהכ"נ) מר קאטלער כתב ע"ש כ"ק סכום הגון בבקשה שלאחר הק"כ שנה לאוי"ט יאמר קדיש ושמירת היאצ"ט שלו. לאחר סידור הנ"ל, נתדבר עוד הפעם ע"ד הביהכ"נ וכ"ק בירך אותנו שהכל יהי' באופן טוב בהצלחה.

מכתב למר פרדס הנ"ל

פרדס=ברזקלין
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, א' כסלו חשי"ה
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' שמואל צבי שי'

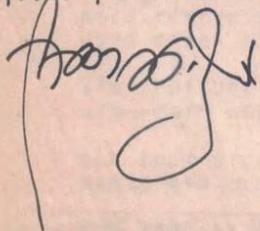
שלום וברכה!

פון צייט צו צייט באקום איך ידיעות וועגען איך פון
הרה"ח אי"א נו"נ עוסקצ"צ בעל מדות וכו' מוה' יצחק דוב שי'
אושפאל, וועלכער האט מיר אויך איבערגעבען וועגען די לעצטע
ענטוויקלונגען.

ובעת רצון וועט מען איך מזכיר זיין אויף דעם ציון
הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, צום געזונט
בעסערונג,

און אויב לויט די אויבען דערמאנטע ידיעות, איז ניט
גענוג קלאהר די דיאגנאזע, איז פארשטענדליך אז מ'דארף מאכען א
קאנסיליום פון עטליכע דאקטוירים ספעציאליסטען צוזאמען, און-
זי זאלען באשטימען די זאך, און דער הויפט פונקט-צו באשליסען די
פאסענדע באהאנדלונג, והרופא כל בשר ומפליא לעשות ישרה דברו
וירפאהו ע"י איש פלוני ומפול פלוני,

ובפרט אז מיר זיינען איצטער אריינגעקומען אין דעם
חדש כסלו, חדש הנסים, און דער נוסח הברכה איז דאס שעה נסים בימים
ההם בזמן הזה, ד.ה. אז פון יאר צו יאר ווערט הידערהאלט דער עת רצון
פון די טעג דענסטמאל, אויך היינט, יהי רצון אז אויך אין איער פאל
זאל דאס אזוי זיין, און אזוי היי די נרות חנוכה דמוסיף והולך, צום
גוטען און פון גוט צו נאך בעסער.

בברכה לבשו"ט

הגהות ברוסית על שיחת ג' סיון תש"מ

— בעריכת אבי הכלה —

הגהה ראשונה

ב"ה

Карагын
ны Вас → ВСЕ ВЫ - ЧАСТИЦА НАШЕГО НАРОДА

Еврейские дети, мальчики и девочки, живущие за железным занавесом. Вы должны знать, что все-вы - частица нашего народа, который един, хотя и разбросан по разным странам.

Во всех поколениях и в каждом ^{импери} государстве любой еврей принадлежит к народу, который стал народом тысячелетия назад, получив у горы Синай свою Тору. И с той поры он вечен, ^{вечен также} союз между Б-гом, Властелином вселенной и каждым евреем: с ^{момента его} ~~часа~~ рождения и до последней минуты, ^{и все это} во всех поколениях и в каждой стране рассеяния.

Это объединение неразрывно. Никто не в силах разрушить связь евреев с Б-гом, который дал им Тору на веки веков и вечность.

Законы любых ^{или страны / СССР} государств, ~~от республик Советского Союза и его сателлитов~~, ^{и USA и его сателлитов, все} до свободных стран мира, позволяют каждому еврейскому мальчику и девочке - ^{и это} что гарантировано также конституциями ^{где есть законность} всех стран - начинать свой день словами:

"МОЙДЭ АНИ ЛФОНЭХО, МЭЛЭХ ХАЙ ВКАЙОМ, ШЕЭХЭЗАРТО БИ НИШМОСИ БХЭМЛО. РАБО ЭМУНОСЭХО."

/Елагодарю Тебя, Король живой и сущий, что возвратил мне

- 2 -

душу мою по милости Своей. Велика моя вера в Тебя./

Ребенок только проснулся, еще не видел ни мать, ни отца,
еще не занялся своими делами... первый, кого он встречает, кого
приветствует и благодарит - это "МЭЛЭХ ХАЙ ВКАЙОМ" /Король живой
и сущий/, Б-г вселенной, который вечен и управляет всем миром.

Просыпаясь, ребенок уже знает за что Его благодарить: "ШЕЭХЕЗАРТО
БИ НИШМОСИ" /что возвратил мне душу мою/, потому что Б-г возвратил
его душу обратно в тело. "РАВО ЭМУНОСЭХО" /Велика моя вера в Тебя/,
повторяет ребенок, и проникается верой, полной верой, истинной
верой, великой верой в Б-га на протяжении всего дня.

Вот почему, омыв после этого руки "негльвассер", он снова
благодарит Б-га за все хорошее, что дает ему жизнь. Ребенок знает,
что все хорошее приходит от Б-га, через родителей, которые и
есть "посланники" Его.

Как уже Было сказано, конституции всех стран и законы всех
стран - без исключений! - гарантируют еврейским детям это право.
Право для мальчиков и девочек, где бы они ни были, начинать свой
день именно этими словами. Провозглашать прежде всего и раньше
всех свою полную веру в Б-га, который только что возвратил душу

- 4 -

народа, ^{единого} рассыпанными среди других народов мира, ^{возвратимся в} отправимся на ^{будем} нашу священную землю, чтобы учить там Тору и исполнять ее заветы, с радостью и энтузиазмом, ~~пребывая~~ в хорошем здоровье,

В скором, в самом близком будущем!

לא תרגמנו את ההגהות כאשר הרבי החליף מילה במילה נרדפת, שהתרגום שלהם בלה"ק זהה, או החליף סדר המילים, וכדומה

הגהה הראשונה

בדף הראשון:

כל אחד מכם – חלק מהעם שלנו

ילדי ישראל, בנים ובנות, שגרים מאחורי מסך הברזל. אתם צריכים לדעת, שכל אחד מכם – חלק מהעם שלנו, שהוא אחד, הגם שהוא מפוזר במדינות שונות.

(במקום "כולכם" הרבי כתב: "כל אחד מכם" ועשה חץ לשני המקומות.)

בכל הדורות ובכל המדינות כל יהודי שייך לעם, שנהי' לעם כבר אלפי שנים, כשקיבל בהר סיני תורה שלו (הרבי מחק את המילה "שלו"). ומאותו הזמן הוא נצחי, ונצחי גם הברית בין ה', מלך העולם ובין כל יהודי: מהרגע שהוא נולד ועד הרגע אחרונה. וכל זה – בכל הדורות ובכל ארצות הגלות.

...

חוקי כל מדינה, (מתחיל מהרפובליקות של ברית המועצות – הרבי מחק ותיקן:) ססס"ר ולוויינים שלו, (עד מדינות החופשיים – הרבי מחק ותיקן:) USA ולוויינים שלו, כל מדינות העולם שיש בהם חוקיות, מאפשרים לכל ילד וילדה יהודים – וזה מובטחת גם על ידי החוקות של כל המדינות – להתחיל היום שלהם במילים:

"מודה אני..."

בדף השני:

הילד רק התעורר, עוד לא ראה את אמא שלו או אבא, עוד לא התחיל לטפל בעסקים שלו... הראשון, שהוא "פוגש" (הרבי הוסיף את המרכאות), שהוא מברך והודה – הוא "מלך חי וקיים", א"ל העולם, שהוא נצחי ומנהל את כל העולם. כשמתעורר, הילד כבר יודע גם עבור מה צריכים להודות לו: "שהחזרת בי נשמת", כי ה' החזיר את הנשמה שלו בחזרה (הרבי מחק את המילה "בחזרה") בגוף שלו. "רבה אמונתך", (במקום "חוזר" הרבי כתב:) ממשך הילד, הוא חדור באמונה, באמונה שלימה, באמונה אמיתית, באמונה רבה בה' וזה ישפיע על משך כל היום.

וזאת הסיבה, שאחרי נטילת ידיים הוא שוב מודה את ה' עבור כל הטובות (שנותן לו החיים. הרבי תיקן:) שניתן לו בחיים שלו. הילד יודע, שכל הטובות באים מה', על ידי ההורים, שהם "השלוחים" (הרבי הוסיף את המרכאות) שלו.

...

להכריז קודם כל ולפני כל האמונה שלימה שלו בה', שהחזיר (נשמת הילד בגוף שלו. הרבי תיקן:) לו הנשמה שלו.

בדף שלישי:

במקום "ולאחר מכן" הרבי כתב: "ומיד אחרי זה" הוא מקיים מצות (הרבי תיקן "מצוות" בל' רבים) ה', – נטילת ידים, שנותן טהרה נוספת, להתחיל יום "טהור" (הרבי הוסיף את המרכאות), חדור ביהדות. ילדים יהודים כאלו (הרבי תיקן: האלו) יכולים (הרבי הוסיף:) וצריכים להשפיע על הוריהם ועל הורי הוריהם מתחיל מדבר הכי חשוב: שהבית שלהם, בית יהודי נהי' באמת יהודי. שכל אחד מההורים יתחיל את היום שלהם בהכרזה:

"מודה אני לפניך, מלך חי וקיים, שהחזרת בי נשמתי בחמלה. רבה אמונתך".

והבית, איפה שמכריזים את זה (הרבי מחק: "בכל יום") הופך להיות "שהחזרת בי נשמתי" (הרבי כתב את שלש המילים אלו בלה"ק עם אותיות רוסיים) – הוא מלא בנשמה ובחיים, כי הוא קשור באמונה אמיתית בה', המחיי' את כולם, הנמצאים בבית זה.

... אנחנו שוב (במקום "נקבל" הרבי תיקן:) מקבלים תורתנו הקדושה ...

בדף הרביעי:

במקום "נלך" הרבי תיקן "נחזור" לארצנו הקדושה.

במקום "כדי (ללמוד)" הרבי תיקן "נלמד" שם תורה.

הגדה שני'

3 Сиван 5740 года (18 мая 1980 г.) перед детьми, собравшимися в Центральной Любавичской синагоге.

Еврейские дети, мальчики и девочки, живущие за железным занавесом! Вы должны знать, что каждый из вас — частица нашего народа, который един, хотя и разбросан по разным странам.

Во всех поколениях и в каждой стране любой еврей принадлежит к народу, который стал народом тысячелетия назад, получив у горы Синай священную Тору. И с той поры он вечен. Вечен также союз между Б-гом, Властелином вселенной и каждым евреем: с момента его рождения и до последней минуты. И все это — в каждом поколении и в каждой стране рассеяния.

Этот союз неразрывен. Никто не в силах разрушить связь евреев с Б-гом, который дал им Тору на веки веков и вечность.

Законы любой страны: СССР и его сателлитов, США и всех стран мира, где существует законность, позволяют каждому еврейскому мальчику и девочке (и это гарантировано также конституциями всех стран) начинать свой день словами:

«МОЙДЭ АНИ ЛФОНЭХО, МЭЛЭХ ХАЙ ВКАЙОМ, ШЕЭХЭЗАРТО БИ НИШМОСИ БХЭМЛО. РАБО ЭМУНОСЭХО».

(Благодарю Тебя, Король живой и сущий, что возвратил мне душу мою по милости Своей. Велика моя вера в Тебя).

Ребенок только что проснулся, еще не видел свою мать или отца, еще не начал заниматься своими делами... первый, кого он «встречает», кого приветствует и благодарит — это «МЭЛЭХ ХАЙ ВКАЙОМ» (Король живой и сущий), Б-г вселенной, который вечен и управляет всем миром. Просыпаясь, ребенок знает также за что Его благодарить: «ШЕЭХЭЗАРТО БИ НИШМОСИ» (что возвратил мне душу мою), потому что Б-г возвратил его душу в его тело. «РАБО ЭМУНОСЭХО» (Велика моя вера в Тебя), продолжает ребенок, — он проникается верой, полной верой, истинной верой, великой верой в Б-га и это ~~воздействует~~ ^{и действует} на него на протяжении всего дня.

Вот почему, омыв после этого руки «неглевассер», он снова благодарит Б-га за все хорошее, что дано ему в жизни. Ребенок знает, что

III
-ק"ז «Брауенхоф»
K / (8M)

его

1

За что

и благодарит

10

Этот союз неразрывен. Никто не в силах разрушить связь евреев с Б-гом, который дал им Тору на веки веков и вечность.

Законы любой страны: СССР и его сателлитов, США и всех стран мира, где существует законность, позволяют каждому еврейскому мальчику и девочке (и это гарантировано также конституциями всех стран) начинать свой день словами:

«МОЙДЭ АНИ ЛФОНЭХО, МЭЛЭХ ХАЙ ВКАЙОМ, ШЕЭХЭЗАРТО БИ НИШМОСИ БХЭМЛО. РАБО ЭМУНОСЭХО».

(Благодарю Тебя, Король живой и сущий, что возвратил мне душу мою по милости Своей. Велика моя вера в Тебя).

Ребенок только что проснулся, еще не видел свою мать или отца, еще не начал заниматься своими делами... первый, кого он «встречает», кого приветствует и благодарит — это «МЭЛЭХ ХАЙ ВКАЙОМ» (Король живой и сущий), Б-г вселенной, который вечен и управляет всем миром. Просыпаясь, ребенок знает также за что Его благодарить: «ШЕЭХЭЗАРТО БИ НИШМОСИ» (что возвратил мне душу мою), потому что Б-г возвратил его душу в его тело. «РАБО ЭМУНОСЭХО» (Велика моя вера в Тебя), продолжает ребенок, — он проникается верой, полной верой, истинной верой, великой верой в Б-га и это действует на него на протяжении всего дня.

Вот почему, омыв после этого руки «неглевассер», он снова благодарит Б-га за все хорошее, что дано ему в жизни. Ребенок знает, что все хорошее приходит от Б-га, через родителей, которые Его «посланники».

Как уже было сказано, конституции всех стран и законы всех стран — без исключений! — гарантируют еврейским детям это право. Право для мальчиков и девочек, где бы они ни были, начинать свой день именно этими словами. Провозглашать прежде всего и раньше всех свою полную веру в Б-га, который только что возвратил ему его душу.

А сразу после этого он исполняет завет Б-га — омовение рук, что дает дополнительную чистоту, чтобы начать «чистый» день, проникнутый еврейством. Эти еврейские дети могут и должны влиять на родителей и родителей своих родителей, начиная с самого главного: чтобы их дом — дом еврея стал поистине еврейским, и чтобы каждый из родителей начинал свой день, провозглаш...

2

1

за что

и благодарит

с

2.

Того,

«МОЙДЭ АНИ ЛФОНЭХО, МЭЛЭХ ХАЙ
ВКАЙОМ, ШЕЭХЭЗАРТО БИ НИШМОСИ
БХЭМЛО. РАБО ЭМУНОСЭХО.»

Энэ
хувьд
хүснэ

И дом, где произносятся, также становится
«шеэхээрто би нишмоси» (что возвратил мне
душу мою), и наполняется душой и жизнью, пот-
ому что он связан с истинной верой в Б-га,
оживляющего всех, кто находится в этом доме.

он

и
всего

Исполнение вышесказанного также
прибавит многое в приготовлениях к Шавуот —
дню получения Торы, который мы будем празд-
новать в этом году с обновленной радостью,
новыми силами и воодушевлением. Мы снова
получаем нашу священную Тору, чтобы исп-
олнять ее заветы, и в скором, самом близком
будущем заслужим быть участниками истинного
и полного освобождения нашего народа из
галута.

всего

И тогда мы все вместе, вместе со всеми
детьми еврейского народа, рассеянного среди
других народов мира, возвратимся в нашу
священную землю, будем учить там Тору и исп-
олнять ее заветы, с радостью и энтузиазмом.

В скором, в самом близком будущем!

הגהה השני'

הרבי הוסיף שלש נקודות בתחילת השיחה.

מהרגע שהוא נולד ועד הרגע אחרונה שלו.

בקטע השלישית הייתה רווח בין המילים, והרבי שם סימן שאלה.

...חדור באמונה, באמונה שלימה, באמונה אמיתית, באמונה רבה בה' וזה "פועל" (הרבי הוסיף מרכאות והוסיף) ומשפיע על משך כל היום.

את המילים "על ידי ההורים, שהם "השלוחים" שלו" הרבי הכניס בסוגריים.

שהבית שלו, שלהם - בית יהודי נהי' באמת יהודי.

והבית, איפה שאומרים (הרבי מחק: "שאומרים" וכתב: :) שמכריזים את זה הופך להיות "שהחזרת בי נשמת" (הרבי מתח שני קווים מתחת) - הוא מלא בנשמה ובחיים, כי הוא קשור באמונה אמיתית בה', המחי' את הכל ואת כולם, הנמצאים בבית זה.

... ובעתיד הקרוב ביותר נזכה להשתתף בגאולה האמיתית והשלימה של כל העם שלנו מהגלות.

בסוף השיחה הוסיף הרבי סימן של סיום.

יומן אבי הכלה מחודש מנחם אב ה'תשל"ד

יום ה', ו' מנ"א ה'תשל"ד

אחרי כל ההשתדלות במשך הרבה חודשים, כשקבלתי סו"ס את הרישיון לצאת מארה"ק, רציתי להגיע לרבי מה שיותר מוקדם, ובפרט להיות עם הרבי בשבת חזון וט' באב. לא היו כרטיסים לטיסות ישירות לניו יורק, וכרטיס היחיד ליציאה מארה"ק הי' ביום חמישי לפריז. קויתי שה' יעזור ומשם אוכל להמשיך ב'סטאנדביי' ולהגיע לרבי לפני שבת.

בשעה 7 בערב יצאתי עם מטוס "אל-על" לפריז והגעתי לשדה התעופה "אורלי" בשעה 10:30. נסעתי למלון במרכז העיר והגעתי לשם בחצות לילה.

יום ועש"ק, ז' מנחם אב ה'תשל"ד

קמתי בשעה 6.30 בבוקר, התפללתי, אכלתי קצת ונסעתי לשדה התעופה. בטיסות המוקדמות לא היו מקומות ישיבה פנויים, והאפשרות הראשונה הייתה לצאת אחרי הצהריים.

יצאתי עם מטוס "אייר פראנס" בשעה 1 בערך אחה"צ, והגעתי לניו יורק בערך בשעה 4. כשעברתי בדיקת הפספורטים התקשרתי לחברים שלי ב770 להודיע שהגעתי, ואמרו שכבר יצאו לפגוש אותי. קיבלתי המזוודות, וכשהייתי כבר מוכן לצאת הגיע אלי בן-אדם ואמר שהוא מהמכס ולקח אותי לבדיקה בחדר נפרד. ציוו עלי להוציא הכל מהכיסים, בדקו כל הניירות, קראו הכתובות, משמשו בכל המכתבים אבל לא פתחו אותם (בכלל, צורת ההתנהגות ואופן הבדיקה לא ראיתי מזמן שיצאתי מרוס' ולא הייתי מאמין שבארצות החופשים יכול להיות דבר כזה). אח"כ הם אמרו שהם מחפשים יהלומים. כשראו שאין לי באמת שום דבר הם כמעט לא בדקו את המזוודות וביקשו סליחה.

קיבלו אותי החברים זלמן סירוטה, ח"א ווילנקין, פרץ ליין, זאב גייסינסקי ואהרון סירוטה. הגעתי ל770 (לאחר שטבלתי במקוה) קצת לפני שעה 6 (הדה"נ הי' בסביבות השעה 8). ראיתי את כ"ק אד"ש כשנסע הביתה, וברכתי ברכת שהחינו (לא יכולתי להתאפק).

הביהכ"נ נהי' גדול, עד רחוב קינגסטון, ויפה. תקנו את כל הקירות. חצי העליון של הקיר המזרחי עשו מלבינים לבנים, ובגובה הקיר עד התקרה עשו באלכסון, כנראה בגלל אקוסטיקה. ה"עזרת נשים" נמשך לכל האורך וגם בצד השני, אבל זה עוד לא גמור.

ש"ק פ' דברים, ח' מנחם אב ה'תשל"ד

בתפילת מוסף ניגנו "הוא אלקינו".

בקריאת התורה ברכת הגומל.

היום הייתה התועדות שארכה כשלוש שעות. בשלש שיחות הראשונות דיבר כ"ק אד"ש על שבת חזון והקביעות דשנה זו. היו הרבה "געשמאקע" ענינים. אח"כ הי' מאמר כעין שיחה ואח"ז היו שיחות על פירש"י והערות על הזוהר ושיחה חזקה על "מיהו יהודי". כ"ק אד"ש דיבר על חמשת המבצעים ואופן קיומם בפועל בתשעה באב.

אחרי תפילת מנחה לא התחיל כ"ק אד"ש שום ניגון.

יום ה', י"ג מנחם אב ה'תשל"ד

כ"ק אד"ש נסע ל"אהל".

יום א', ט"ז מנחם אב ה'תשל"ד

היום לפנות בוקר הגעתי למחנה קיץ (הפצירו אותי מאוד להגיע ולעבוד עם הילדים שהגיעו מרוסיה). כאן במחנה קיץ מארגנים "ירחי כלה" לכבוד כ' אב, שהתחיל כבר במוצש"ק ט"ו אב ונמשך כל ערב. מגיעים רבנים שונים ונואמים. ביום ראשון בערב נאם הרב יואל כהן, הרב דובער ריבקיין (מזקני אנ"ש, ר"מ בישיבת "תורה ודעת", מהשלוחים הראשונים באמריקה (כמדומה בשנת תרפ"ד), בעהמח"ס "אשכבתא דרבי"), הרב מרדכי מענטליק והרב דוד רסקין. דיברו בתורה (לקוטי לוי יצחק וגם בנגלה) וגם סיפרו סיפורים אודות ר' לוי יצחק.

ביום שני בערב נאם רב מטורונטו קנדה, ר' גדלי' פעלדער, הרב בוקיעט (ר"מ בישיבת תו"ת באושן פארקוויי), הרב ניסן פינסון (משלוחי כ"ק אד"ש בטוניס).

הרב פינסון התעניין מאד אודות שלום משפחתי וגם אודות דודי מאטל. הוא הגיע לכאן לחתונת בנו (שלמד איתי פעם גמרא בחברותא). הרב פינסון סיפר בכנס אודות ר' לוי יצחק, כשהוא נסע אליו (בשנת תרצ"ז?), וגם על שליחותו בטוניס. וסיפר סיפור מעניין: בטוניס הייתה ביהכ"נ ישן, ממאות שנים, ושם הייתה ספר תורה מר' אברהם אבן עזרא. לפני הרבה שנים צווה המלך של טוניס שיבנו מחדש (או יהרסו) את הביהכ"נ. בשעה שהפועל ניסה להכות עם הפטיש בקיר - היד שלו נהי' משותקת. אז עצרו את העבודה, ומאותו זמן פחדו לנגוע בביהכ"נ. לפני כמה שנים רצתה הממשלה לקחת את הביהכ"נ. התחילו היהודים לדאוג על הספר תורה. החליטו הרבנים שהיהודים יצומו, וזקן אחד כבן שמונים ילך לקחת את הס"ת (בכדי שהסיכון יילקח ע"י איש זקן). בקושי הוא עלה על הסולם אבל לא הי' יכול לפתוח את הדלתית. כשר' ניסן ראה את המצב שצריכים להציל את הס"ת, הוא עלה בעצמו - בכוחו של הרבי - (הוא גם צם באותו יום), פתח את הדלתית והוציא את הס"ת והעביר אותה לביהכ"נ אחר, איפה שהיא נמצא עד היום.

הרבה בחורים נוסעים על הטנקים. שמעתי שכ"ק אד"ש אמר, שמי שיסע 18 ימים יקבל 5 דולר.

שמעתי שכ"ק אד"ש אמר למישהוא ביחידות, שצריכים להשתדל שכל הילדים שהגיעו מרוסי' יהיו במחנות הקיץ.

יום ה', כ' מנ"א ה'תשל"ד

ההתוועדות הותחלה בשעה 9:30 ונמשכה עד 1:35 בלילה.

בשעה 9:36 נגנו הניגון של ר' לוי"צ.

בשעה 9:41 התחיל שיחה א'. דיבר בענין השמחה, אעפ"י שקשור עם מאורע הפכית, בדוגמת היו"ט של ט"ו באב שבא לאחרי ט' באב. עבודת התשובה (בשמחה). אח"כ (בשעה 9:58) נגנו ניגון שמחה.

שיחה ב' התחיל בשעה 10:15. אמר סיום על מסכת מכות. אח"כ (בשעה 11:32) נגנו הניגון פרזות תשב ירושלים.

שיחה ג' התחיל בשעה 11:45. דיבר בהמשך להנ"ל. ד' זרקות בישראל - כהן, לוי, ישראל וגר. דיבר בנוגע מיהו יהודי. אח"כ (בשעה 12:12) נגנו ניגון שמחה, ובשעת הניגון ר' שלמה שי' קונין מסר לכ"ק אד"ש מפתח.

אח"כ - שיחה ד'. בסיום השיחה עשה כ"ק אד"ש מגבית.

שיחה ה' - בה דיבר בנוגע מבצע מזוזה ומבצע תפלין. אח"כ נגנו הניגון יפרח בימיו צדיק.

שיחה ו' התחיל בשעה 1:10. אח"כ (בשעה 1:17) נגנו הניגון בך בטחו אבותינו. ואח"כ (בשעה 1:21) ביקש מה"רוסישע מנגנים" לנגן.

בשעה 1:34 התחיל כ"ק אד"ש בעצמו לנגן הניגון של אביו, ובירך ברכה אחרונה. ובשעה 1:35 יצא מביהכ"נ.

יום ועש"ק, כ"א מנ"א ה'תשל"ד

כ"ק אד"ש נסע ל"אהל". חזר בערך בשעה 7:40. תפילת מנחה הייתה בשעה 8.

יום ש"ק פ' עקב, כ"ב מנ"א ה'תשל"ד

הייתה התוועדות.

[משיחות א וב] יש לי הנחה מפורטת [נדפס בסוף היומן].

מאמר כעין שיחה עה"פ וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך וגו'.

שיחה ג' - רש"י (דברים י"א י"ד) ונתתי מטר ארצכם בעיתו. לקוטי לוי"צ.

שיחה ד' - רש"י, והלימוד מזה (גיור כהלכה).

אח"כ חילק משקה לשנים מא"י (כפר חב"ד? נחלת הר חב"ד?), לעוד א', לא' - גורוויץ מפארז - תו"ת באירופא, ולא' מלונדון.

אח"כ שיחה ה'. בסופו דיבר ע"ד ה' המבצעים. (ע"י הפצת המעיינות, הפצת נגלה דתורה, קיום המצוות ועד לה' המבצעים...)

בסיום ההתוועדות עמד על מקומו ומחה כפיים משך זמן. ההתוועדות נגמרה בשעה 4:30.

לאחרי תפלת מנחה התחיל בעצמו לנגן "בך בטחו אבותינו".

יום ב', כ"ד מנחם אב ה'תשל"ד

היום התפללו תפלת מנחה בביהכ"נ למטה כי הגיעו הילדים ממחנות הקיץ היומיים של "אהלי תורה" ו"מנוחה". בסיום התפילה, במקום לנגן "אל תירא", הסתכל כ"ק אד"ש על החזן - כנראה רצה שיקצרו. לא דיברו בפני הילדים ולא ניגנו שום ניגונים, אלא תיכף אחרי הקדיש האחרון הלך כ"ק אד"ש לחדרו.

אחרי תפלת מנחה קרא כ"ק אד"ש (ע"י לייבל גרונר) את ר' ניסן פינסון ור' גרשון מענדל גורליק ובנו. נתן לר' ניסן בקבוק י"ש ושלושים דולר, וגם לר' ג"מ בקבוק קטן י"ש ושלושים דולר (ואמר שיחלק בכל איטלי-?). ולבנו נתן שלוש דולר. ואמר לו בזה הלשון: "א כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה. א דיינק פארן קומען אויפן יארצייט".

יום ש"ק פ' ראה, מבה"ח וער"ח אלול ה'תשל"ד

הייתה התוועדות.

כ"ק אד"ש קידש על היין.

בשיחה הראשונה דיבר על עניני אלול ובשיחה השני' - ענינו של בטחון, כשיוצאים למלחמה בניגון של בטחון. ניגנו מארש נאפאליאן.

מאמר כעין שיחה עה"פ ושמתי וגו'. אחרי המאמר ניגשו החתנים. כ"ק אד"ש חלק משקה.

בשיחה החמישית - הקושיות על פירש"י, לקוטי לוי"צ. סיום הענינים שדיברו בכ' אב ובשבת. הסיום. פירש"י על פ' עקב.

בשיחה הששית - הביאור בלקוטי לוי"צ. "מיהו יהודי". הביאור בפירש"י פ' עקב. הביאור בפירש"י פ' ראה. יינה של תורה.

ההתוועדות נגמרה בשעה 5:05.

לאחרי תפלת מנחה התחיל בעצמו לנגן "בך בטחו אבותינו".

ההתוועדות ש"פ עקב, כ"ב מנ"א ה'תשל"ד

– הנחה פרטית של אבי הכלה –

שיחה א':

הרי זה שבת שלאחר כ' אב, ותוך ג' ימים של כ' אב, שהרי זה המשך אחד. ונוסף לזה - שכל שבת מעלה את ששת ימי השבוע - שז"ע ויכולו. וכמו"כ בנוגע לכל שבת שחוזרים יום ראשון, יום שני (כמ"ש אדה"ז), וכדאיתא בגמרא הטעם על מזמור שיר של יום - שזהו"ע המאורעות שהיו בששת ימי בראשית. ובנוגע לג' ימים מוצאים בנוגע הפלגה בספינה - שבג' ימים מתיישב דעתו. הרי כאן הזמן להשלים הענינים וואס מען האט ניט דעררעדט מצד הפשטות שבהם - הסיום.

וכמדובר, הסיפור שהלכו ר"ג וריב"ח וראב"ע ור"ע לרומי, השיטות שביניהם הם חלוקים מלמטה מטה עד למעלה מעלה, וכמו בהסיפור - הענין של רומי הוא המטה מטה - שהחריב הבית המקדש וכו', והמעלה מעלה - הו"ע קה"ק, - תכלית העילוי - עד שהזר הקרב יומת. שזהו אפי' לגבי כהן גדול - שהוא נכנס רק "אחת בשנה", וגם אז - רק בשעת העבודה.

שכאן רואים חילוקי השיטות אפי' בתכלית העילוי - שמוצאים בגמרא שאמר ר"ע "כל מה דעביד רחמנא לטב עביד", שזה לא מוצאים אצל תנאים אחרים, אלא דוקא ר"ע. - שהרי למה מזכיר השמות של התנאים בגמרא? אלא שזה קשור בשיטתו של ר"ע - דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד - שזהו בעניני קדושה ועד בענינים של היפך הקדושה (שענין זה לא ה' אצל התנאים האחרים). ושעל ידי דיבורו נפעל זה בפועל, שזהו שאומרים "מאן מלכי רבנן", וכדאיתא בירושלמי - "לא-ל גומר עלי" עד שנשתנה המציאות. ואומרים שה"לטב עביד" הוא בקדושה ועד לתכלית הירידה - קליפות, גזלנים, שה"לטב עביד" פעל אפילו שם. שזה קשור במה שאמר משחק כו' - ענין של שמחה - (שמכאן ראי' ?) שלא ראה הענין כמו שהוא יהי' לע"ל, - שזהו החילוק בין תענוג לשמחה, שתענוג = העלם, ושמחה = גילוי, שענין השמחה הוא לא ע"י התבוננות, אלא שמחה בבשר וביין - בגלוי, - היינו שראה כבר בגלוי כו', שזהו הביאור בנוגע לזה שמזכיר השם של ר"ע.

אבל למה מזכיר השמות של התנאים האחרים? אלא צ"ל שגם זה נוגע, ויותר מוכרח - מזה שבמקומות אחרים מובא שהיו אלה התנאים ולא הזכיר שמותיהם. פה, בספרי. מדרש - שמו"ר - מגיד דבריו ליעקב (גשם - הוצאה מרשות לרשות), ובמקום ג' - מוצאים סיפור ד' - בראשית רבה, שבאו זקנים לרומי ושאלו לר"ג לכמה נחש מוליד ולא ידע, ונעשה פניו חולנית, שאלו אותו הזקנים למה פניו חולנית, ענה להם כו' אמר לו ר' יהושע בן חנניא כו'. גמרא בכורות, שענה לחכמי אתונא - שפעם לשבע שנים כו'. ובמדרש אינו מזכיר השמות - רק "זקנים", ומוצאים שרק אלו הזקנים הלכו לרומי, והתורה אינה נותנת סימנים שאין יודעים, ומזכיר רק ר"ג וריב"ח. שם אינו מזכיר השמות - כי שם לא נוגע, אבל כאן נוגע אלו הד' שמות.

אלא זהו מצד הענין הנ"ל - שפה היו כהן לוי ישראל וגר, ושם נוגע רק הענין דזקנים לרומי, שהשאלה דנחש לכמה מוליד - שנחש הוא ענין הקליפות, שחטא עץ הדעת בא מנחש הקדמוני - שהוא ענין מקור הקליפות - ואיך שייך בו הולדה - שזהו"ע מציאות חדשה. אלמלא דינא הוי חטיוה סגיאין. למה בכלל צריכים את הנחש - זה מובן, כי צ"ל "ובחרת בחיים" - במילא צ"ל מציאות הנחש, אבל "לכמה מוליד" - באיזה אופן (-"לכמה")? והתירוץ על זה כו' להיות דוקא כשעלו זקנים לרומי - שזקנים הו"ע חכמה דקדושה, ורומי - מלכות הרשעה (מקום הקליפות?) וכשבאו הזקנים לשם - הי אפשר לברר השאלה. - הרי רואים ששם נוגע רק ענין "הזקנים". אבל כאן נוגע השמות מצד הנ"ל (כהן לוי ישראל וגר).

וזה קשור לזה שמדברים סיום המסכתא - גלות, ותחילת המסכתא - (עדים זוממין?). גלות - אדם הראשון - נדון בגירושין בניו ובני בניו. עבר בשגגה - אבל "חייב אדם לומר כו" - בכללות ישראל, שהגלות הוא ערי מקלט. ר"ע "כל מה דעביד". בגלות - שני ענינים - הגנה וכפרה, מגין לגבי גואל הדם, וכפרה - שגלות מכפרת. (וכמו"כ - הגנה - ששפך חמתו על העצים והאבנים, וכפרה - הענין של גלות). שלכאורה כפרה יותר מעלה מהגנה. ושפטו והצילו - עדים בחזקת כשרות, אולי בכלל לא הי' הורג נפש - שזהו המעלה של כפרה לגבי הגנה, שגם השוגג צריך כפרה ("מרשעים יצא רשע") שאם לא הי' שייך - לא הי' קורה על ידו. וכאן יש המעלה דכפרה - גמר דין, אבל המעלה דהגנה לגבי גואל הדם, בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, הגנה - אחד שוגג ואחד מזיד. וכאן יש עוד ענין - שכפרה הוא רק על שוגג, אבל בערי מקלט יכול לעשות תשובה ("מאריך אף") שגם למזיד יכפר, ומוצאים עוד דוגמאות לזה - שקרבנות מכפרים רק על השוגג, אבל ישנם ענינים שעושה תשובה, עגלה ערופה - פרה אדומה, וע"י ענין התשובה אפי' זדונות נעשים שגגות, ועל השגגות - קרבנות. שענין הגלות יעזור לא רק על חטאים אלא אפילו על זדונות ופשעים ומרדים - שזהו ענין אלול.

ויהי רצון שכמו שאומרים בנוגע לערי מקלט שצריך להיות "וחי שם" - מגיד דבריו ליעקב, שבשעה שנמצאים בגלות - שהדין הוא שצריך להיות "וחי" - שרק הגלות מכפר, אבל בגלות לא צריכים להיות בצער, שלא יהי' קיינע שטערונגען ללימוד התורה. ביז די לעצטע טעג פון גלות. "נחמו גו' ותאמר ציון עזבני הוי' גו' אנכי אנכי גו'".

שיחה ב':

על פי האמור יתבאר כמה דיוקים שמביא בגמרא: בסיפור הא' - למה אתם בוכים, ענו "בית אלוקינו שרוף באש" ו"המונה של רומי כו" - סתם, היו צריכים לומר שהם שרפו את הבית המקדש. וגם בסיפור הב' אינו מובן מה שאומר "שועל כו" - למה נוגע הענין של שועל. לפי שכתוב בפסוק "שועלים הלכו בו". לפי שכך הי' המציאות. בעל חי - סתם, ולא הי' מודגש אף בגמרא, אלא ראי' שכאן נוגע דוקא שועל.

על פי המובא לעיל יובן: למה אתם בוכים - הענין של חורבן כבר ידעו מקודם. קודם הק"כ מיל.

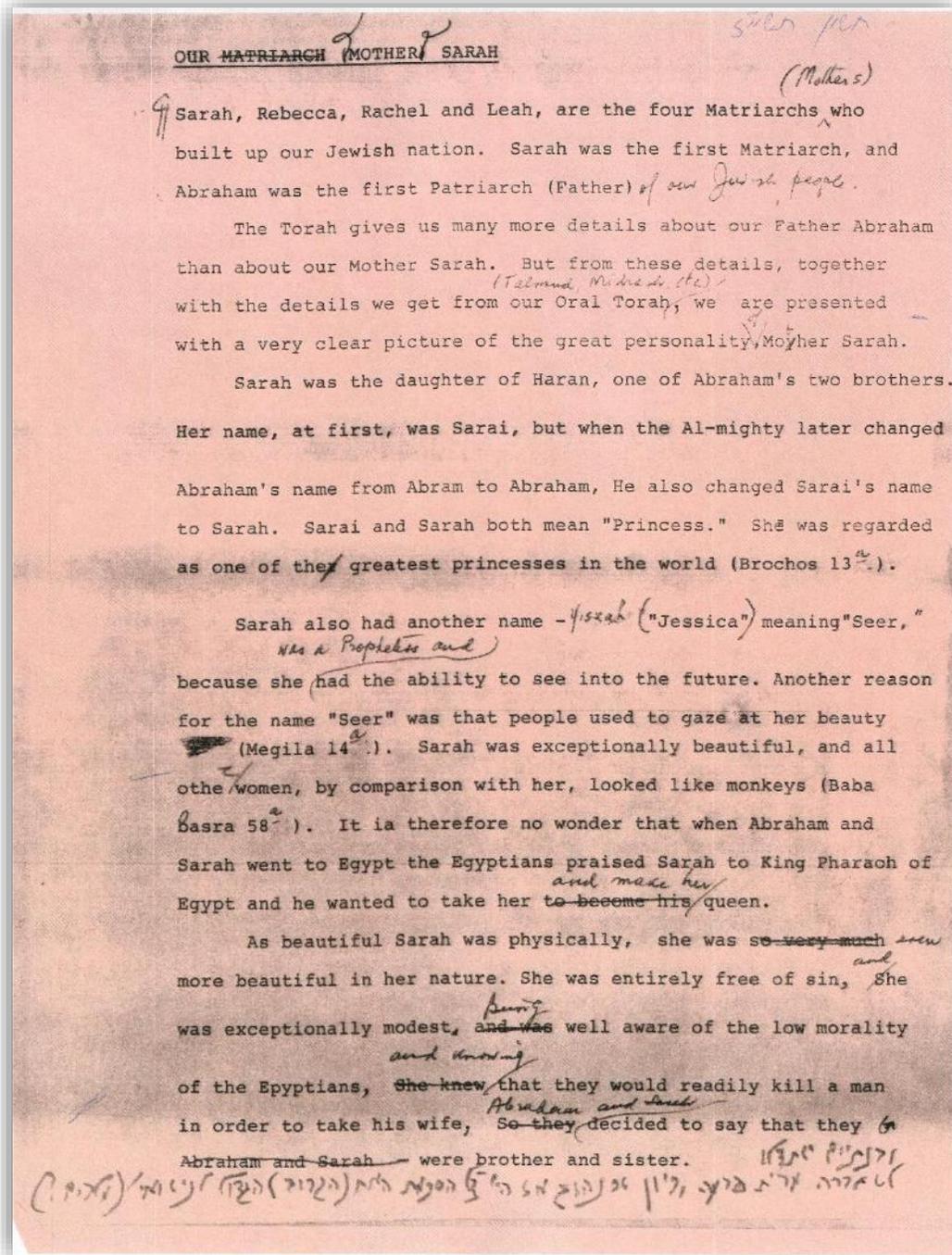
והענין שרומי גדול - גם כן ידעו. והראי' - זה גופא שהלכו לרומי, שאוירה טמא וגושה טמא. שזה מראה שיד ישראל לא היתה תקיפה. וזה שהלכו לבטל גזירות מראה שהיו גזירות - היינו שלא היתה יד ישראל על העליונה. ושאל מה נתחדש עכשיו שהלכו ק"כ מיל? וענו סתם "המונה של רומי" - לא זה ששרפו בית המקדש - כי זה אינו חידוש.

ר' יוחנן בן זכאי אמר "הלבנון באדיר יפול", דוקא באדיר, שהקב"ה עשה מלוכה אדירה, (שבא שליח והכריז שנעשה קיסר) כי "הכל לפי המבייש והמתבייש" - שאם לא כן הי' בזיון אצל ישראל. אין טענה שחרבו בית המקדש, שזה מקל הצער, שהרי זה דור אחר, לא אלו חרבו, שזה לא מוציא צער. אלא הטענה היתה שכבר מספיק, למה צריך להיות ה"אדיר" עכשיו? וזהו שאמרו "הזום רגלי אלוקינו שרוף באש" - שכבר שרוף - ולמה צ"ל האדיר עכשיו?

והסיפור הב' שקשור עם קודש הקדשים שזהו ענין התורה, "אין בארון אלא שני לוחות הברית". "משה קיבל תורה מסיני" - זה לא נשאר בקביעות בסיני - "במשך היובל המה יעלו בהר", אבל מה שתורה נמצאת בקביעות בעולם - זהו בקודש הקדשים. אלא שצריך להיות גם הענין דתפילה, ר' יהודה הי' מצלי אחת לל' יום - שהי' מתפלל פעם אחת, והי' לומד תורה במשך הל' יום. משום זה הי' גם בקודש הקדשים הענין דתפלה - אחת בשנה - קטורת, שהוא ענין נעלה בתפילה. על ידי כהן גדול וביום הכיפורים - עזר על כל השנה. אבל קודש הקדשים - הוא ענין התורה. החורבן בקודש הקדשים - הרי זה בתורה - חכמה דקדושה. וחכמה דלעומת זה - לפי ש"אתם קרויים אדם" אבל לעומת זה - בע"ח, שזהו "שועל" - חכמה דלעומת זה. המשל דר"ע - שועל ודגים. שזה מנגד על קדושה - שועל יוצא מקודש הקדשים.

והתיקון על זה ראה ר"ע. שמשנה טען שמתן תורה צ"ל על ידי ר"ע. רבן גמליאל הי' גם נשיא. ר' אלעזר בן עזרי' - הי' גם כהן. ר' יהושע - הי' גם לוי. אבל ר' עקיבא - כל ענינו - תורה, והוא ראה התיקון על תורה. בשעה שיש - שועל - "ציון שדה תחרש". התיקון - זקנים וזקנות ("זה שקנה חכמה", קנה - קנין שנעשה שלו) - שיהי' ברחובות - בכל ירושלים (לא רק בקודש הקדשים) שמלאה הארץ דעה את הוי'. מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות, הפצת המעיינות אף ברחובות, שיהי' משה ואהרן, ואנו בתוכם.

שער הגהות על Talks And Tales

Our matriarch {mother} Sarah ..

.. and all other women ..

ובנתיים ישתדלו לשחררה מבית פרעה, כיון שכנהוג אז הי' צ"ל הסכמת האח (הקרוב) הגדול לנישואי (מלבים?)

2

already become famous as a Gaon in his own right, while Rav Sherira Gaon devoted himself completely to the affairs of the Yeshiva, which was the highest Torah academy and Torah authority of the Jewish people at that time.

Rav Sherira Gaon reached a ripe old age of ^{about} 100 years. Toward the end of his life, he and his son Rav Hai Gaon were both arrested by Caliph Al-Cadir as a result of calumnies and false accusations; their properties were confiscated and their lives were in danger. However, they were later released and allowed to resume their high offices and activities. This sad experience evidently undermined the health of the aged Rav Sherira Gaon, and he died soon afterward. He was laid to rest in the town of Matha Mehasia.

Iggeret d'Rav Sherira Gaon

Like all the Geonim before him, Rav Sherira Gaon received inquiries from various Jewish communities near and far on various aspects of Jewish laws and customs, requests for explanations of difficult texts of the Talmud, ~~and~~ for guidance in communal affairs, and the like. In his long life, Rav Sherira received many such requests and inquiries, ^{but only} ~~and quite~~ a few of his replies and legal rulings have been preserved, as well as scholarly explanations and elucidations of difficult passages of the Mishna and Gemara. Most of the answers were written in Aramaic, the language of the Talmud, as in the case of the preceding Geonim. Some replies, however, Rav Sherira Gaon wrote in Arabic, which was used widely in those days in the many countries that were under the rule of the Arabs, whose influence had spread from Spain in the west to India in the east. Some ^{have been} ~~were~~ translated into Hebrew.

.. and quite but only a few ..

- 5 -

He and I spent some time together looking /
~~came to~~ ~~were at~~ the Rebbe Elimelech, ~~we looked for~~ some way to ease the decree against
 you. ~~and~~ We managed to get it reduced so that you should suffer ^{nothing worse than} poverty,
 which ~~should~~ be a penance for your sin.

"But inasmuch as you sincerely regretted your ^{mistake} ~~fault~~ and, in addition,
^{had done} you did me the great favor of ^{giving} ~~taking~~ me to Lizensk, I managed to get your
^{a favor} penalty reduced to ~~not~~ more than ~~ten~~ years of poverty, after which you would
again get on your feet."

From that time on, the merchant was more careful than ever not to hurt
~~the honor of~~ ^{in any way} anyone. He was very charitable and did many favors to needy
 Jews, with a feeling of deep humility and thankfulness to the Almighty.

.. more than ~~ten~~ a few years ..

city of Byblos, the earliest and, for many centuries chief Phoenician city, ~~and~~ was ^{the} ~~existing~~ center of papyrus trade. At that time (long before the discovery of paper as we now use) the main writing material was made from papyrus, a reed growing abundantly in Egypt from which the Egyptians manufactured scrolls for writing on. The Greek word byblos, meaning book, comes from the name of the city of Byblos, because through the merchants of this city they bought most of the Egyptian papyrus which they used for paper. The English word Bible comes from the Greek byblos, and paper gets its name from papyrus.

The modern Lebanese town of Jebeil stands near the ruins of Byblos. navigators as well as

Above all the Phonicians excelled as/shipbuilders and ship repairers.

From T'NaCh we learn that when King Shlomo built a navy at Etzion-Gever, near Elat, on the Red Sea, Hiram King of Tzor sent him expert navigators - "shipmen that had knowledge of the sea" - to train Shlomo's sailors the skills of navigation and seagoing. (I Kings 9:27).

~~That~~ Jews living among the Tzidonim (Phoenicians) learned from them various arts and crafts. Thus we find that when King Shlomo needed an expert craftsman in brass and brass works, he sent for Hiram of Tzor, ^{a Jew} from the Tribe of Naftali, whose father was also a man of Tzor and a skilled ^{two} at the entrance to the Sanctuary, and brass smith, to cast ^{sacred} pillars of brass/ ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ a molten sea, ten lavers, and ~~all~~ the other/vessels and utensils of the magnificent Beis Hamikdosh. (I Kings ch. 7).

Yet, with all the glory of a thriving civilization and an expanding empire; and with all their skills and craftsmanship; ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ and with all the riches they amassed as merchants and colonists - the Phoenicians were a primitive Canaanite people, steeped in the lowest kind of idolatry and pagan customs. They worshipped the Baal (a male-god) and Astarte (a female-god), and the ~~xxxxxxxx~~ Asherah tree, and many other gods, and spread their idol

[molten sea] ? brass sea!
 .. and all many of ..

-6-

cities.

Soon afterwards the whole region, with Syria as its center, became a province of the rising Roman empire. Of the once glorious Phoenician empire and thriving cities nothing was left but ~~xxxxxxxxxxxx~~ ruins. New towns ~~or~~ ~~xxxxxxxx~~ villages sprang up on the sites of the old majestic cities, but recovery was slow. With the spread of Christianity and the area being part of the Christian Byzantine empire, many inhabitants became christians.

In the early part of the 7th century (636 of the common era), Moslem Arabs conquered the region, and it became part of a large Arab empire, called the Omayyad Caliphate, with Damascus as its capital. The Arabic language gradually replaced Aramaic (Syriac) and Greek as the language of the inhabitants. The Islamic religion became the official religion, but Jews ^{also the} (and Christians) were allowed to practise their religions, ^{began their crusades}

In the 10th century (in the time of Rashi), the Crusaders/ from England, France, Germany and Italy, in order to liberate the Holy Land (the Land of Israel ^{is} ~~xxx~~ holy also to the Christians as well as Moslems) from the Moslems. And for the next 200 years the Crusaders ^{small Christian} states in the region. Remnants of their castles and fortresses abound in the area. Then came Saladin, the Islamic ruler of Egypt (whose personal physician was the great Maimonides) and drove out the Crusaders. In 1516 the Ottoman Turks conquered Syria and Palestine and ruled there until ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ World War I. In 1918, at the end of the war, when the Turkish Empire was broken up into small states, the League of Nations gave France a mandate over the provinces of Syria and Lebanon. In 1941, Lebanon was proclaimed as an independent republic. ~~xx~~ Though a small country - only four fifth; the area of the State of Connecticut [✓] - it has great stragetice importance because of its ^{and its population less than 1,500,00} location in the Near East. Unhappily, its political situation is very complicated because ~~of~~ its ~~xxx~~ predominantly Arab population is split up into

7130,

- .. to practise their religions, and **also the** Christians ..
- .. the Crusades **יסדו** small Christisan states ..
- .. its Location, in the Near East ..

THIS MONTH

Shabbos Chazon: The Shabbos before Tisha b'Av is called *Shabbos Chazon*, so called because of the *Haphtorah* read on this Shabbos, which is taken from the first chapter of the prophet *Isaiah*, beginning with the word *Chazon* ("The vision of Isaiah").

Tisha b'Av: Five tragedies befell our people on the 9th day of Av, which make it the saddest day of the year, and a fast day from sunset of the 8th of Av to nightfall of the following day: (1) On that day G-d declared that the generation that had left Egypt would die out in the desert during the 40 years' wanderings. (2) On the 9th of Av the first Beth Hamikdash was destroyed by the Babylonians. (3) On this day, too, the second Beth Hamikdash was destroyed by the Romans. (4) The fortress of Bethar was destroyed by the Romans, and Bar Kochba's revolt for liberation was crushed. (5) The city of Jerusalem was razed to the ground and ploughed over.

Shabbos Nachamu: The Shabbos after Tisha b'Av is called *Shabbos Nachamu* after the *Haphtorah* taken from chapter 40 of *Isaiah*, beginning with the word *Nachamu* ("Comfort you").

The 15th of Av: When the Jewish people lived on their land in ancient days, this day was an occasion for celebration in memory of several happy events. No *Tachnun* is said on this day. If it occurs on Shabbos, *Av Horachanum* is omitted, as well as *Tziokos'cho Tzedek*.

MAZZAL TOV, BAR MITZVAH!

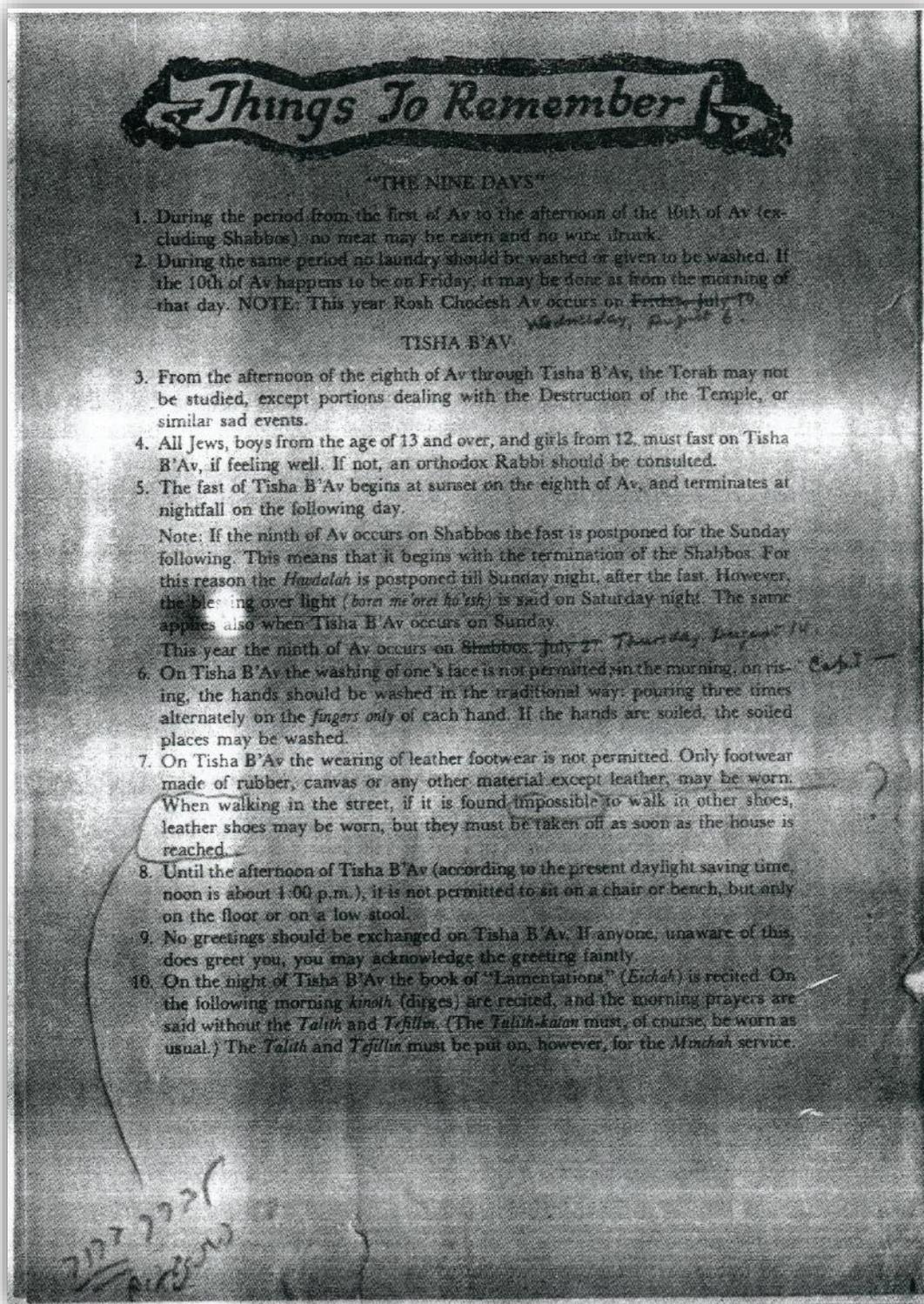
Moshe Yakov Frankel - משה יעקב ש"י
ש"ק פ' דברים, ט' מנחם-אב, החשמ"ה
Long Beach, N.Y.

Hirsh Leib Minkowich - הירש ליב ש"י
ראש-חודש מנחם-אב, החשמ"ה
Brooklyn, N.Y.

Azriel Brown - עזריאל ש"י
ש"ק פ' עקב, החשמ"ה
Far Rockaway, N.Y.

TALKS AND TALES (ISSN 0039-9213) is published monthly by MERKOS L'INYONEI CHINUCH, Inc. 770 Eastern Parkway, Brooklyn, New York 11213. NISSAN MINDEL, Editor. Copyright 1966 by MERKOS L'INYONEI CHINUCH Inc. Second class postage paid at Brooklyn, N.Y. Subscriptions: \$3 for one year, \$8 for three years. TALKS and SHMUESSEN - \$5 for one year, \$14 for three years. Contents vary in each issue. Single copy: 30 cents. POSTMASTER: Send address changes to: TALKS AND TALES, 770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213 Tel. (718) 493-9250 - 774-4000.

1966

when walking . . reached לברר ברור התנאים

impossible ?

-3-

to His Torah and Mitzvos, and to serve HaShem with joy and gladness of heart. This will hasten the complete Geulo (deliverance) from the Golus, through our righteous Moshiach. Then Tisha b'Av and all other days of ^{similar} fasting and sadness will be transformed into days of gladness and rejoicing, as our eyes will behold HaShem's return to Zion with mercy.

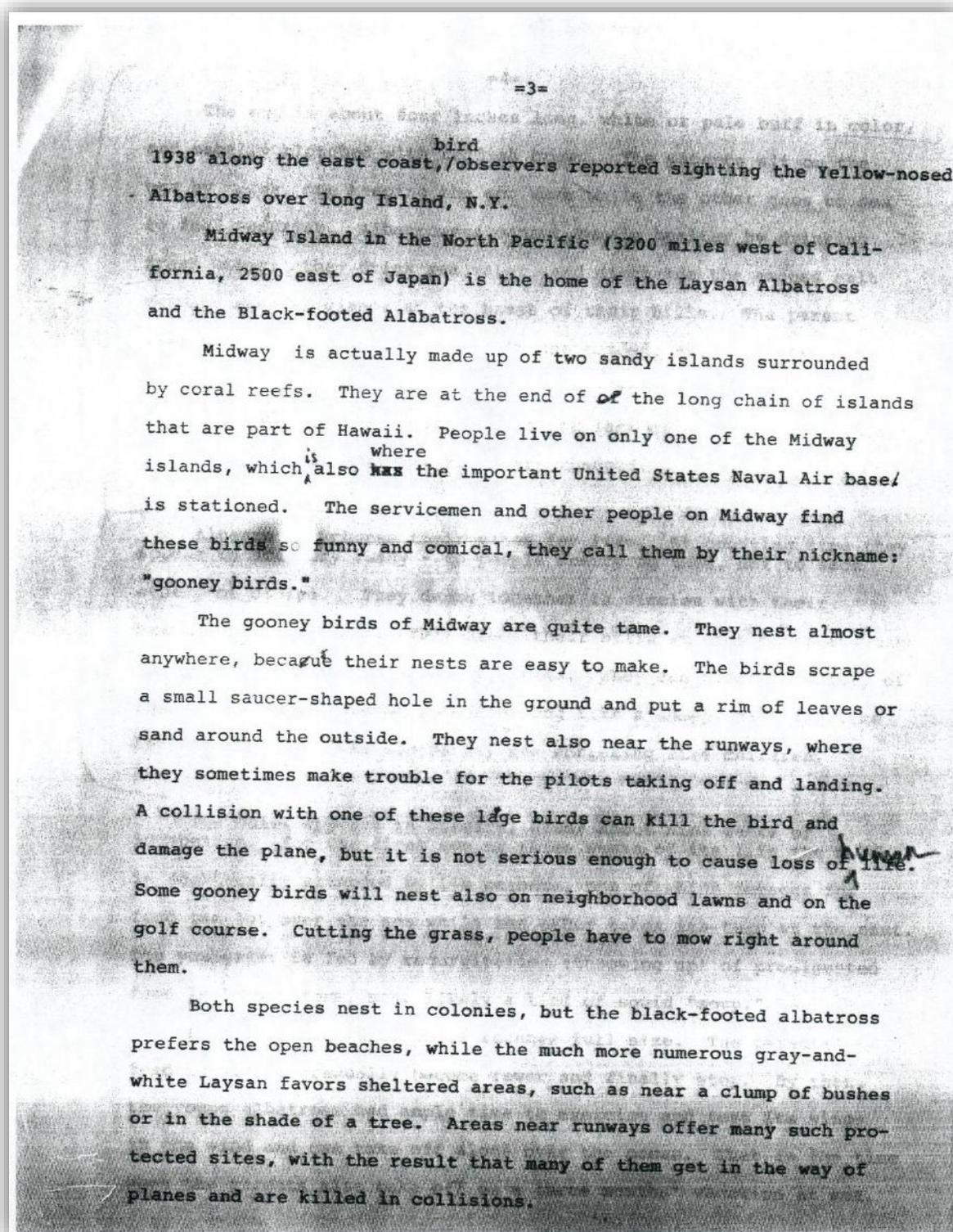
Let us do our part, and HaShem is certain to do His. Then we shall see the fulfilment of our ardent Tisha b'Av prayer and the keynote of the day:

הָשִׁיבוּנוּ ה' אֵלֵינוּ וְנָשׁוּבוּ, חֵדֶשׁ יָמֵינוּ כְּקֵדָם

"Bring us back to you, HaShem, and we shall return;

Renew our days as of old.

.. all other days of **similar** fasting ..

.. to cause loss of human life ..

and obey all His laws, then I shall not send to you all the sicknesses I sent to Egypt, for I, G-d, am your Healer."

Here, Jews received a fundamental lesson regarding Mitzvos, ~~so to say~~. *HaShem says in effect:*

"You have seen with your own eyes something that you cannot understand or explain with your intelligence. How can a bitter piece of wood sweeten bitter, poisonous water? Only if G-d so wills it. And it does not matter if you can understand it with your intelligence, or not. *So it,*

This is ~~is~~ also with the Divine Mitzvos." *ff* The Almighty assures us that the only way for a Jew to have a healthy soul in a healthy body is by fulfilling G-d's laws in the everyday living.

We really have to follow every Mitzvah just because the Almighty commanded us so to do, and not because He promised us a reward - (though that will come in any case). *If you ask How is doing Mitzvos going to help me to be healthy in body and in soul? - HaShem*
~~The Lord~~ says: "I am G-d, your Healer." *&* When a doctor writes out a prescription ~~for~~ ^{the} a medicine for a patient, ~~and~~ it does not matter whether the patient understands how ~~it~~ will help him. He merely has to follow, ~~thoroughly~~ ^{faithfully}, the doctor's instructions.

G-d assures every Jew that He, HaShem, is his personal doctor. And not only is HaShem able to heal ~~one~~ ^{a person} from ~~every~~ any illness, physical or mental, but He can also prevent one from becoming sick, which is even better.

All ^a Jew has to do is to ~~take heed~~ ^{follow} of his Divine Doctor's instructions, which clearly spell ^{are} out ~~how~~ ^{ed/} to have a "healthy soul in a healthy body."

the poor and needy. When a famine broke out in the land, Rabbi Judah the Prince opened his orchards and stores of food to feed the hungry.

Because of his high moral character and teachings, because of his refusal

the flesh of an animal or bird, but he who refuses to engage in the study of the Torah is not justified in eating the flesh of the lower creatures, of whom he is one.

THE PROPHET HABAKKUK

The prophet Habakkuk lived at the time of the exile of King Jehoniah, eleven years before the destruction of the First Beth Hamikdosh in the year 3328 (after creation). He succeeded Nahum in the line of prophecy in the year 3254 and became a link in "the chain of tradition" which reaches back to Mosheh Rabbenu.

Habakkuk's main prophecy was directed against the kingdoms of Babylon, Persia and Media, which were later to grow into world powers, conquering the Land of Israel and the rest of the ancient world.

Habakkuk owned several estates which he had inherited in the Land of Israel, where he remained even after the Exile.

One evening, when the laborers had finished their work in the fields and were gathered for their evening meal, G-d's word came to the prophet, instructing him to take some food from the meal and carry it to Daniel, who had been cast into a lion's den in Babylon.

Habakkuk wondered how he could possibly take of this meal and transport it to Daniel, who was hundreds of miles away in Babylon. But at that very moment an angel lifted up Habakkuk by the hair of his head and, an instant later, had carried him into the lions' den where Daniel was confined.

While the hungry, savage lions prowled about their den round and round the two prophets, yet without touching them, Habakkuk and Daniel sat down together to feast in comfort of the food brought by Habakkuk. Together they praised

G-d for the wonderful miracles He had shown them. At this meal Daniel related to his visitor about his life in the royal palace of Babylon and of the events that had led to his being thrown among the lions.

"When Darius, king of Media," began Daniel, "appointed me as his adviser, a post in which I had served the Babylonian kings before him, the other courtiers in the palace were filled with envy, jealous that the king had promoted me and given me so much power and honor, and more so because he showed so much respect for my religion. They therefore sought ways and means to poison his mind against me.

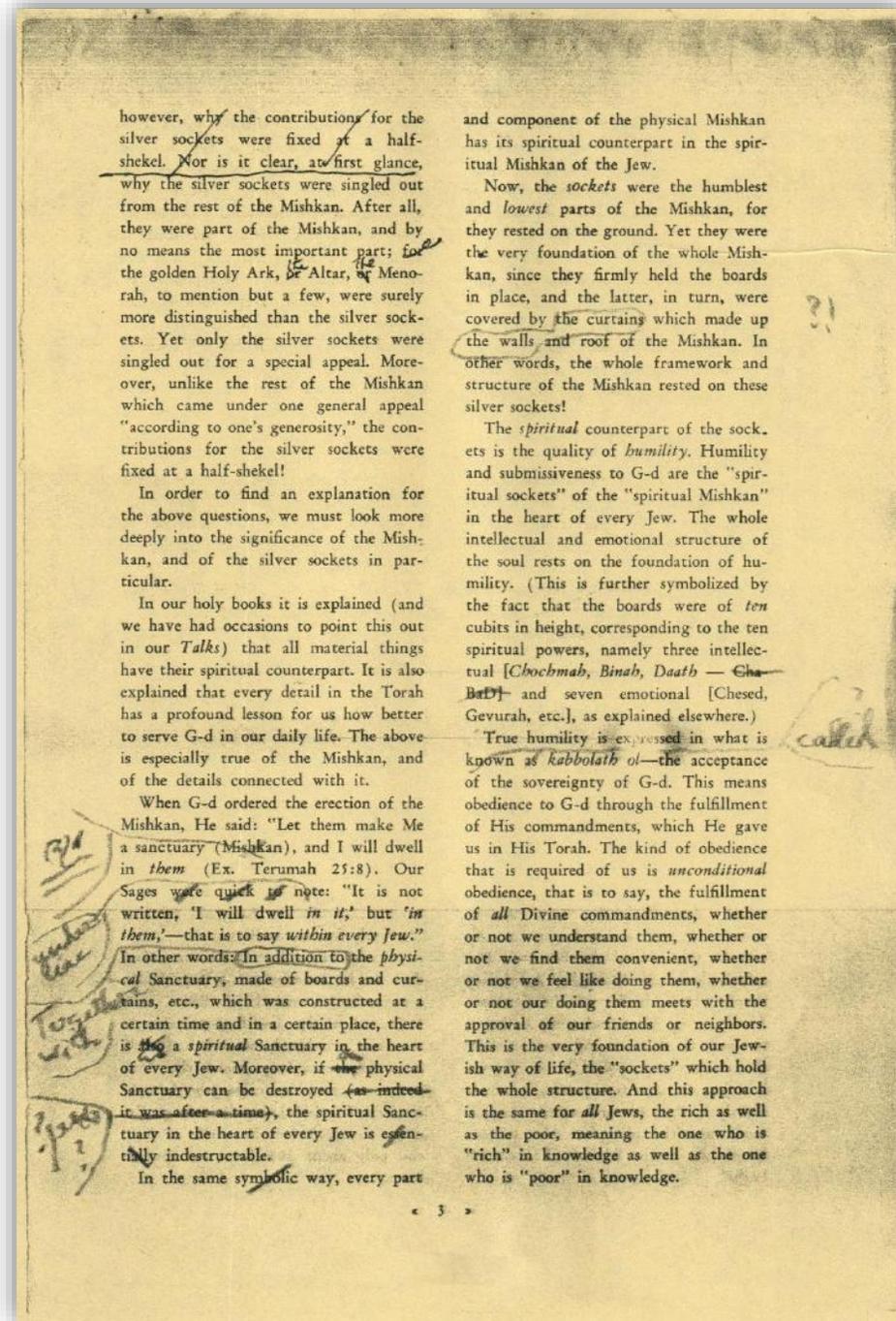
Since they could discover no crime I had committed, they tried another method. They persuaded the king to proclaim a law throughout his kingdom, that every citizen should acknowledge the king as their "god," and that for a period of thirty days no-one should ask a favor of, or utter a prayer to, anyone other than the king alone.

Though I knew the great peril in which I stood, I naturally continued to pray to G-d three times daily—*Shachrit*, *Mincbab* and *Maariv*—as in the past. My enemies were watching me and caught me engaged in this "crime." They requested the king to inflict the penalty published for this violation of the royal decree, namely, to have me thrown into a den of wild and hungry lions so that I should be devoured alive.

The king, aware that I was innocent of any desire to rebel against him, tried

(The Haftarah on the second day of Shavuoth is taken from Habakkuk 2:20-3:19)

אגודת ישראל
 12 74 9017
 - 9017

(Mishkan) מקדש

.. were quick to note .. [.]

[in addition to] **Together with**

.. there is also a ..

.. if ~~the~~ a physical ..

and component of the physical Mishkan has its spiritual counterpart in the spiritual Mishkan of the Jew.

Now, the *sockets* were the humblest and *lowest* parts of the Mishkan, for they rested on the ground. Yet they were the very foundation of the whole Mishkan, since they firmly held the boards in place, and the latter, in turn, were covered by the curtains which made up the walls and roof of the Mishkan. In other words, the whole framework and structure of the Mishkan rested on these silver sockets!

The *spiritual* counterpart of the sockets is the quality of *humility*. Humility and submissiveness to G-d are the "spiritual sockets" of the "spiritual Mishkan" in the heart of every Jew. The whole intellectual and emotional structure of the soul rests on the foundation of humility. (This is further symbolized by the fact that the boards were of *ten* cubits in height, corresponding to the ten spiritual powers, namely three intellectual [*Chochmah, Binah, Daath* — *Chabad*] and seven emotional [*Chesed, Gevurah, etc.*], as explained elsewhere.)

True humility is expressed in what is known as *kabbolath ol*—the acceptance of the sovereignty of G-d. This means obedience to G-d through the fulfillment of His commandments, which He gave us in His Torah. The kind of obedience that is required of us is *unconditional* obedience, that is to say, the fulfillment of *all* Divine commandments, whether or not we understand them, whether or not we find them convenient, whether or not we feel like doing them, whether or not our doing them meets with the approval of our friends or neighbors. This is the very foundation of our Jewish way of life, the "sockets" which hold the whole structure. And this approach is the same for *all* Jews, the rich as well as the poor, meaning the one who is "rich" in knowledge as well as the one who is "poor" in knowledge.

.. destroyed (as indeed it was after a time) **המשכן ?!**

.. is essentially indestructable ..

.. same **symbolic** way ..

the curtains .. the walls ?!

.. what is ~~known~~ as ? **called Kabbolath Ol** ..

Now it so happened that during the many years of enslavement in Egypt, especially after the cruel Pharaoh ordered that every Jewish male child born should be thrown into the River Nile to die, Jewish mothers had to hide their newborn baby boys, and many of them grew up uncircumcised. Now, however, as the hour of their liberation was near, the Jewish mothers feared no more their cruel oppressors, and ~~all~~ ^{many} Jewish males, young and old, who were not circumcised, joyfully underwent circumcision - on the tenth day of Nissan, so that they would be completely healed by the time they were to leave Egypt for good.

As in the case of the Korban Pesach, which was an act of extraordinary courage in the face of ~~maxxxx~~ ^{life-threatening} danger, the circumcision of ~~all~~ the uncircumcised Jewish males was similarly an act of complete trust in HaShem. The Jews took care to carry out these two G-d-given Mitzvos ^{eagerly and with love, in order} to be worthy of the freedom which G-d had promised them.

With Great Wealth

On the 15th day of Nissan in the year 2448 (after Creation), all Jews - men, women, and children - with ~~xxx~~ their domestic animals and all their possessions, went out of Egypt triumphantly and with pride. Every Jew took with him many mules loaded with gifts from their Egyptians neighbors. The Egyptians had showered their gifts upon the departing Jews, some out of fear, ~~but most~~ ^{some} of them - willingly, even eagerly, desiring to ingratiate themselves in the eyes of their former slaves; still others - repentantly, as these gifts would ~~maxxxx~~ ^{in some small degree} compensate for all the years of slavery they had forced upon the Jews. Perhaps some Egyptians now even remembered the long-forgotten Joseph and his father and brothers

.. and **many** Jewish males ..

.. the circumcision of **all** the ..

.. **but most some** of them ..

שער מכתבים באנגלית

By the Grace of G-d
30th of Tishrei, 5718
Brooklyn, N.Y.

Miss Joyce Litvin
81 Evans Street
Boston, Mass.

Blessing and Greetings:

This is in reply to your several questions:

(1) You asked, how long is it since I assumed my present office?

This was after the year of Aveilus (mourning) from the day my father-in-law of saintly memory passed on, on the 10th of Shevat, 5710.

(2) You asked, why do Jewish women wear a shatel?

You should bear in mind, first of all, that when it comes to any one of the many Mitzvoh which G-d has given us, no man can understand all the reasons for it, because a man's understanding is limited, while G-d's Wisdom is without end. For example: a small child could not understand the wisdom of a big professor, even if the professor tried to explain it to the child. Remember, both of them are human beings, and the only difference between the professor and the child is in the number of years each one of them has been learning things: the baby has been learning for a number of days only, and the professor has been studying for many years. Yet it would be silly for the baby or child to ~~ask~~ to understand a deep and difficult theory of the professor. Much, very much greater is the difference between a man, who was created by G-d, and the Creator Himself, Who is eternal, and Whose Wisdom can in no way be compared to that of man, even the wisest of men, who has been learning even to 120 years. Therefore, the wise man and smart child will not question or worry about all the reasons of a Mitzvah, but will do it willingly and joyfully.

Additional However, there are Mitzvoh where G-d, in His kindness, has disclosed a reason, only one or two of the infinite number of reasons. In connection with the Shatel, one of the reasons (but by no means the only one) is that it makes the marriage between a man and his wife a holier union, and the two of them become like one. This brings them G-d's blessings, making it a happy marriage, and that the children should also be well and happy, and well provided for in all their needs.

(3) You asked, finally, why isn't a lady a Rabbi?

You surely know that there were Jewish women who were leaders of all our people, such as the prophetess Deborah, and others. But

/thing

these were exceptional cases. For, when G-d created the world, He gave each creature some/special to do, and to the woman He gave the most wonderful of all things - to be a mother and raise children, and bring them up in the true Jewish way, so that among these children many will grow up to be leaders of our people Israel. This is a full-time and life-time responsibility, and it leaves no room for other responsibilities which take up all one's time for the rest of one's life.

In conclusion, it should be remembered that in trying to increase one's knowledge one should have one's mind on such things that will help him, or her, in daily conduct to serve G-d all the better. Things of immediate importance should come first, and things which are not of immediate importance should come later, at their proper time. The thing which is of immediate importance to you is to try to improve your daily conduct, for there is always room for improvement, and to show a good example to your friends by devoting yourself to your studies and conduct, and G-d will surely bless you with success.

With blessing,

By the Grace of G-d
17th of Marcheshvan, 5718
Brooklyn, N. Y.

Mr. Shlomo Leib Litvin
81 Evans Street
Dorchester 24, Mass.

Greeting and Blessing:

I duly received your letter of October 31st, regarding the Yeshiva affair. I also received a report in the same vein from Rabbi Groner.

I can well understand your impatience, and the motivation behind it is certainly to be commended, inasmuch as you are eager to see the Yeshiva grow and develop. I am certain that this will be so. It is interesting to note that the words "G-d created everything in its good time" (Kohaleth 3:11) are interpreted in the Midrash to refer to the day of giving the Torah. This event took place in the 26th generation, or in the year 2448, after Creation. The delay seems hard to understand. Yet, our Sages assure us this was its good time. If there is unavoidable delay in the Yeshiva matters, we must be confident that that is for a good purpose and that things will come to fruition at a good time.

regards ✓

I was gratified to read in your letter that Mr. Berman was pleased to receive my letter. This gives me the hope that he remembers our conversation, and that it has had practical results and influence in his daily life. I refer, of course, to matters of Torah and Mitzvoth.

I trust that my previous letter to you, and my letter to your daughter, were received. I also hope that the reason your wife did not accompany you on your visit here was a pleasant one.

With blessing,

By the Grace of G-d
29th of Shevat, 5718
Brooklyn, N. Y.

Mr. Shlomo Leib Litvin
81 Evans Street
Dorchester, Mass.

Greeting and Blessing:

I was pleased to see you at the Farbrengen of Yud Shevat, and, subsequently, also to receive regards from you and the children through Mrs. Litvin, who also left with me a little album with photographs of the new Yeshiva building. I trust that your wife conveyed to you my answers to your questions, and also a report about the visit of the group of women from Boston. I trust that the visit of this group will have fruitful results in their work to strengthen Yiddishkeit in general, and in behalf of the Yeshiva in particular.

I would like to add that, inasmuch as I find a number of vacant pages in the album, and inasmuch as, for the time being, the pictures represent only a building, I trust that very soon the album will be filled with pictures of the boys and girls who will be learning in this building, so that the building will become alive with their voices and with the spirit of the Torah and Mitzvot. Moreover, as all Holy things should be on the ascendancy, I trust that the building will soon be filled to overflowing, so that it may be necessary to look even for more ample quarters. This is not a far-fetched dream, for "nothing stands in the way of the will," and where there is a determination, the results are assured.

With prayerful wishes in all above, as also in your personal affairs,

With blessing,

I just received your letter of February 11th, with enclosures.

With regard to the message that I gave to the group of women that visited me, I trust that it was mentioned to you that at the conclusion of it, I asked if everything I said was clear to them, and the reply was in the affirmative. However, since I see from your letter that not everything was clear after all, I would suggest that someone attempt to write down on paper what is remembered of my talk to the women, and send it to me, whereupon I will go over it and make all the necessary corrections, additions, etc. Needless to say that it is best to do it without delay, as long as the words are still fresh in the memory. I am therefore sending this letter Special Delivery.

Inasmuch as we are on the eve of the month of Adar, of which our Rabbis say that with the arrival of Adar there should be an increased measure of joy, I trust that this will be so in your affairs, both public and spiritual, as well as personal and material, which all go hand in hand together.

By the Grace of G-d
20th of Sivan, 5718
Brooklyn, N. Y.

Mrs. S. L. Litvin
81 Evans Street
Dorchester 24, Mass.

Blessing and Greeting:

In addition to the letter which I have written to your husband, in which you are also included, I would like to add a few words on the subject which we discussed when you were here, namely, the work and policy of the Neshei in your community.

Ideally, the policy of the Neshei should be to make room for all women who desire to participate. Unfortunately, in view of the situation which has been created, which placed the issue on the basis of "either" or "or," there can be no question but that the older members who have founded the organization and also put their heart and soul into it, must have priority, and they cannot be expected to leave the organization so that new members could attend.

May G-d grant that there be peace and harmony everywhere, and in your circle in particular.

With blessing,

By

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין ג. י.

B.H. 16th of Sivan, 5722
Brooklyn, N.Y.

Mrs. M. Wilensky
318 Terrace Avenue
Cincinnati 20, O.

Blessing and Greeting:

After not having heard from you for a very long time, though I inquired about you indirectly, I was pleased to be informed by Machne Israel that a letter was received from you today. On the basis of "no news, good news," I gather that all is well with you, though I would like to hear it specifically.

I take this opportunity to refer to your late husband's (of blessed memory) work on Sefer haRikmah. If, as it seems, it is too complicated an undertaking to publish the whole book again with your husband's commentaries, and the long delay in publishing it seems to bear this out, it would be well to publish at least your husband's work on it, which would surely be easier. Remembering your husband from Berlin, and knowing of the high esteem which he enjoyed, there should be many scholars who would be interested to see his work published. If there is anything I can do in this connection, I shall be glad to do it.

additions
additions

With prayerful wishes and

With blessing, *M. Schneerson*

98194-10 (10)

By the Grace of G-d
5th of Teves, 5725
Brooklyn, N. Y.

Mrs. Esther Morquez
Tevzi Pacha Blvd.
148/4 Aydin Apt.
No. 5 Birinci Kat.
Izmir, Turkey

Blessing and Greeting:

I am in receipt of your letter of
November 23rd.

With regard to the matter of astrology,
about which you write, and similar things,
you surely know that this is not the Jewish
way. Ashkenasi

I will again remember your daughter in
prayer, when visiting the holy resting
place of my father-in-law of saintly memory.

I was pleased to read that you are
trying to use your good influence to spread
the observance of the Jewish way of life,
and may G-d grant that you should continue
to do so with joy and gladness of heart.

With blessing

By

שער התמונות

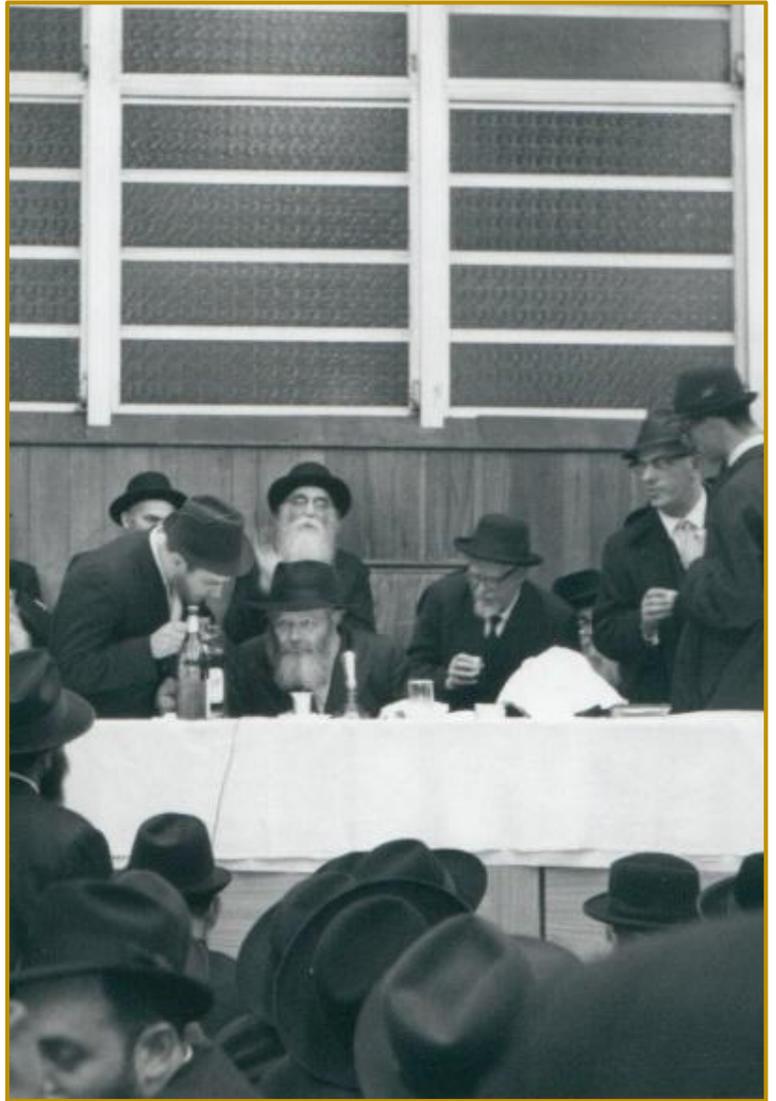
ה' כסלו ה'תשכ"ט

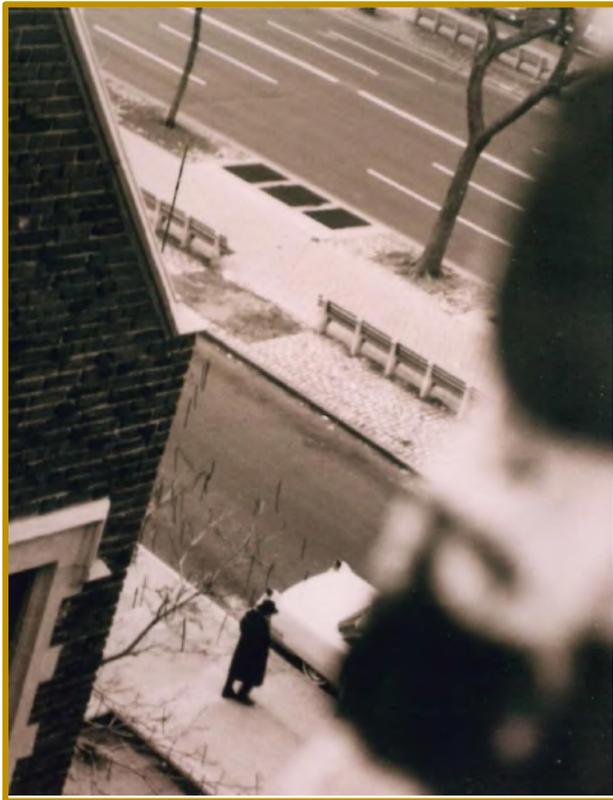

תשרי ה'תשי"ט-כ"א

תשרי ה'תשכ"ז

ליג בעומר ה'תשי"ז

ליג בעומר ה'תשי"ז

קיץ ה'תשכ"א

מוצאי פסח ה'תשכ"ה

קיץ ה'תשכ"ט לערד

ט' שבט ה'תש"ל

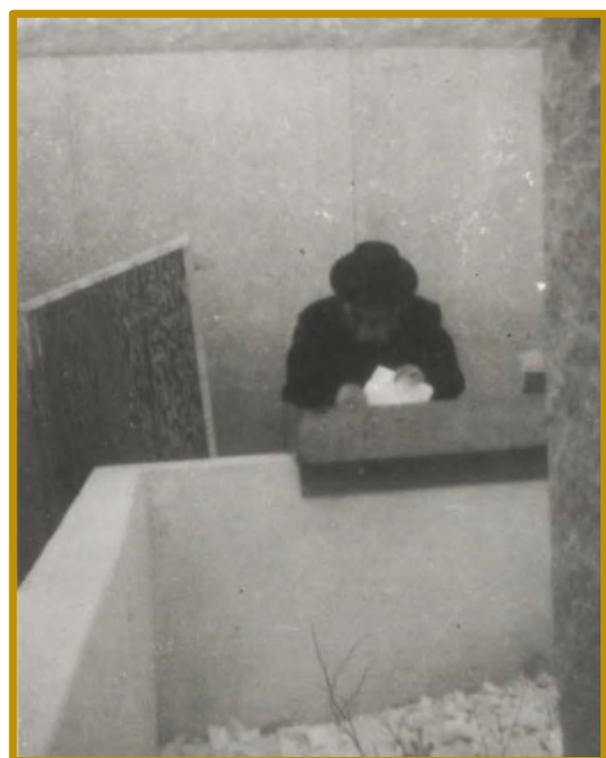

י"ד שבט ה'תש"ל

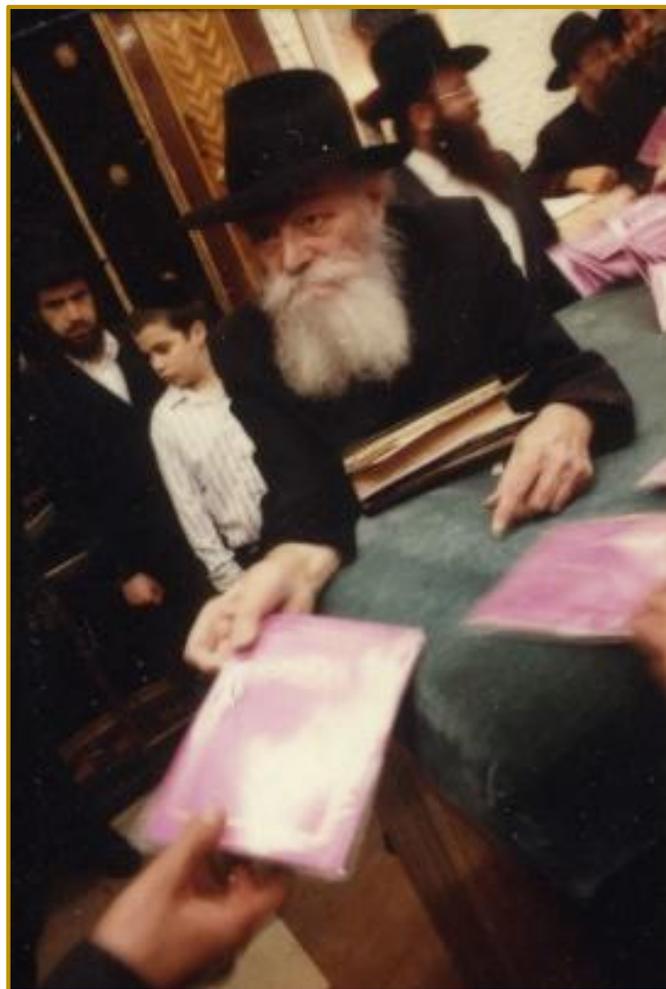
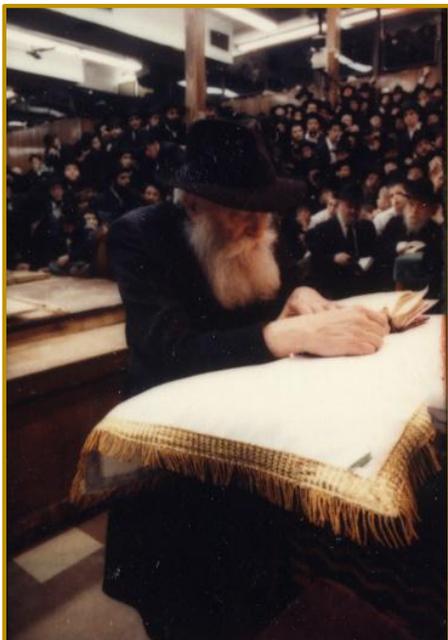
יו"ד שבט ה'תשט"ז

יו"ד שבט ה'תשכ"ד

שבט-אד"ר ה'תשנ"ב

- שלושים שנה -

פורים ה'תשכ"ט

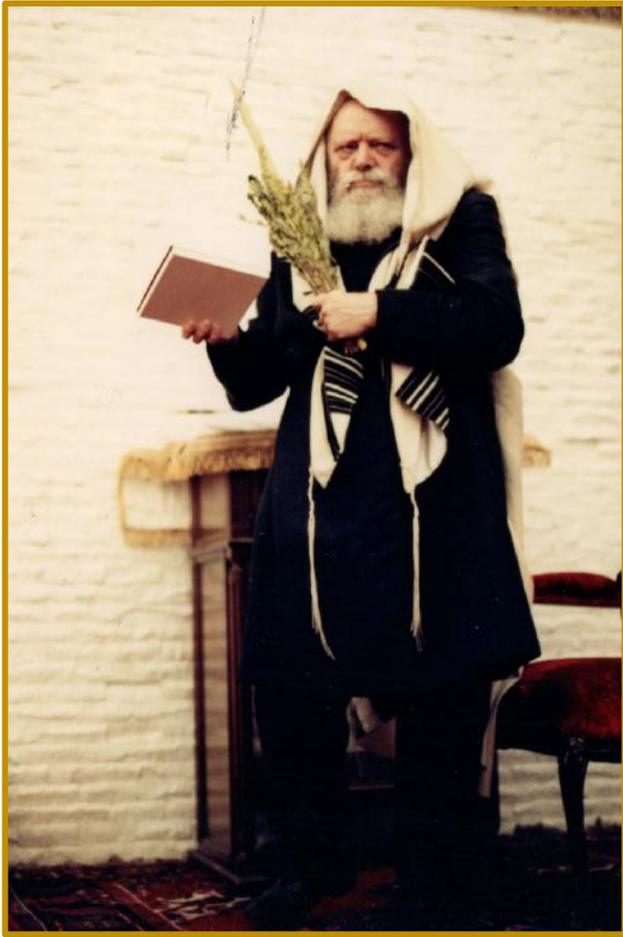
פורים ה'תשמ"ב

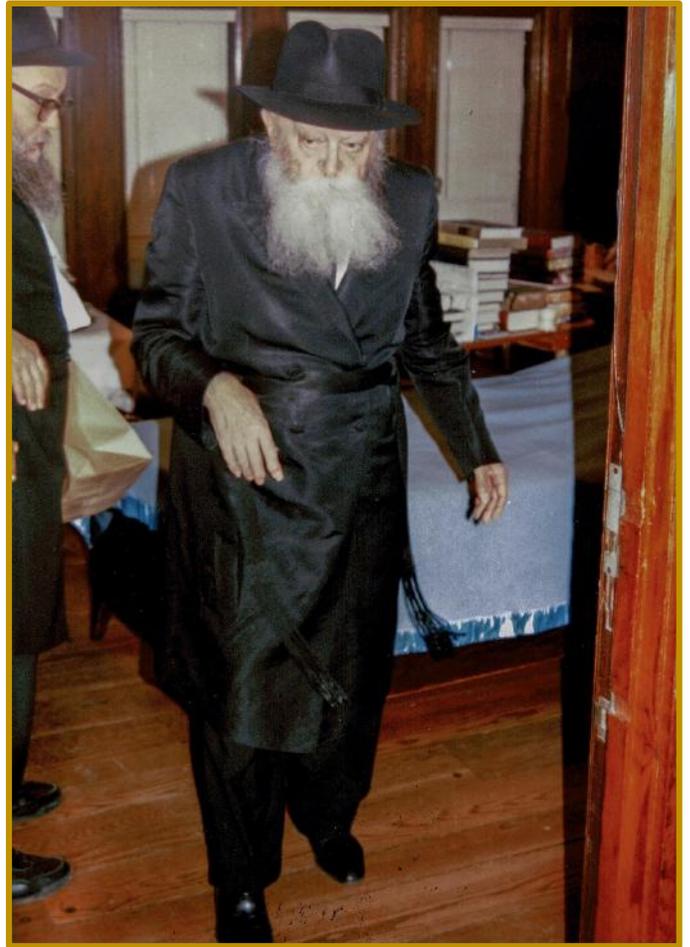
חנוכה ה'תשמ"ט

חנוכה ה'תשנ"ב

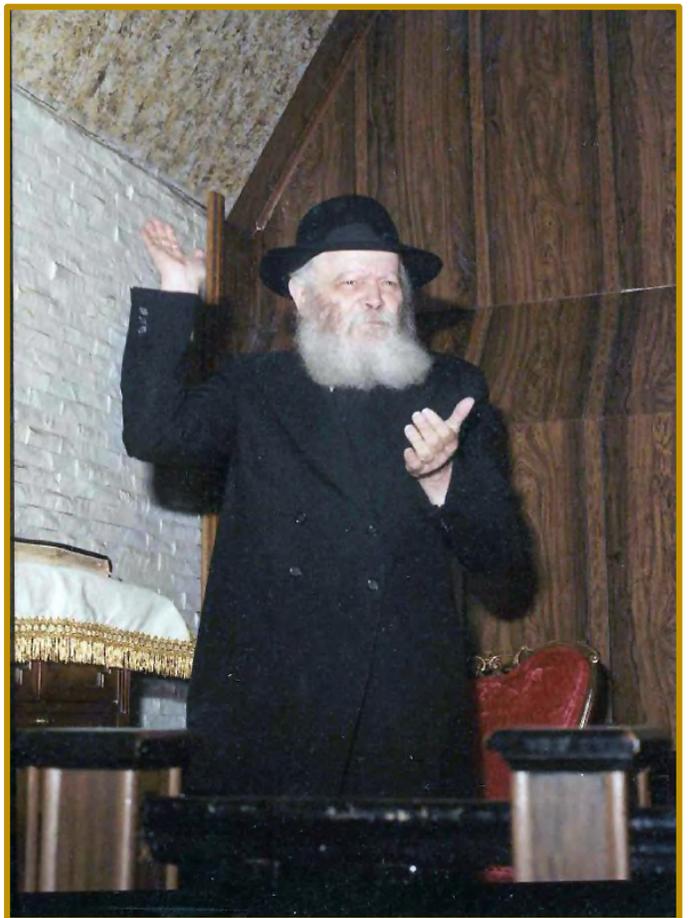
סוכות ה'תשמ"ג

ניסן ה'תנש"א

אייר ה'תשמ"ז

אייר ה'תש"מ

משמחת נישואין של מנחם מענדל ושיינא ברכה שמוקלער

כ"ט אלול ה'תשמ"ח

היתשליד-היתשלי"ה לערד

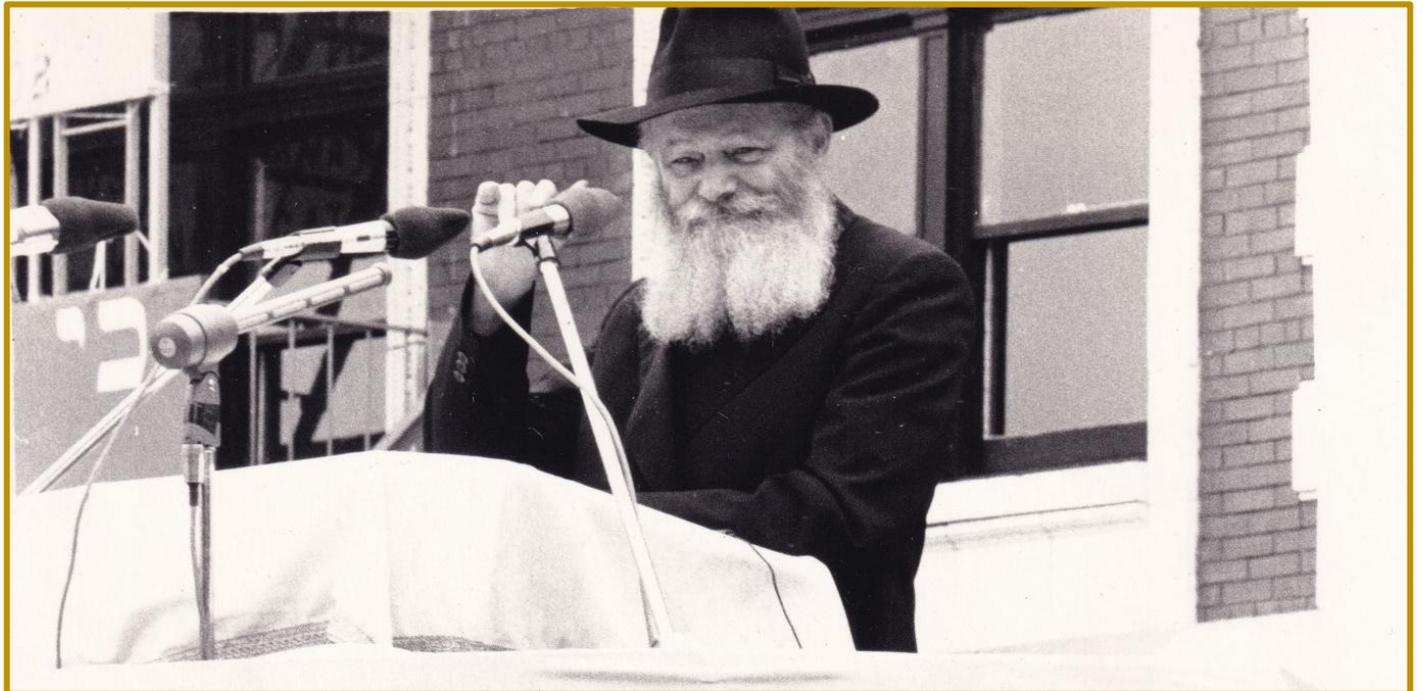
חנוכה היתשי"נ

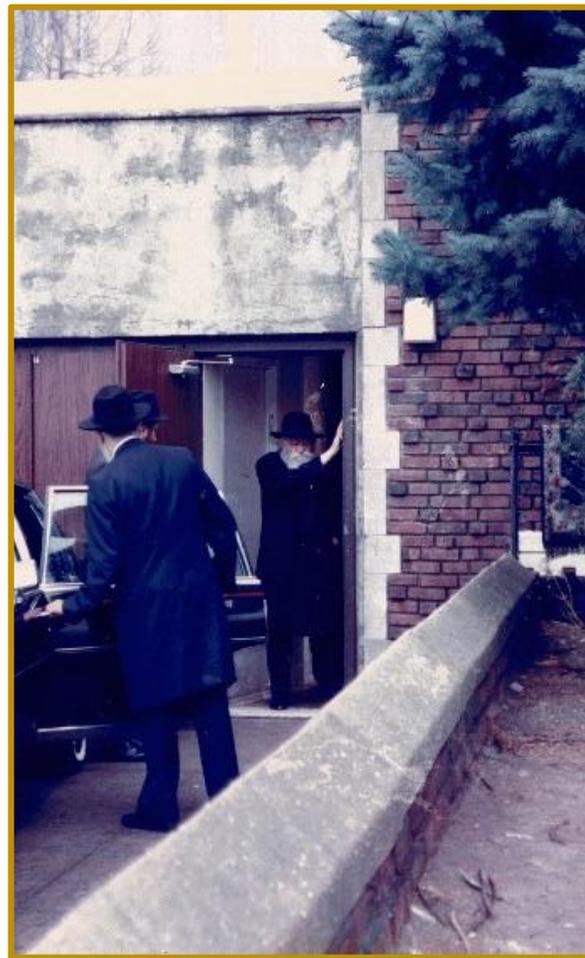
ל"ג בעומר ה'תשמ"ז

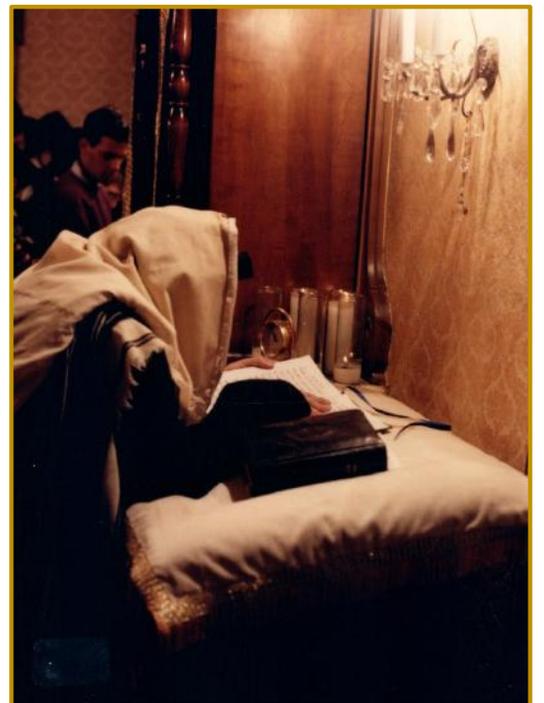
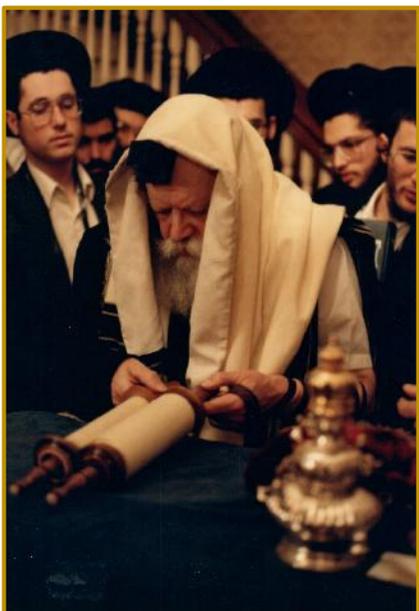
ל"ג בעומר ה'תש"נ

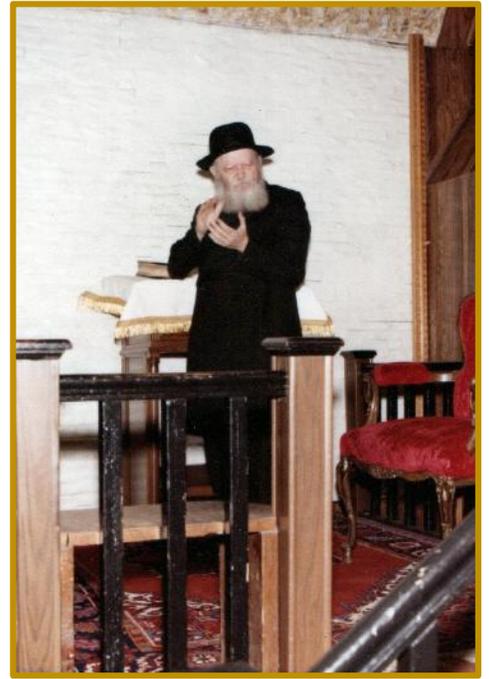
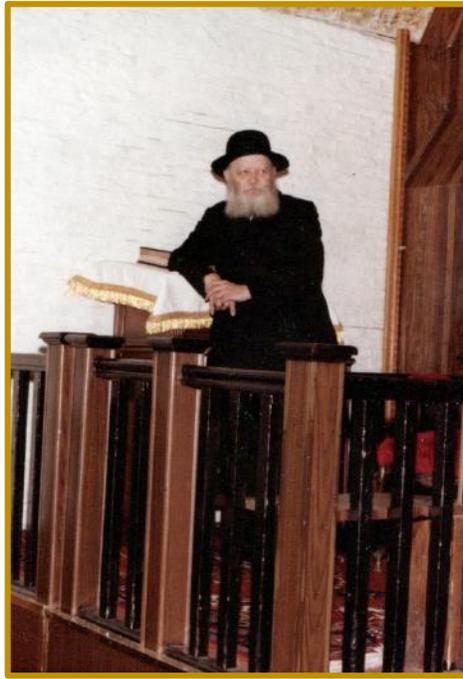
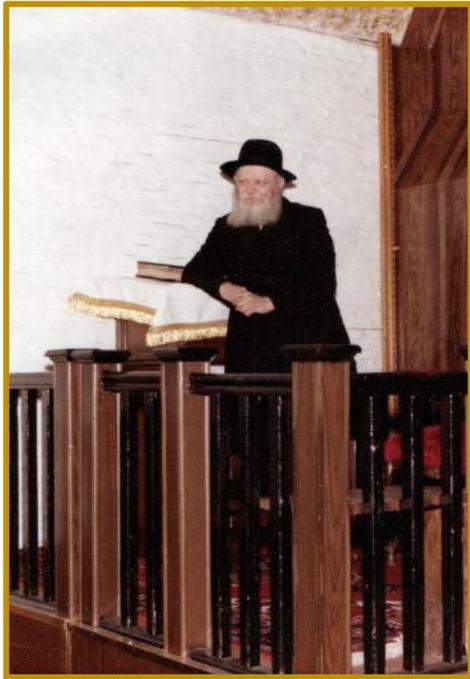

ל"ג בעומר ה'תשל"ז

ה'תש"ז-ה'תנש"א

מנחם אב ה'תשל"ט

ה'תשמ"ט לערך

סוכות ה'תנש"א

סוכות ה'תשנ"ב

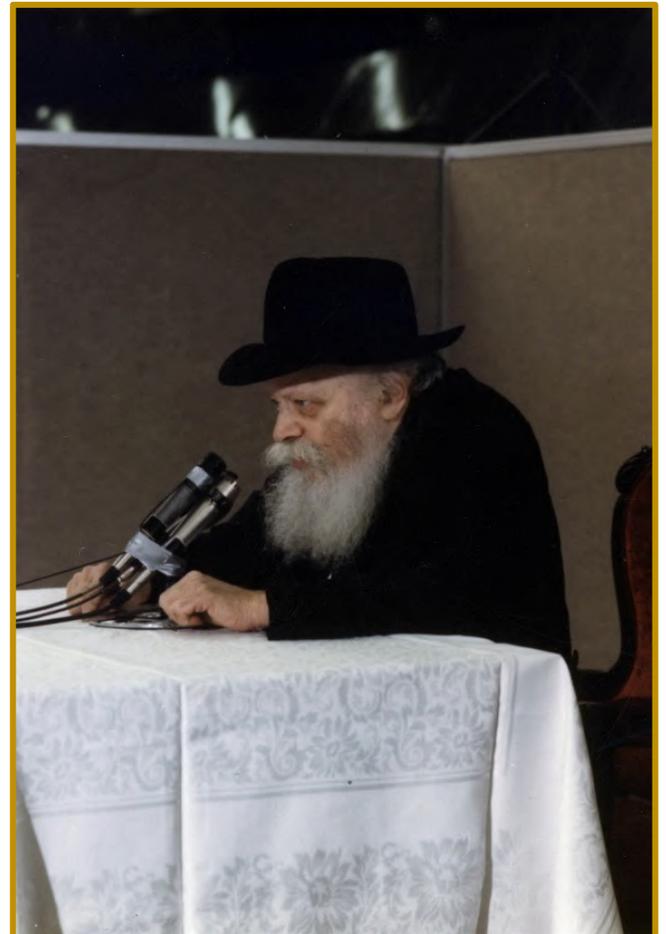

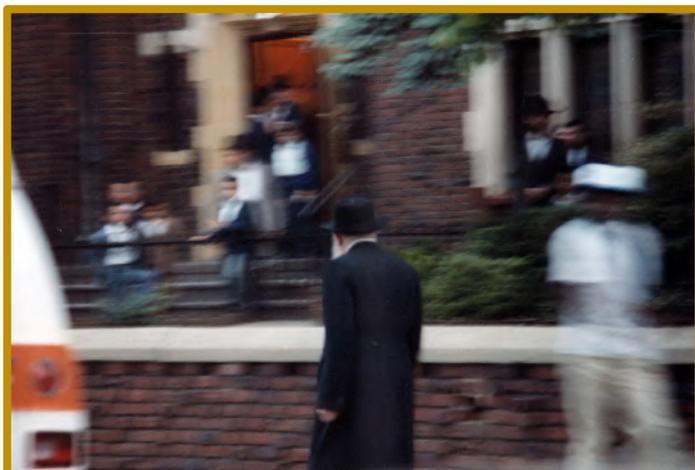
תשרי ה'תשנ"א

אדר ה'תנש"א

תשרי ה'תש"נ

שבועות ה'תשל"ט

תמוז ה'תנש"א לערך

תמוז-מנחם אב ה'תש"ז

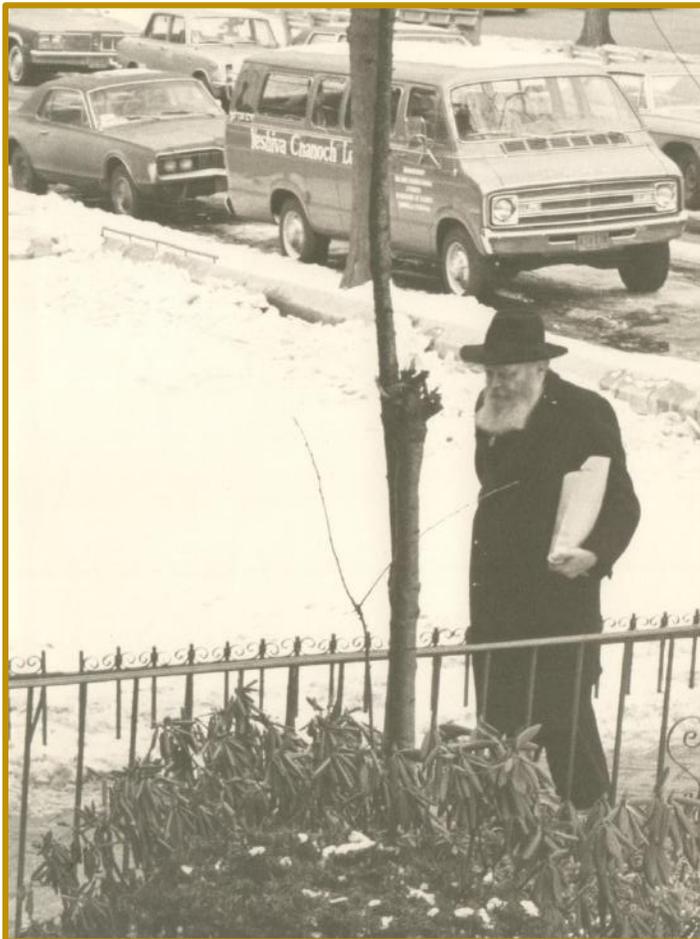
ה'תשנ"ג

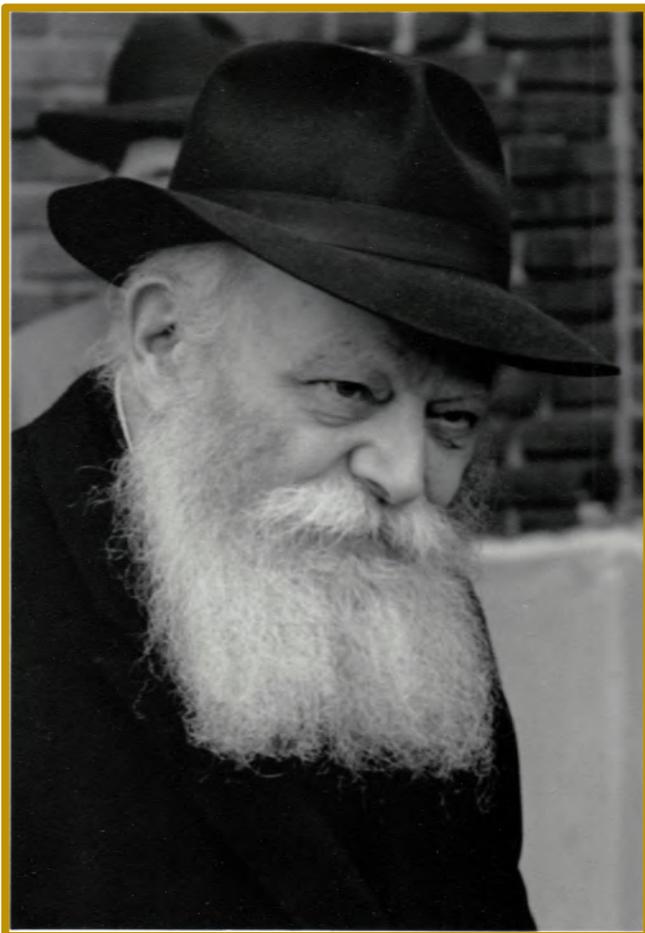

יו"ד שבט ה'תשי"מ

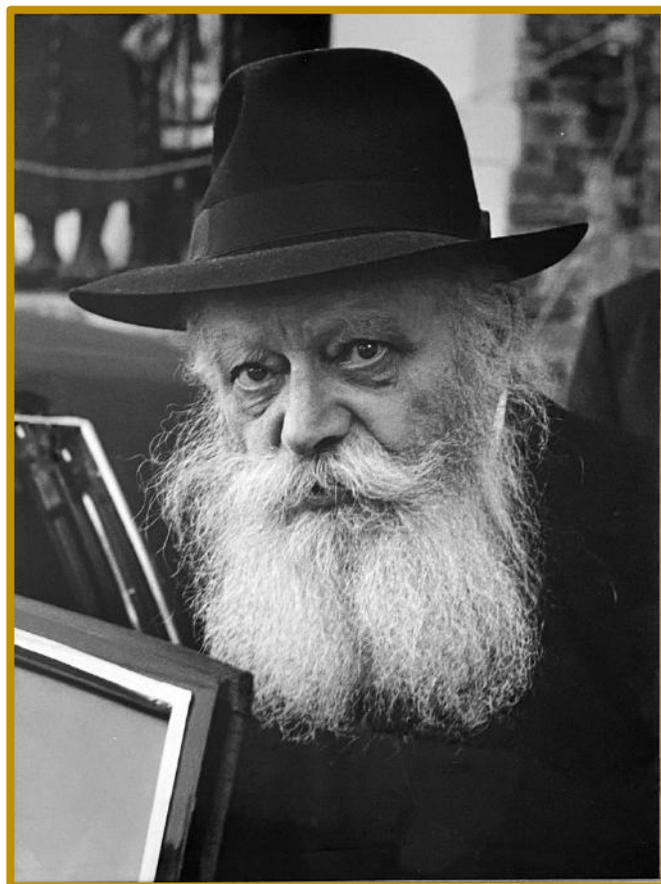

יו"ד שבט ה'תשל"ב

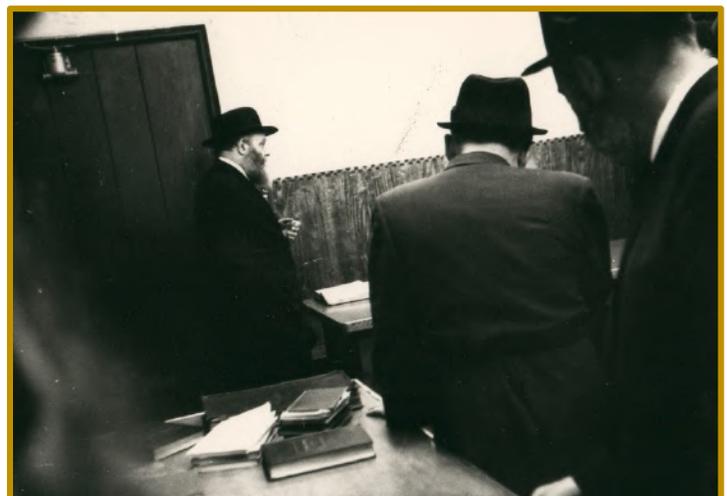

ה'תשמ"ה

ה'תשמ"ט

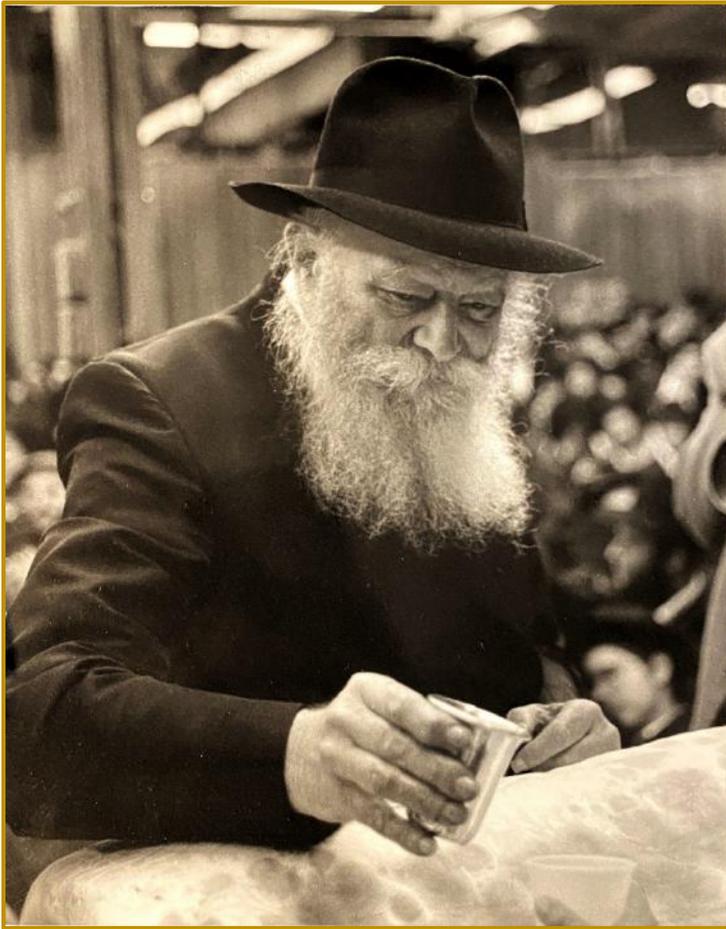
חורף ה'תשמ"ה

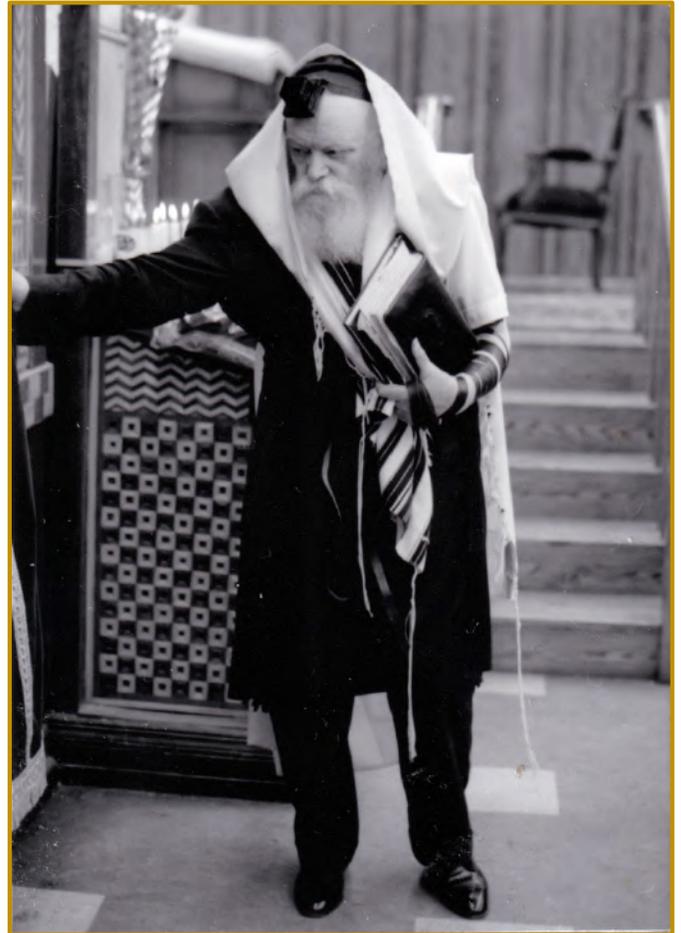
פסח ה'תשמ"ח

י"ג מנחם אג ה'תשכ"ו

מוצאי שבועות ה'תש"ג

ב' כסלו ה'תש"ג

פורים ה'תשי"ג

סוכות ה'תשי"ז

עשרה בטבת ה'תשמ"ה

ה'תשמ"ח

קיץ היתשלי"ט לערך

קטעי ווידאו מכ"ג אדר ה'תש"נ
יחידות לחברי מחנה ישראל
tinyurl.com/MemAndShay

לזכות
ב"ק אדמו"ד מלך המשיח
שליט"א

נישואין דכל אחד ואחת
מישראל (גם איש פרטי) הוא
ענין הקשוד עם הנישואין
דכנסת ישראל והקב"ה בימות
המשיח שלכן מסיימים
וחותמים השבע ברכות
דנישואין בענין הגאולה "מהרה
בו' ישמע בעדי יהודה ובחוצות

ירושלים וגו'"

(משיחות ש' פדנא י' דאלול ה'תש"א - מוהר)